

REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH W SZCZECINKU
NADLEŚNICTWO ZŁOCIENIEC
OBRĘB ZŁOCIENIEC

PLAN URZĄDZENIA LASU

na okres od 1.01.2010 do 31.12.2019 r.

Tom IB

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Szczecinku

Szczecinek, 2010r.

Wykonano na zlecenie
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku
ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek
tel. (94) 37 408 05, faks (94) 37 408 05
e-mail: sekretariat@szczecinek.buligl.pl

inż. Tomasz Babiak - opracowanie
mgr inż. Dariusz Ber - kontrola
mgr inż. Mieczysław Kopciński - kontrola końcowa

SKOROWIDZ

1. WPROWADZENIE.....	5
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA.....	8
2.1. Położenie nadleśnictwa.....	8
2.2. Lesistość.....	13
2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych.....	13
2.4. Dominujące funkcje lasów.....	14
2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów.....	16
3. FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	17
3.1. Istniejące formy ochrony przyrody.....	17
3.1.1. Rezerwat przyrody.....	18
3.1.2. Park krajobrazowy.....	23
3.1.3. Obszar chronionego krajobrazu.....	25
3.1.4. Obszary Natura 2000.....	26
3.1.5. Pomniki przyrody.....	38
3.1.6. Ochrona gatunkowa.....	42
a) Rośliny chronione i rzadkie.....	43
b) Zwierzęta chronione.....	47
c) Strefy ochrony.....	53
3.2. Proponowane formy ochrony przyrody.....	54
3.2.1. Proponowane rezerваты przyrody.....	54
3.2.2. Proponowane pomniki przyrody.....	57
3.2.3. Proponowane użytki ekologiczne.....	61
3.2.4. Proponowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.....	65
4. WALORY PRZYRODNICZO – LEŚNE.....	67
4.1. Rzeźba terenu i typy gleb.....	67
4.2. Wody.....	70
4.2.1. Wody powierzchniowe.....	70
4.2.2. Wody podziemne.....	74
4.3. Ekosystemy wodno-błotne.....	75
4.3.1. Siedliska hydrogeniczne.....	76
4.3.2. Źródłiska.....	76
4.4. Roślinność.....	78
4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna.....	78
4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000.....	80
4.5. Drzewostany.....	84
4.5.1. Bogactwo gatunkowe.....	84
4.5.2. Struktura pionowa.....	85
4.5.3. Pochodzenie.....	86
4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi... ..	87
4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska.....	91
4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego.....	92
a) Borowacenie (pinetyzacja).....	92
b) Monotypizacja (ujednoczenie składu gatunkowego i wiekowego).....	93
c) Neofityzacja.....	94
4.5.7. Drzewostany ponad 100-letnie.....	95

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE.....	97
5.1. Stanowiska archeologiczne.....	97
5.2. Cmentarze.....	100
5.3. Miejsce pamięci.....	101
6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	103
6.1. Zagrożenia abiotyczne.....	104
6.2. Zagrożenia biotyczne.....	105
6.2.1. Owady.....	105
6.2.2. Patogeniczne grzyby.....	107
6.2.3. Zwierzęta łowne.....	107
6.3. Zagrożenia antropogeniczne.....	109
6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza.....	109
6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód.....	110
a) Monitoring rzek.....	110
b) Monitoring jezior.....	112
c) Monitoring wód podziemnych.....	112
d) Źródła zanieczyszczeń ekosystemów wodnych.....	112
6.3.3. Inne zniekształcenia i zagrożenia środowiska leśnego.....	114
7. TURYSTYKA I EDUKACJA.....	115
7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa.....	115
7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa.....	116
7.3. Edukacja przyrodnicza na terenie Nadleśnictwa.....	120
8. PLAN DZIAŁAŃ.....	123
8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.....	123
8.1.1. Podział na gospodarstwa.....	123
8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębnego.....	124
8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego.....	125
8.2. Ochrona różnorodności biologicznej.....	125
8.3. Kształtowanie stref ekotonowych.....	126
8.4. Kształtowanie stosunków wodnych.....	127
8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną.....	128
8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków.....	130
8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych.....	132
8.7.1. Chronione siedliska leśne.....	132
8.7.2. Chronione siedliska nieleśne.....	140
9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY.....	142
10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY.....	143
11. LITERATURA.....	144
12. KRONIKA.....	146

1. WPROWADZENIE

Pierwszy „Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Złocieniec” opracowano wg stanu na 1.01.2000 r., do planu urządzenia lasu na lata 2000 – 2009.

Niniejszy program jest drugim z kolei i jest integralną częścią „Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Złocieniec na okres od 1.01.2010 r. do 31.12.2019 r.”

Dane inwentaryzacyjne opracowano według stanu na 1.01.2010 r.

„Program” sporządzony został w celu:

- zinwentaryzowania i zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów Nadleśnictwa;
- przedstawienia istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszania i rozwijania metod sprawowania ochrony przyrody;
- umożliwienia w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- wskazania kolejnych obiektów do objęcia ochroną;
- uświadomienia różnym grupom społecznym obecnych i potencjalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego;
- ochrony zabytków kultury materialnej w lasach.

„Program ochrony przyrody” został opracowany zgodnie z wymogami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity Dz. U. Nr 45 z 2005 r., poz. 435) na podstawie „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” z 1996 r. (Załącznik nr 11 do Instrukcji urządzania lasu z 1994 r.) oraz „Instrukcji urządzania lasu” z 2003 r. (Załącznik do Zarządzenia nr 43 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 kwietnia 2003 r. w sprawie Instrukcji urządzania lasu).

W programie uwzględniono ogólne cele i zasady prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach wielofunkcyjnych, określone w „Polityce Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, uchwalonej przez Sejm RP dnia 22 maja 2009 r. (M.P., Nr 34, poz. 501) oraz wymogi dotyczące leśnictwa określone w:

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U., Nr 62, poz. 627),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U., Nr 151 z 2009 r., poz. 1220),
- ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U., Nr 16 z 1995 r., poz. 78),

- ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U., Nr 199, poz. 1227),
- ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U., Nr 162, poz. 1568),

oraz aktach wykonawczych do wymienionych ustaw, takich jak:

- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U., Nr 67, poz. 337),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U., Nr 256, poz. 2151),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U., Nr 168, poz. 1764),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U., Nr 168, poz. 1765),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U., Nr 220, poz. 2237),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U., Nr 94, poz. 795),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U., Nr 60, poz. 533),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U., Nr 198, poz. 1226).

Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Złocieniec wykonano zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, przy wykorzystaniu następujących materiałów:

- wyników IV rewizji urządzenia lasu, wykonanej przez BULiGL Oddział w Szczecinku;
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Złocieniec i RDLP w Szczecinku;
- informacji uzyskanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- waloryzacji przyrodniczych gmin: Drawsko Pomorskie, Kalisz Pomorski, Ostrowice, Wierzchowo i Złocieniec wykonanych przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie;
- materiałów udostępnionych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- danych uzyskanych z Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim;
- operatu glebowosiedliskowego, wykonanego w 1991 r. przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku;
- innych informacji zebranych na potrzeby „Programu”.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

2.1. Położenie Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Złocieniec podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. Położone jest w środkowej części województwa zachodniopomorskiego, w powiatach drawskim, wałeckim i łobeskim.

Zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa według podziału administracyjnego

Gmina Powiat Województwo	L A S Y			Grunty nieleśne	Ogółem
	grunty leśne zalesione i niezalesione	gr. związane z gospodarką leśną	razem las		
	powierzchnia w ha				
1	2	3	4	5	6
Gmina Złocieniec	3247,93	117,91	3365,84	211,32	3577,16
Miasto Złocieniec	1155,76	42,49	1198,25	92,66	1290,91
Gmina Ostrowice	2898,40	98,09	2996,49	141,60	3138,09
Gmina Wierzchowo	2694,35	83,02	2777,37	96,89	2874,26
Gmina Drawsko Pomorskie	2366,71	67,41	2434,12	162,23	2596,35
Gmina Kalisz Pomorski	582,80	20,37	603,17	19,48	622,65
Razem powiat drawski	12945,95	429,29	13375,24	724,18	14099,42
Gmina Mirostawiec	385,89	9,86	395,75	3,11	398,86
Razem powiat wałecki	385,89	9,86	395,75	3,11	398,86
Gmina Łobez	29,99	0,47	30,46	1,54	32,00
Razem powiat łobeski	29,99	0,47	30,46	1,54	32,00
Ogółem województwo zachodniopomorskie	13361,83	439,62	13801,45	728,83	14530,28

Grunty Nadleśnictwa Złocieniec w odniesieniu do ogólnej sieci geograficznej położone są pomiędzy:

- 53°22'7" a 53°39'7" szerokości geograficznej północnej;
- 15°44'27" a 16°07'16" długości geograficznej wschodniej.

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Złocieniec, w oddz. 404jx.

- adres: ul. Myczkowskiego 2, 78-520 Złocieniec,
- tel.: (0-94) 367 24 80, fax.: (0-94) 367 02 92,
- e-mail: zlocieniec@szczecinek.lasy.gov.pl

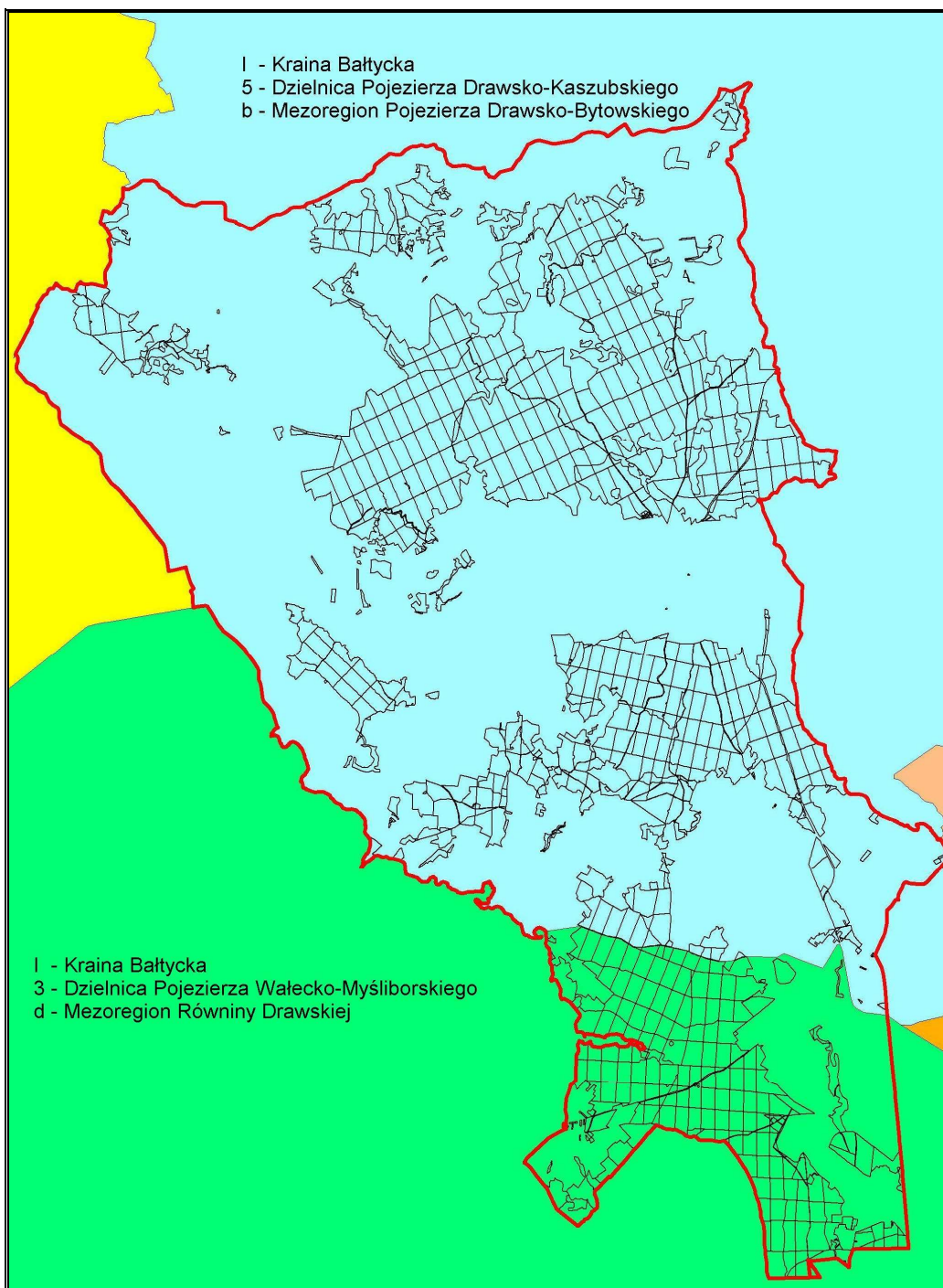
Siedziba Nadleśnictwa Złocieniec

Położenie Nadleśnictwa w RDLP Szczecinek

Zgodnie z obowiązującą regionalizacją przyrodniczo-leśną na podstawach ekologiczno-fizjograficznych (TRAMPLER 1990) obszar Nadleśnictwa Złocieniec położony jest w:

- I – Krainie Bałtyckiej,
 - 3 – Dzielnicy Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego,
 - d – Mezonegionie Równiny Drawskiej;
 - 5 – Dzielnicy Pojezierza Drawsko-Kaszubskiego,
 - b – Mezonegionie Pojezierza Drawsko-Bytowskiego.

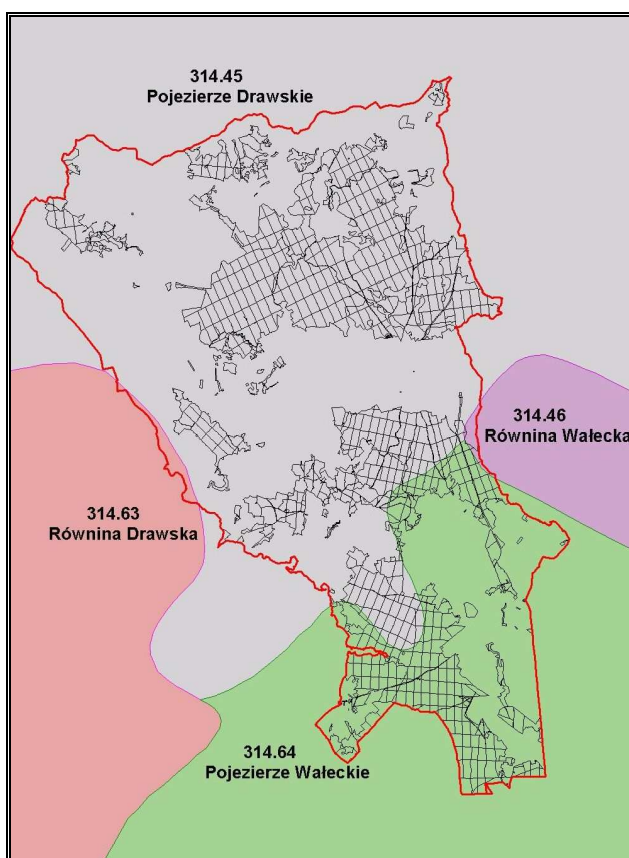

Mezonegiony przyrodniczo-leśne w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec

Według fizyczno-geograficznego podziału Polski (KONDRACKI 2002) obszar Nadleśnictwa leży w następujących jednostkach:

Podział Nadleśnictwa Złocieniec na jednostki fizyczno-geograficzne

Obszar	Megaregion	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Nazwa jednostki fizyczno-geograficznej
1	2	3	4	5	6	7
1						Europa Zachodnia
	924.3					Pozaalpejska Europa Środkowa
		31				Niż Środkowoeuropejski
			314/316			Pojezierza Południowobałtyckie
				314.4		Pojezierze Zachodniopomorskie
					314.45	Pojezierze Drawskie
				314.6		Pojezierze Południowopomorskie
					314.63	Równina Drawska
					314.64	Pojezierze Wałeckie
					314.65	Równina Wałecka

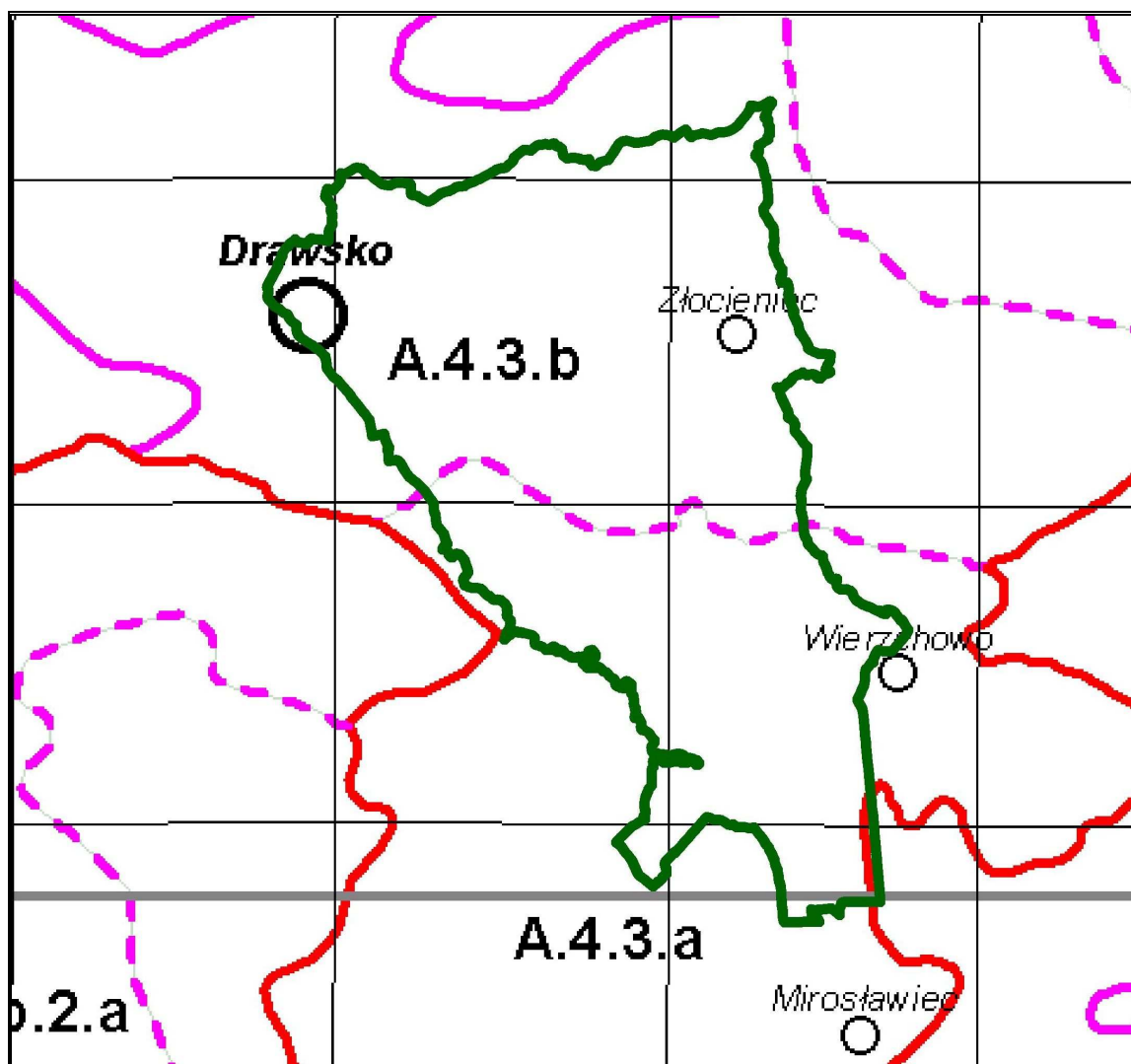
Mezoregiony fizyczno-geograficzne w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec

(Źródło: Mapa – „Polska – regiony fizycznogeograficzne” (KONDRACKI 2002))

Zasięg jednostek geobotanicznych w regionalizacji geobotanicznej Polski (MATUSZKIEWICZ 2008) dla Nadleśnictwa Złocieniec przedstawia tabela i mapa.

Podział Nadleśnictwa Złocieniec na jednostki geobotaniczne (Matuszkiewicz 2008)

Działy	Krainy i podkrainy	Okręgi	Podokręgi	Nazwy jednostek
				Symbol jednostki
1	2	3	4	5
A				Dział Pomorski
	A.4			Kraina Pojezierzy Środkowopomorskich
		A.4.3.		Okręg Drawsko-Szczecinecki
			A.4.3.a	Podokręg Kaliskopomorski
			A.4.3.b	Podokręg Drawski

Jednostki geobotaniczne w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec

(Źródło: „Regionalizacja geobotaniczna Polski” (MATUSZKIEWICZ 2008), fragment Arkusza A1)

2.2. Lesistość

Powierzchnia ogólna zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Złocieniec, w rozbiciu na gminy, wynosi:

• Gmina Złocieniec	–	8264,83 ha,
• Miasto Złocieniec	–	2988,28 ha,
• Gmina Ostrowice	–	6907,14 ha,
• Gmina Wierzchowo	–	6974,72 ha,
• Gmina Drawsko Pomorskie	–	11197,17 ha,
• Miasto Drawsko Pomorskie	–	727,84 ha,
• Gmina Kalisz Pomorski	–	996,38 ha,
• Gmina Połczyn Zdrój	–	7,84 ha,
• Gmina Mirosławiec	–	837,97 ha,
• Gmina Łobez	–	31,98 ha,
Ogółem	–	38934,15 ha.

Struktura własnościowa lasów w zasięgu Nadleśnictwa przedstawia się następująco:

- Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie LP – 13801,45 ha,
- Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa – 357,23 ha,
- Łącznie lasy w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa – 14158,68 ha.**

Lesistość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Złocieniec wynosi 36,4%.

Pozostałą powierzchnię terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa stanowią głównie użytki rolne oraz grunty pod wodami, w mniejszym stopniu – grunty zabudowane i zurbanizowane, nieużytki i tereny różne.

2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych

Jako kompleks leśny potraktowano zwarty obszar gruntów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa (zalesionych i niezalesionych oraz związanych z gospodarką leśną), nie podzielony obszarami bezleśnymi. Przyjęto również, że elementy liniowe, takie jak rzeki, drogi, linie kolejowe, itp. o szerokości do ok. 50 m położone między gruntami leśnymi nie dzielą kompleksów leśnych.

Zestawienie liczby i wielkości kompleksów leśnych

Wielkość kompleksów [ha]	Liczba kompleksów	Łączna powierzchnia [ha]	%
1	2	3	4
do 1,00	10	5,14	0,04
1,01 - 5,00	21	53,40	0,39
5,01 - 20,00	12	137,30	0,99
20,01 - 100,00	7	250,60	1,82
100,01 - 500,00	5	1326,24	9,61
500,01 - 2000,00	-	-	-
Powyżej 2000,00	3	12028,77	87,15
OGÓŁEM	58	13801,45	100,00

Grunty leśne Nadleśnictwa Złocieniec składają się z 58 kompleksów. W strukturze powierzchniowej zdecydowanie wyróżniają się 3 główne kompleksy o powierzchni powyżej 2000 ha. Kompleksy te zajmują 12028,77 ha, czyli 87,15% powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa. Na pozostały areal gruntów leśnych składa się 5 kompleksów średniej wielkości (9,61% powierzchni), w przedziale 100,01 - 500,00, 19 kompleksów (2,81%) w przedziale wielkości od 5,01 do 100 ha oraz 31 kompleksów małych, do 5 ha (0,43%). Średnia powierzchnia kompleksu wynosi 237,96 ha.

2.4. Dominujące funkcje lasów

Lasy, z natury wielofunkcyjne, zostały podzielone do celów planowania urządzeniowego, w zależności od dominującej roli pełnionych funkcji ochronnych, na 3 podstawowe (główne) grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze. Istotną częścią prac nad planem urządzenia lasu jest aktualizacja dominujących funkcji lasu i zasięgu (konturów, lokalizacji) obszarów chronionych. Na podstawie decyzji Komisji Założeń Planu (KZP) oraz uwzględniając wytyczne *Zarządzenia nr 61 Generalnego Dyrektora LP z 12 listopada 2007 r. w sprawie sporządzania wniosku o uznanie lasu za ochronny lub pozbawienie go tego charakteru (ZU-7019-36/2007)* została sporządzona nowa dokumentacja do wniosku o uznanie lasu za ochronny. Minister Środowiska, decyzją z dnia 30 czerwca 2010 r. uwzględnił w całości sporządzony wniosek. Aktualny podział na funkcje lasu i kategorie ochronności przedstawia tabela.

Zestawienie powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych wg grup funkcji lasu kategorii ochronności

Funkcje lasów i kategorie ochronności	Razem Nadleśnictwo	
	ha	%
1	2	3
I. LASY REZERWATOWE	0,22	0,0
II. LASY OCHRONNE	7382,64	55,3
1) glebochronne;	79,34	0,6
2) glebochronne, wodochronne;	80,73	0,6
3) glebochronne, wodochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody;	211,64	1,6
4) wodochronne;	3893,04	29,1
5) wodochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody;	1031,36	7,7
6) wodochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody, w miastach i wokół miast;	49,86	0,4
7) wodochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;	7,26	0,1
8) wodochronne, w miastach i wokół miast;	803,57	6,0
9) wodochronne, w miastach i wokół miast, uzdrowiskowe;	130,61	1,0
10) wodochronne, stanowiące drzewostany nasienne, w miastach i wokół miast, uzdrowiskowe;	10,18	0,1
11) wodochronne, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa;	234,30	1,7
12) wodochronne, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;	25,32	0,2
13) cenne fragmenty rodzimej przyrody;	409,89	3,1
14) cenne fragmenty rodzimej przyrody, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa;	30,60	0,2
15) cenne fragmenty rodzimej przyrody, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;	20,07	0,2
16) stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;	203,33	1,5
17) w miastach i wokół miast;	129,46	1,0
18) w miastach i wokół miast, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa	32,08	0,2
III. LASY GOSPODARCZE	5978,97	44,7
OGÓŁEM	13361,83	100,0

Lasy ochronne i rezerwaty w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa stanowią 55,3%. Szczegółowy podział na kategorie ochronności, wraz z lokalizacją, przedstawiony jest w tomie IA opisanego ogólnego.

2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów wykonano na podstawie danych uzyskanych z opracowań:

- dla Nadleśnictwa Złocieniec: planu urządzenia lasu wg stanu na dzień 1.01.2010 r.;
- dla RDLP Szczecinek i PGL LP: „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2009 r.”.

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Obszar	Średni wiek (lat)	Przeciętna zasobność (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha)	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
Nadleśnictwo Złocieniec	58	262	4,52	67,0	79,9
RDLP Szczecinek	57	238	4,18	64,2	76,9
PGL Lasy Państwowe	61	245	4,02	52,2	76,8

Średni wiek drzewostanów Nadleśnictwa Złocieniec jest wyższy o rok od średniego wieku drzewostanów w RDLP Szczecinek i niższy o 3 lata od średniego wieku drzewostanów zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Przeciętna zasobność drzewostanów Nadleśnictwa jest wyższa: w stosunku do RDLP – o 24 m³/ha, a w stosunku do Lasów Państwowych – o 17 m³/ha.

Więcej niż w RDLP i LP jest w Nadleśnictwie siedlisk borowych – odpowiednio o 2,8% oraz o 14,8%.

Również udział gatunków iglastych jest wyższy: o 3,0% w stosunku do RDLP i o 3,1% w porównaniu do Lasów Państwowych.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat wzrosły w Nadleśnictwie: średni wiek – o 6 lat i przeciętna zasobność – o 62 m³/ha, a zmalały: udział siedlisk borowych – o 1,0% i udział gatunków iglastych – o 1,7%.

Wnioskować można, że wzrost średniego wieku związany jest m.in. z szerszym stosowaniem rębni częściowych i gniazdowych, a na wzrost zasobności drzewostanów Nadleśnictwa, oprócz rzeczywistego przyrostu, wpływ miała zmiana metody inwentaryzacji zasobów drzewnych.

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Podstawowym zadaniem Polityki Ekologicznej Państwa jest ochrona różnorodności biologicznej przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Temu służy przede wszystkim ustanowienie obszarów prawnie chronionych. Obecnie około 30% terytorium Polski jest objęte różnymi formami ochrony (wg „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”).

3.1. Istniejące formy ochrony przyrody

Na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec występuje 6 rodzajów chronionych obiektów przestrzennych i punktowych, powołanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Są to:

- rezerwat przyrody: „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”;
- park krajobrazowy: „Drawski Park Krajobrazowy”;
- obszar chronionego krajobrazu: „Pojezierze Drawskie”;
- obszary Natura 2000: PLB320019 „Ostoja Drawska”, PLH320039 „Jeziora Czaplineckie”, PLH320023 „Jezioro Lubie i Dolina Drawy”;
- strefy ochrony gatunkowej: 2 dla bielika i 1 dla orlika krzykliwego;
- pomniki przyrody: 13 pojedynczych drzew oraz dwa głązy narzutowe.

Jako enklawa wśród gruntów Nadleśnictwa zlokalizowany jest również rezerwat przyrody „Jezioro Czarnówek”.

Zestawienie form ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Rodzaj obiektu	Liczba	Pow. całkowita (ha)	Pow. w zasięgu N-ctwa (ha)	Pow. w zarządzie N-ctwa					
				lasy (ha)	%	grunty nieleśne (ha)	%	razem (ha)	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rezerваты przyrody:									
- na gruntach LP	1	9,75	9,75	0,24	3	9,51	97	9,75	100
- w enklawie wśród gruntów LP	1	11,88	11,88	-	-	-	-	-	-
Park krajobrazowy	1	41430,00	2562,34	1112,28	94	67,34	6	1179,62	100
Otulina parku krajobrazowego	1	22212,00	5327,28	2687,21	96	124,04	4	2811,25	100
Obszar chronionego krajobrazu	1	68450,00	29864,92	10636,73	95	614,63	5	11251,36	100
Obszary Natura 2000 – OSO	1	153906,10	30386,16	11839,02	95	676,83	5	12515,85	100
Obszary Natura 2000 – SOO	2	46996,00	4027,54	1829,32	95	91,22	5	1920,54	100
Pomniki przyrody	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Ochrona gatunkowa - strefy ochrony	3	186,10	186,10	175,52	94	10,58	6	186,10	100

3.1.1. Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Złocieniec występują 2 rezerwaty przyrody: jeden położony jest w całości na gruntach Nadleśnictwa, natomiast drugi jest jeziorem, otoczonym przez grunty zarządzane przez Nadleśnictwo.

Zestawienie rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Złocieniec

Lp.	Nazwa rezerwatu	Numer*	Akt powołujący	Rok uznania (zmiana pow.)	Powierzchnia ha
1	2	3	4	5	6
Na gruntach Nadleśnictwa					
1.	„Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”	6	Zarządzenie MLIpD nr 173 z dn. 23.10.1965 r. (MP Nr 64, poz. 361)	1965	7,57
			Rozporządzenie Nr 88/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dn. 17.12.2007 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 130, poz. 2708, z dn.18.12.2007 r.)	2007	9,75
Na gruntach innej własności					
2.	„Jezioro Czarnówek”	7	Zarządzenie MLIpD z dn. 12.07.1974r. (MP Nr 28, poz. 172)	1974	11,88

* nr według Obwieszczenia Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 05.02.2002 r. (Dz. U. Woj. Zach. Nr 8, poz. 162)

„TORFOWISKO NAD JEZIOREM MORZYSŁAW MAŁY”

Rezerwat położony jest w województwie zachodniopomorskim, w powiecie drawskim, w gminie Złocieniec, obrębie ewidencyjnym Cieszyno Drawskie, 1,5 km na południowy zachód od Cieszyna i 5,5 km na północny wschód od Złocieńca. Zlokalizowany jest w zasięgu Drawskiego Parku Krajobrazowego, w obszarze chronionego krajobrazu „Pojezierze Drawskie” oraz obszarach Natura 2000 – OSO „Ostoja Drawska” i SOO „Jeziora Czaplineckie”.

Powołany został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23.10.1965 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 64, poz. 361 z dnia 18

2.12.1965 r.). Za cel ochrony uznano „zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska węglanowego i przejściowego ze stanowiskami reliktowych roślin”. W skład rezerwatu w momencie jego powołania wchodziło Jezioro Szafowskie (3,60 ha) oraz torfowisko (3,97 ha), zlokalizowane w oddz.: 263a,b, według oznaczeń przyjętych w planie urządzenia lasu na lata 1960-1969 r.

Rozporządzenie Nr 11/2004 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 maja 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 31, poz. 545, z dn. 07.05.2004 r.) zmieniło nazwę jeziora na „Jezioro Morzysław” oraz uaktualniło numerację oddziałów, które w planie u.l. na lata 2000-2009 przyjęto jako 190a,b.

Podczas prac związanych z opracowaniem planu ochrony dla rezerwatu zaproponowano powiększenie obiektu o 2,18 ha. Zmianę tę przyjęto na podstawie Rozporządzenia Nr 88/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 17 grudnia 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 130, poz. 2708, z dn. 28.12.2007 r.). Wówczas zmieniono również cel ochrony w rezerwacie oraz określono rodzaj rezerwatu.

Aktualnie rezerwat przyrody obejmuje obszar jeziora Morzysław Mały, torfowiska śródleśnego oraz sąsiadujących z nimi siedlisk leśnych o łącznej powierzchni 9,75 ha. Zlokalizowany jest w leśnictwie Złocieniec, w oddz.: 164i,j,~j, 190a,b. Podział gruntów według rodzajów powierzchni przedstawia się następująco:

◆ grunty zalesione i niezalesione	-	0,22 ha,
◆ grunty związane z gospodarką leśną	-	0,02 ha,
◆ grunty nieleśne	-	9,51 ha.

Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie kompleksu jeziora mezotroficznego, torfowiska mszarnego, łągu jesionowo – olszowego, olsu torfowcowego i boru bagiennego oraz populacji cennych gatunków roślin, w tym: trzcinnika prostego, turzycy strunowej, turzycy bagiennnej, turzycy włosowatej, bagnicy torfowej, bażyny czarnej, bagna zwyczajnego, żurawiny drobnolistkowej, modrzewnicy zwyczajnej, rosiczki okrągłolistnej, wątlika błotnego, storczyka błotnego i storczyka Traunsteinera.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533), rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - torfowiskowy (T);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

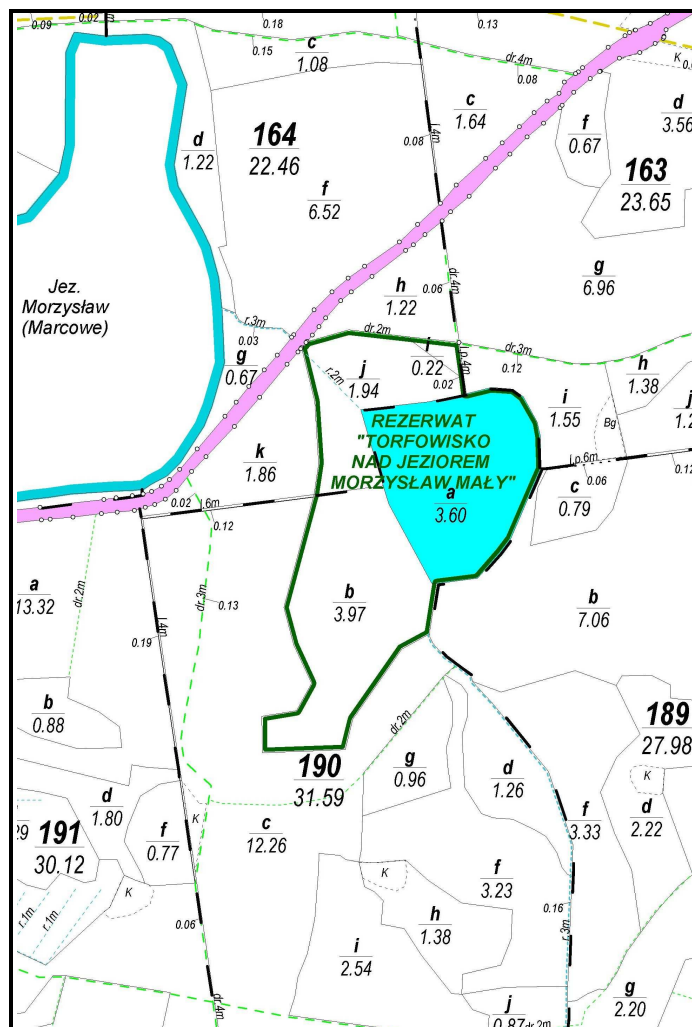
- typ: florystyczny (PFI);

- podtyp: roślin zarodnikowych (rz);
- b) ze względu na główny typ ekosystemu:
 - typ: różnych ekosystemów) (EE);
 - podtyp: mozaiki różnych ekosystemów (me).

Na terenie rezerwatu występują siedliska ujęte w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej (wymienione w rozporządzeniu z 29.01.2009 r.), takie jak:

- 7140 – torfowiska przejściowe i trzęsawiska,
- 7110 – torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą,
- 91D0 – bory i lasy bagienne,
- 91E0 – łągi jesionowo – olszowe.

Rezerwat posiada plan ochrony, ustanowiony Rozporządzeniem Nr 6/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 stycznia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 18, poz. 328). Zapisy tego planu uwzględniono podczas prac nad sporządzaniem planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Złocieniec.

Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”

Rezerwat „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”, oddz. 190a

Rezerwat „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”, oddz. 164j

„JEZIORO CZARNÓWEK”

Rezerwat położony w województwie zachodniopomorskim, w powiecie drawskim, w gminie Złocieniec, obrębie ewidencyjnym Cieszyno Drawskie, 4,5 km na północ od Złocienca, w enklawie wśród gruntów Nadleśnictwa, między oddziałami 192-193, 211-212. Zlokalizowany jest w zasięgu Drawskiego Parku Krajobrazowego, w obszarze chronionego krajobrazu „Pojezierze Drawskie” oraz obszarach Natura 2000 – OSO „Ostoja Drawska” i SOO „Jeziora Czaplinskie”.

Rezerwat został utworzony *Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12.07.1974 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody* (MP Nr 28, poz. 172) jako obszar Jeziora Czarnówek o powierzchni 11,88 ha.

Celem ochrony według powyższego zarządzenia jest zachowanie jeziora lobeliowego z roślinami reliktowymi. Występują tu gatunki roślin charakterystyczne dla tego typu jezior, takie jak: lobelia jeziorna, poryblin jeziorny, brzeżyca jednokwiatowa.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533), rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - florystyczny (Fl);

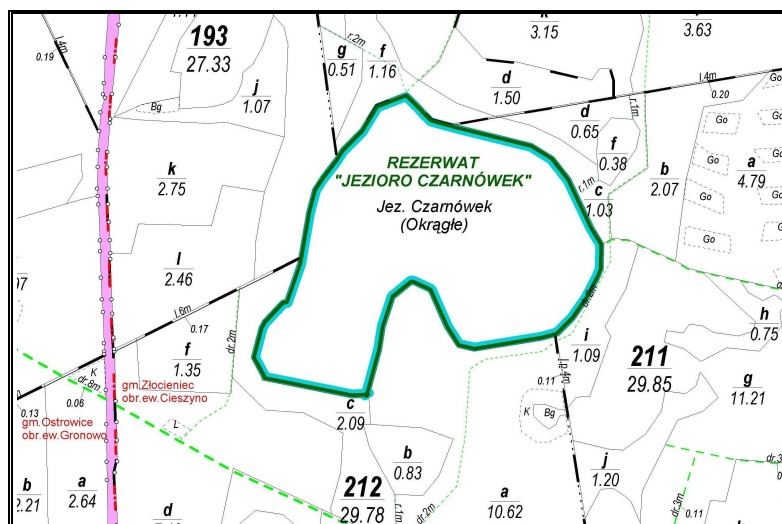
II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - florystyczny (PFl);
- podtyp rezerwatu – roślin zielnych i krzewinek (rzk);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu – wodny (EW);
- podtyp rezerwatu – jezior oligotroficznych (jo).

Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Jezioro Czarnówek”

Rezerwat „Jezioro Czarnówek”

3.1.2. Park krajobrazowy

Park Krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Drawski Park Krajobrazowy (DPK) został utworzony na mocy Uchwały nr XVI/49/79 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 24 kwietnia 1979 r. (Dz. Urz. WRN w Koszalinie Nr 6, poz. 13). Aktem prawnym dotyczącym DPK jest również Rozporządzenie Nr 15/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 lipca 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 64, poz. 1378).

Powierzchnia DPK wynosi 41 430 ha, zaś otulina obejmuje obszar 22 212 ha. Park położony jest na terenie gmin: Barwice, Borne Sulinowo, Połczyn Zdrój, Czaplinek, Ostrowice, Złocieniec.

Szczególnym celem ochrony Parku (wg rozporządzenia z 2005 r.) jest zachowanie i popularyzacja jego wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju.

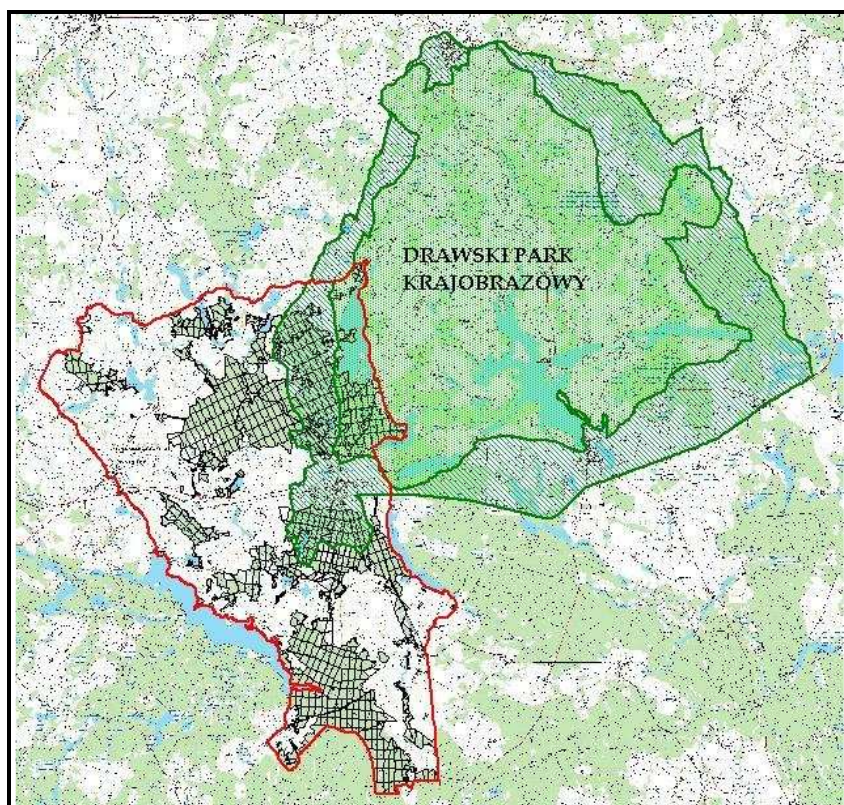
W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Złocieniec park zajmuje obszar o łącznej powierzchni 2562,34 ha. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo obejmują oddz.: 1–2, 69, 112a–h,j–m,p, 137–138, 139a–j,~a–~d, 162–167, 188–192, 193a–l,~a–~f, 208–212, 214–223, 233–243, 249, 249A, 250 o łącznej powierzchni 1179,62 ha, w tym;

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 1067,63 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 44,65 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 67,34 ha.

Otulina w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec zajmuje obszar o powierzchni 5327,28 ha. Na gruntach Nadleśnictwa otulina zajmuje łącznie 2811,25 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 2597,09 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 90,12 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 124,04 ha.

Grunty te zlokalizowane są w oddz.: 3–7, 8s–dx,~c–~l, 28–33, 37–43, 70–76, 90–94, 112i,n,o, 113–118, 139k–m,~f,~g, 140–146, 168–174, 193m–p,~g–~i, 194–199, 200l–o,~g–~i, 201i–p,~d–~g, 202m–p,~k–~o, 224–231, 244–248, 273–280, 282–294, 295a–g,~a–~f, 297a–h,~a–~d, 298a–n,~a–~f, 299–311, 312a–h,~a–~f, 316i–j,~h, 317a,b,~a–~c, 318a–j,~a–~c, 323b,r,~d, 324a–j,~d–~h, 325a,b,~f–~j, 326a,b,~a–~c, 327–329, 330a,b,~a–~d, 331a–d,~a–~c, 358–359, 367, 368a–g,~a–~f.

Nadleśnictwo Złocieniec na tle Drawskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny

3.1.3. Obszar chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

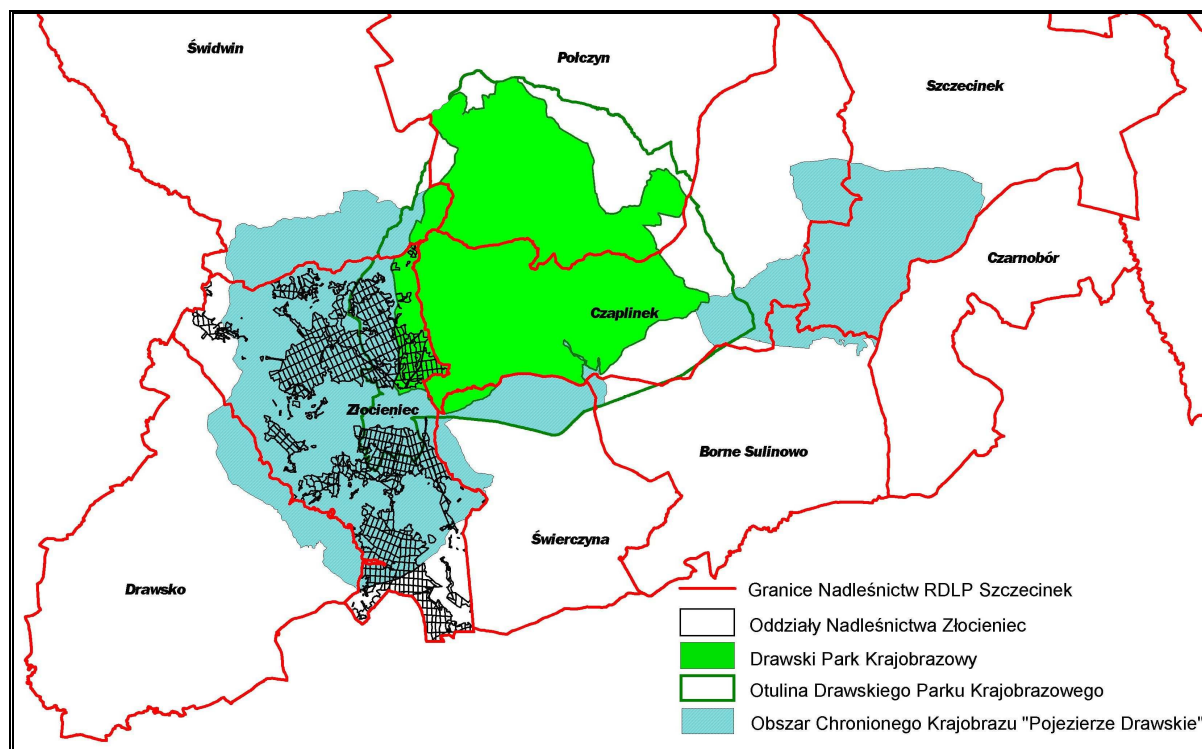
Uchwałą Nr X/46/75 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 17 listopada 1975 r. została ustanowiona strefa chronionego krajobrazu „**Pojezierze Drawskie**”. Na podstawie Rozporządzenia Nr 19/2003 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 sierpnia 2003 r. zmieniające akty prawne regulujące obszary chronionego krajobrazu na terenie województwa zachodniopomorskiego (Dz. U. Woj. Zach. Nr 73, poz. 1286) zwrot „strefa chronionego krajobrazu” zastąpiono zwrotem „obszar chronionego krajobrazu”. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym w stosunku do tego obszaru jest Rozporządzenie nr 4/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 22 marca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 25, poz. 479).

OChK „Pojezierze Drawskie” położony jest na terenie gmin: Drawsko Pomorskie, Ostrowice, Złocieniec, Brzeżno, Szczecinek, Wierzchowo i obejmuje łącznie ok. 68 450 ha. Teren ten częściowo pokrywa się z otuliną Drawskiego Parku Krajobrazowego. OChK obejmuje prawie cały zasięg terytorialny Nadleśnictwa Złocieniec, oprócz terenów leżących na zachód od miejscowości Olchowiec oraz na południe od szosy Sienica – Żabinek – Wierzchowo, zajmując łącznie 29864,92 ha.

Na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec OChK zlokalizowany jest w oddz.: 3-14, 14A, 15-58, 70-89, 89A, 90-111, 111A, 112i,n,o, 113-136, 136A, 139k-m,~f,~g, 140-161, 161A, 161B, 161C, 161D, 161E, 168-187, 193m-p,~g--i, 194-207, 213, 224-232, 244-248, 251-253, 253A, 254-256, 256A, 257-271, 217A, 272-295, 295A, 296-344, 344A, 345-372, 372A, 372B, 373, 373A, 373B, 373C, 373D, 373E, 374-376, 376A, 376B, 376C, 377-378, 378A, 378B, 379-387, 388a-i,r-y,~a, 388A, 389-392, 392A, 392B, 393-403, 403A, 404-421, 421A, 422-443, 446a-g,~a,~b,~d, 447-461, 467b-d,~b,~f, 468a-d,~a,~c,~d, 469-477, 485a,b,~a,~c,~d, 486a,b,i-l,~c--f,~i--k, 487a-d,~a,~d--g, 488a-f,~b,~c,~f--h, 489-492, zajmując łącznie 11251,36 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 10303,06 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 333,67 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 614,63 ha.

Obszar chronionego krajobrazu utworzono w celu ochrony krajobrazu i naturalnych walorów środowiska przyrodniczego Pojezierza Drawskiego. Teren ten charakteryzuje się malowniczym krajobrazem polodowcowym z dużą ilością jezior i cieków wodnych, położonych w zagłębieniach i dolinach.

Nadleśnictwo Złocieniec na tle OChK „Pojezierze Drawskie” oraz DPK

3.1.4. Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

W Unii Europejskiej w latach 90-tych opracowany został europejski system ekologiczny Natura 2000, zakładający tworzenie obszarów chronionych niezależnie od systemów narodowych. Zasady jego tworzenia uregulowane są w dwóch dyrektywach:

- Dyrektywie Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, zwanej Dyrektywą Ptasią,
- Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory, zwanej Dyrektywą Siedliskową lub Habitatową.

Rzeczpospolita Polska, jako członek Unii Europejskiej, jest zobowiązana do wyznaczenia sieci obszarów Natura 2000 zgodnie z tymi dyrektywami.

Projekt listy obszarów Natura 2000 opracowuje Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Minister właściwy do spraw środowiska, po uzyskaniu zgody Rady Ministrów, przekazuje Komisji Europejskiej listę proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty oraz listę obszarów specjalnej ochrony ptaków.

Według stanu na 1.01.2010 r. w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Złocieniec występują następujące fragmenty obszarów Natura 2000:

- „**Ostoja Drawska**” (PLB320019) – obszar specjalnej ochrony ptaków;
- „**Jeziora Czaplineckie**” (PLH320039) – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty.
- „**Jezioro Lubie i Dolina Drawy**” (PLH320023) – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty.

Informacje odnośnie wymienionych obszarów zestawiono na podstawie Standardowych Formularzy Danych i warstwy granic wg stanu na 30.10.2009 r., przekazanych przez Radę Ministrów do Komisji Europejskiej oraz na podstawie inwentaryzacji przyrodniczej siedlisk i gatunków Natura 2000 wykonanej na terenie Nadleśnictwa Złocieniec w 2007 r.

PLB320019 „OSTOJA DRAWSKA”

Aktualne granice obszaru określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 z dnia 27 października 2008 r.* (Dz.U. Nr 198, poz. 1226). Powierzchnia całego obszaru wynosi 153906,10 ha. Obszar obejmuje część Pojezierza Drawskiego, z ponad 50 jeziorami (6% pow. terenu) i licznymi lasami (ok. 45% terenu). Pozostała część jest głównie użytkowana rolniczo.

Obszar OSO „Ostoja Drawska” obejmuje prawie cały teren Nadleśnictwa Złocieniec, z wyjątkiem dwóch fragmentów położonych na południe od szosy Żabinek – Sienica oraz na zachód od linii między miejscowościami Mielenko Drawskie – Zagórki – Zarańsko – Rydzewo.

W zasięgu Nadleśnictwa obszar zajmuje 30386,16 ha, czyli 19,7% ogólnej powierzchni OSO. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo zajmują łącznie 12515,85 ha.

W Standardowym Formularzu Danych (tzw. SDF) dla „Ostoi Drawskiej” odnotowano 38 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej,

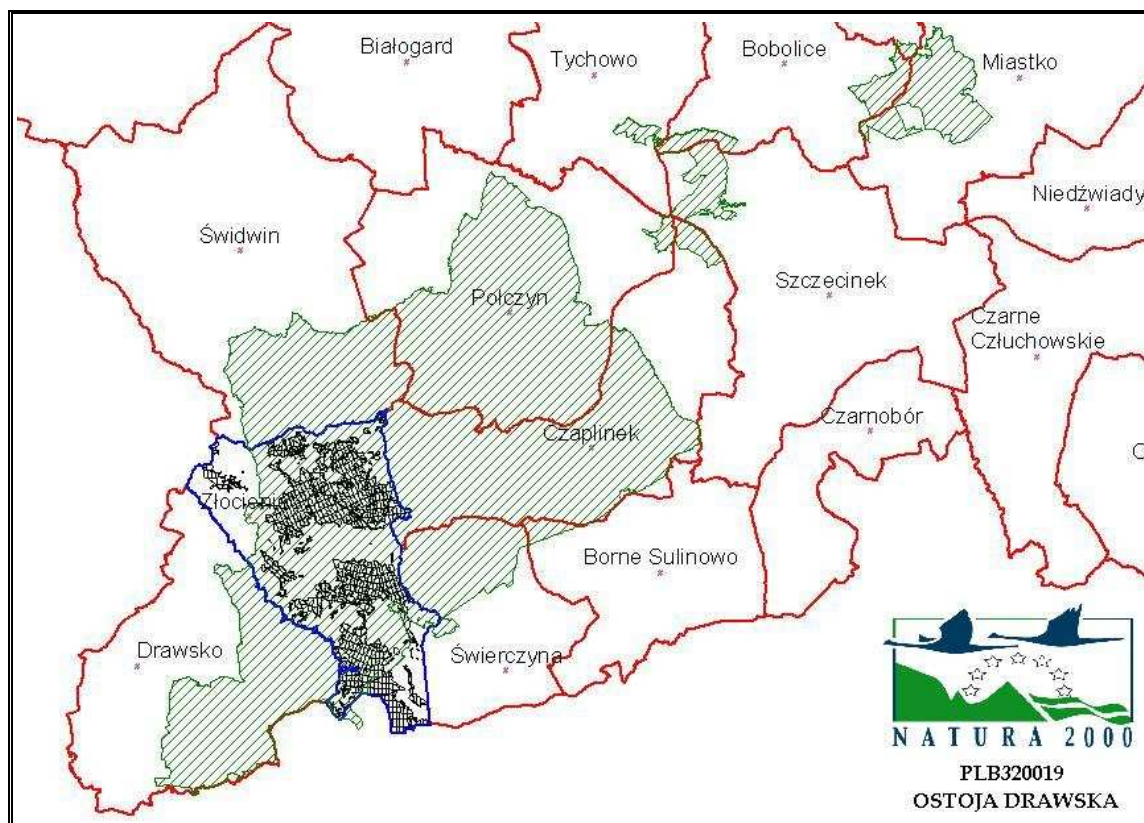
które na tym terenie należą do ptaków lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych. Dla 15 gatunków określono „znaczenie ogólne” jako A, B lub C. Odnotowano również 5 gatunków ptaków migrujących, o znaczeniu ogólnym C.

Gatunki wymienione w SDF PLB320019 „Ostoja Drawska”

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG			
A021	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	C
A022	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	D
A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	B
A031	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	C
A037	Łabędź czarnodzioby	<i>Cygnus bewickii</i> (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>)	D
A038	Łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>	D
A045	Bernikla białolica	<i>Branta leucopsis</i>	D
A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	C
A073	Kania czarna	<i>Milvus migrans</i>	C
A074	Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	C
A075	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	C
A081	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	C
A082	Błotniak zbożowy	<i>Circus cyaneus</i>	D
A084	Błotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>	D
A089	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	B
A094	Rybołów	<i>Pandion haliaetus</i>	D
A098	Drzemlik	<i>Falco columbarius</i>	D
A103	Sokół wędrowny	<i>Falco peregrinus</i>	D
A119	Kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	D
A120	Zielonka	<i>Porzana parva</i>	D
A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>	C
A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>	C
A151	Batalion	<i>Philomachus pugnax</i>	D
A166	Łęczak	<i>Tringa glareola</i>	D
A193	Rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	D
A197	Rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	C
A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	B
A222	Sowa błotna	<i>Asio flammeus</i>	D
A224	Lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>	D

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
A229	Zimorodek	Alcedo atthis	C
A236	Dzięcioł czarny	Dryocopus martius	D
A238	Dzięcioł średni	Dendrocopos medius	D
A246	Lerka	Lullula arborea	D
A255	Świergotek polny	Anthus campestris	C
A307	Jarzębatka	Sylvia nisoria	D
A320	Muchołówka mała	Ficedula parva	D
A338	Gąsiorek	Lanius collurio	D
Regularnie występujące Ptaki Migrujące niewymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG			
A006	Perkoz rdzawoszyi	Podiceps grisegena	C
A043	Gęgawa	Anser anser	C
A051	Krakwa	Anas strepera	C
A067	Gągoł	Bucephala clangula	C
A391	Kormoran czarny	Phalacrocorax carbo sinensis	C
Bezkręgowce wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej			
A1032	Skójka gruboskorupowa	Unio crassus	D

Kolorem oznaczono gatunki będące przedmiotem ochrony w „Ostoi Drawskiej”; w sumie takich gatunków jest 20.

Nadleśnictwo Złocieniec na tle OSO PLB320019 „Ostoja Drawska”

PLH320039 „JEZIORA CZAPLINECKIE”

Obszar o powierzchni 31949,30 ha, obejmuje najcenniejszy przyrodniczo i krajobrazowo fragment Pojezierza Drawskiego. Na terenie ostoi zlokalizowanych jest 47 jezior (zajmujących ok. 10% pow. terenu), reprezentujących większość wyróżnianych w Polsce typów jezior. Lasy pokrywają ponad 35% terenu. Spośród nich ponad połowę stanowią tzw. lasy ochronne. Blisko 50% obszaru ostoi jest użytkowana rolniczo.

Na terenie obszaru szczególnie istotna jest dolina Drawy, odgrywająca bardzo ważną rolę łącznika między obszarami koncentracji cennej flory w urozmaiconym krajobrazie polodowcowym. Osobliwością obszaru są dobrze zachowane jeziora lobeliowe. Do bardzo wartościowych zbiorowisk należą również torfowiska, szczególnie wysokie, występujące na wododziałach oraz torfowiska przejściowe.

W zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec obszar siedliskowy „Jeziora Czaplinskie” zajmuje 2859,03 ha, czyli 8,9% ogólnej powierzchni SOO. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo zajmują łącznie 1482,94 ha. Obszar obejmuje kompleks leśny na północ od miejscowości Złocieniec.

W SDF-ie dla obszaru „Jeziora Czaplinskie” odnotowano 18 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, dla których wskazano „ocenę znaczenia

ogólnego” A, B lub C. Przedmiotem ochrony są również 3 gatunki ssaków, 2 gatunki płazów, 2 gatunki ryb oraz 1 gatunek rośliny, znajdujących się w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Spośród awifauny w SDF-ie wyróżniono 23 gatunki ptaków lęgowych wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej oraz 18 gatunków ptaków migrujących. Gatunki te nie są przedmiotem ochrony w obszarze siedliskowym.

Listę typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i roślin wymienionych w SDF-ie według aktualizacji na dzień 22.02.2008 r. przedstawiono w tabelach. Siedliska i gatunki będące przedmiotem ochrony, które występują na gruntach Nadleśnictwa, zaznaczono kolorem.

Typy siedlisk przyrodniczych na terenie obszaru Natura 2000 w SOO „Jeziora Czaplincekie”

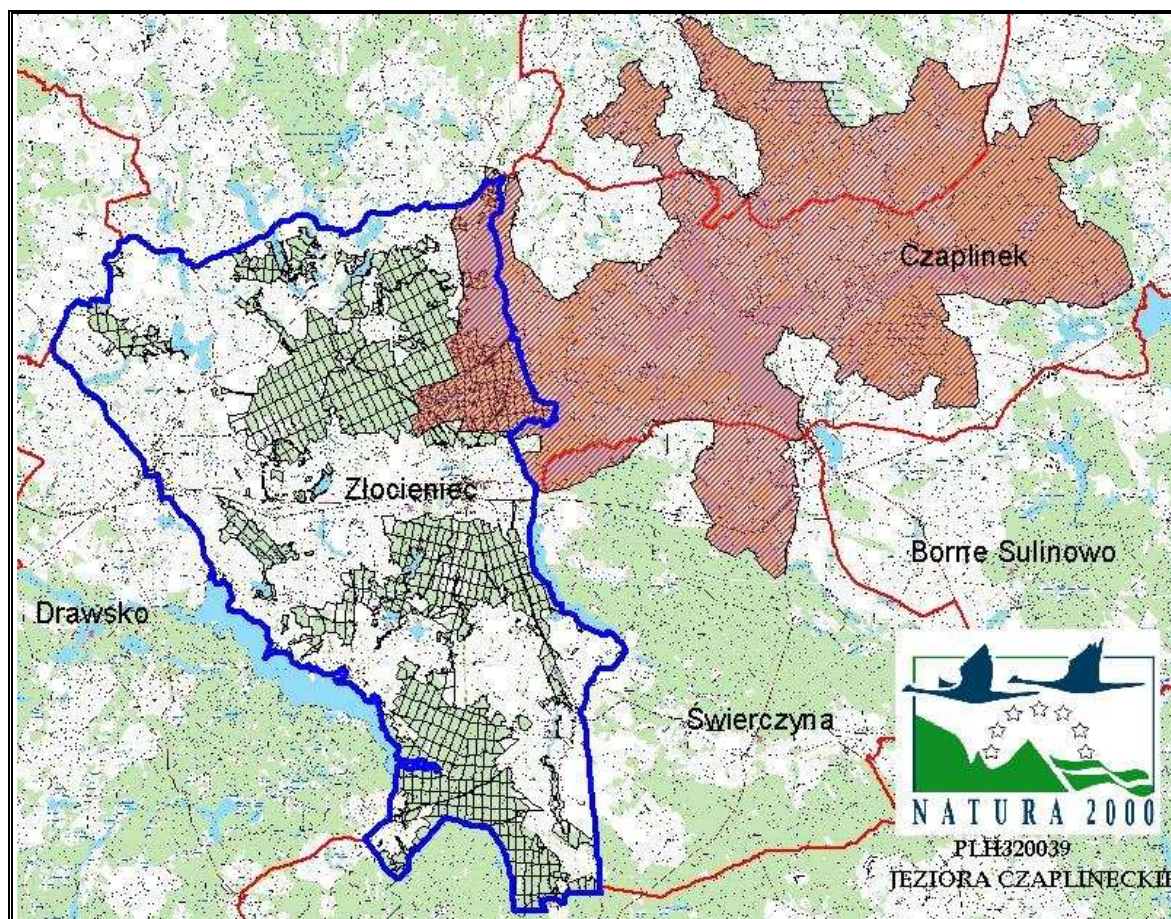
Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	% pokrycia w całym obszarze	Na gruntach Nadleśnictwa		
					Liczba wydziałów powierzchniowych	Powierzchnia wydziałów (ha)	Liczba siedlisk punktowych
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	3110	Jezioro lobeliowe	B	0,50	-	-	-
2.	3140	Twardowilgotne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic	A	3,00	-	-	-
3.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	A	10,00	4	6,41	-
4.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	A	0,07	-	-	1
5.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	B	0,05	-	-	-
6.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	C	0,50	-	-	-
7.	6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	C	0,01	-	-	-
8.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	A	7,00	5	2,91	-
9.	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	A	0,50	2	4,60	4
10.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	A	2,00	7	9,15	6
11.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion	A	0,50	-	-	-
12.	7210	Torfowiska nakredowe	A	0,10	-	-	-
13.	7220	Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami Cratoneurion commutati	B	0,01	-	-	-
14.	9110	Kwaśne buczyny	A	6,00	24	50,79	-

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	% pokrycia w całym obszarze	Na gruntach Nadleśnictwa		
					Liczba wydzieleń powierzchniowych	Powierzchnia wydzieleń (ha)	Liczba siedlisk punktowych
1	2	3	4	5	6	7	8
15.	9130	Żyzne buczyny	A	10,00	-	-	-
16.	9160	Grąd subatlantycki	A	0,50	2	3,52	-
17.	91D0	Bory i lasy bagienne	A	2,00	20	32,16	4
18.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	A	1,00	6	6,84	2

**Gatunki fauny wymienione w Załącznikach do Dyrektyw znajdujące się na terenie
SOO „Jeziora Czaplneckie”**

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG			
A021	Bąk	Botaurus stellaris	D
A030	Bocian czarny	Ciconia nigra	D
A031	Bocian biały	Ciconia ciconia	D
A072	Trzmieljad	Pernis apivorus	D
A073	Kania czarna	Milvus migrans	D
A074	Kania ruda	Milvus milvus	D
A075	Bielik	Haliaeetus albicilla	D
A081	Błotniak stawowy	Circus aeruginosus	D
A082	Błotniak zbożowy	Circus cyaneus	D
A089	Orlik krzykliwy	Aquila pomarina	D
A122	Derkacz	Crex crex	D
A127	Żuraw	Grus grus	D
A140	Siewka złota	Pluvialis apricaria	D
A154	Dubelt	Gallinago media	D
A197	Rybitwa czarna	Chlidonias niger	D
A215	Puchacz	Bubo bubo	D
A229	Zimorodek	Alcedo atthis	D
A236	Dzięcioł czarny	Dryocopus martius	D
A238	Dzięcioł średni	Dendrocopos medius	D
A246	Lerka	Lullula arborea	D
A255	Świergotek polny	Anthus campestris	C
A320	Muchołówka mała	Ficedula parva	D

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
A338	Gąsiorek	Lanius collurio	D
Regularnie występujące Ptaki Migrujące niewymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG			
A004	Perkozek	Tachybaptus ruficollis	D
A006	Perkoz rdzawoszyi	Podiceps grisegena	D
A028	Czapla siwa	Ardea cinerea	D
A043	Gęgawa	Anser anser	D
A051	Krakwa	Anas strepera	D
A052	Cyraneczka	Anas crecca	D
A059	Głowienka	Aythya ferina	D
A061	Czernica	Aythya fuligula	D
A067	Gągoł	Bucephala clangula	D
A070	Nurogęś	Mergus merganser	D
A118	Wodnik	Rallus aquaticus	D
A123	Kokoszka	Gallinula chloropus	D
A136	Sieweczka rzeczna	Charadrius dubius	D
A142	Czajka	Vanellus vanellus	D
A153	Kszyk	Gallinago gallinago	D
A155	Słonka	Scolopax rusticola	D
A168	Brodzicz piskliwy	Actitis hypoleucos	D
A391	Kormoran czarny	Phalacrocorax carbo sinensis	D
Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1308	Mopek	Barbastella barbastellus	D
1324	Nocek duży	Myotis myotis	C
1337	Bóbr europejski	Castor fiber	B
1355	Wydra	Lutra lutra	B
Płazy i gady wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1166	Traszka grzebieniasta	Triturus cristatus	C
1188	Kumak nizinny	Bombina bombina	B
Ryby wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1145	Piskorz	Misgurnus fossilis	C
1149	Koza	Cobitis taenia	C
Rośliny wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1381	Widłoząb zielony	Dicranum viride	D

Nadleśnictwo Złocieniec na tle SOO PLH 320039 „Jezióra Czaplineckie”

PLH320023 „JEZIORO LUBIE I DOLINA DRAWY”

Obszar o powierzchni 15046,70 ha, obejmuje jedno z największych i najgłębszych jezior Pojezierza Drawskiego, przez które przepływa Drawa, oraz odcinek doliny Drawy i Starej Drawy poniżej jeziora, wraz z przyległymi łąkami i lasami, aż po jezioro Grażyna koło Drawna. W granicach obszaru znajdują się także: fragment doliny Studzienicy, z bardzo dobrze rozwiniętymi zjawiskami źródłkowymi oraz najlepiej w regionie wykształconymi płatami grądów, fragmenty Puszczy Drawskiej z rozproszonymi torfowiskami mszarnymi i jeziorkami dystroficznymi, a także płaty rozległych wrzosowisk na poligonie drawskim.

W zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec SOO „Jezioro Lubie i Dolina Drawy” zajmuje 1168,51 ha, czyli 7,8% ogólnej powierzchni SOO. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo zajmują łącznie 437,60 ha. Teren ten zlokalizowany jest wzdłuż północnego brzegu jeziora Lubie oraz na południe od miejscowości Sienica.

W obszarze występuje 21 typów siedlisk przyrodniczych, wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym 19 stanowi przedmioty ochrony. Jezioro Lubie jest cenną ostoją ptaków związanych z krajobrazem leśno-jeziornym, tak

łęgowych (17 gatunków) jak i migrujących (3 gatunki). Obszar jest ważny dla ochrony wydry, bobra, kumaka nizinnego, traszki grzebieniastej, czerwończyka nieparka i 3 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy siedliskowej, a także dla ochrony regionalnych zasobów lipiennika Loesela i sierpowca błyszczącego.

W tabelach przedstawiono listę typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i roślin wymienionych w SDF-ie według aktualizacji na dzień 15.05.2009 r. Siedliska i gatunki będące przedmiotem ochrony, które występują na gruntach Nadleśnictwa, zaznaczono kolorem w tabeli.

Typy siedlisk przyrodniczych na terenie obszaru Natura 2000 SOO „Jezioro Lubie i Dolina Drawy”

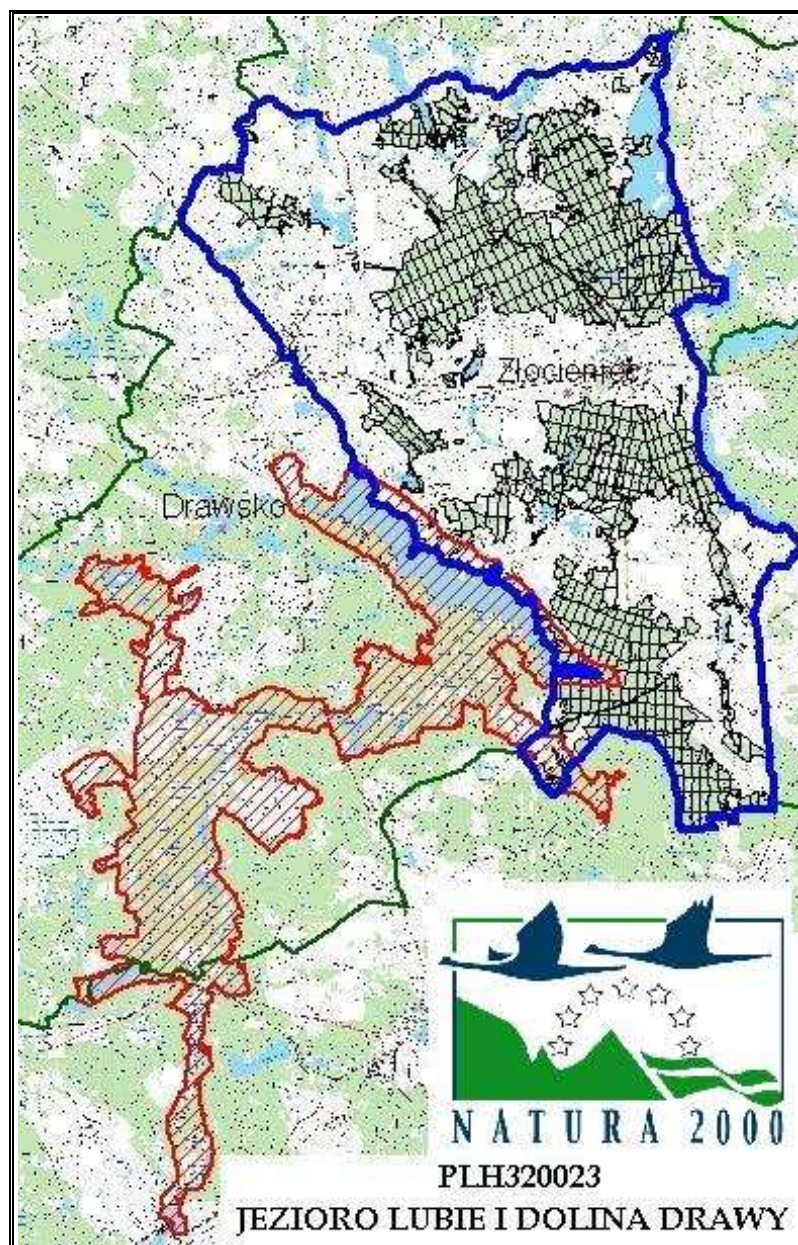
Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	% pokrycia w całym obszarze	Na gruntach Nadleśnictwa		
					Liczba wydziałów powierzchniowych	Powierzchnia wydziałów (ha)	Liczba siedlisk punktowych
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	3140	Twardowilgotne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic	A	15,00	-	-	-
2.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	B	3,90	-	-	-
3.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	B	0,52	-	-	-
4.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	A	2,00	-	-	-
5.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek	C	0,10	-	-	-
6.	4030	Suche wrzosowiska	A	7,89	-	-	-
7.	6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	D	0,01	-	-	-
8.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	B	2,00	-	-	-
9.	6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	D	0,01	-	-	-
10.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	B	2,05	3	3,31	-
11.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	B	2,40	-	-	-
12.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion	A	1,00	-	-	-
13.	7210	Torfowiska nakredowe	B	0,20	-	-	-
14.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	B	5,53	-	-	-
15.	9110	Kwaśne buczyny	B	11,81	-	-	-
16.	9130	Żyzne buczyny	C	0,50	-	-	-

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	% pokrycia w całym obszarze	Na gruntach Nadleśnictwa		
					Liczba wydzieleń powierzchniowych	Powierzchnia wydzieleń (ha)	Liczba siedlisk punktowych
1	2	3	4	5	6	7	8
17.	9160	Grąd subatlantycki	A	2,11	4	5,46	-
18.	9190	Kwaśne dąbrowy	B	5,69	2	4,79	-
19.	91D0	Bory i lasy bagienne	B	1,37	1	3,22	-
20.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	A	1,53	18	31,70	-
21.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	C	0,05	-	-	-

**Gatunki fauny wymienione w Załącznikach do Dyrektyw znajdujące się na terenie
SOO „Jezioro Lubie i Dolina Drawy”**

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG			
A021	Bąk	Botaurus stellaris	D
A030	Bocian czarny	Ciconia nigra	D
A038	Łabędź krzykliwy	Cygnus cygnus	D
A073	Kania czarna	Milvus migrans	D
A074	Kania ruda	Milvus milvus	D
A075	Bielik	Haliaeetus albicilla	D
A081	Błotniak stawowy	Circus aeruginosus	D
A094	Rybołów	Pandion haliaetus	D
A122	Derkacz	Crex crex	D
A127	Żuraw	Grus grus	D
A215	Puchacz	Bubo bubo	D
A223	Włochatka	Aegolius funereus	D
A229	Zimorodek	Alcedo atthis	D
A224	Lelek	Carpimulgus europaeus	D
A236	Dzięcioł czarny	Dryocopus martius	D
A246	Lerka	Lullula arborea	D
A320	Mucholówka mała	Ficedula parva	D

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Regularnie występujące Ptaki Migrujące niewymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG			
A006	Perkoz rdzawoszyi	Podiceps grisegena	D
A061	Czernica	Aythya fuligula	D
A067	Gągoł	Bucephala clangula	D
Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1337	Bóbr europejski	Castor fiber	B
1355	Wydra	Lutra lutra	B
2647	Żubr	Bison bonasus	D
Płazy i gady wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1166	Traszka grzebieniasta	Triturus cristatus	B
1188	Kumak nizinny	Bombina bombina	-
1220	Żółw błotny	Emys orbicularis	D
Ryby wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1099	Różanka	Lampetra fluviatilis	C
1134	Głowacz białopłetwy	Rhodeus sericeus amarus	C
1163	Minóg rzeczny	Cottus gobio	C
Bezkręgowce wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1032	Skójka gruboskórna	Unio crassus	D
1060	Czerwończyk nieparek	Lycaena dispar	C
Rośliny wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG			
1393	Sierpowiec błyszczący	Drepanocladus vernicosus	B
1903	Lipiennik Loesela	Liparis loeselii	B

Nadleśnictwo Złocieniec na tle SOO PLH 320023 „Jezioro Lubie i Dolina Drawy”

3.1.5. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Złocieniec występuje 15 – obiektów uznanych za pomniki przyrody: 13 pojedynczych okazów drzew i grup drzew, 2 – głazy narzutowe.

Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody)	Nr orzecz.	Położenie		Opis obiektu*			
			oddz., pododdz.	gmina, obręb ewidencyjny, leśnictwo	gatunek nazwa uwagi	obwód (cm)	wysokość (m)	stan zdrowotny
1	2	3	4	5	6	7	8	9
POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ								
1.	Rozporządzenie Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. U. Woj. Kosz. Nr 15/92, poz. 109)	170	8r	Ostrowice Gronowo Siecino	2 Buki zwyczajne zrosnięte na wys. 1,2 m	610	33	1
2.	- „ -	171	8r	Ostrowice Gronowo Siecino	Sosna zwyczajna	345	28	2
3.	- „ -	178	8r	Ostrowice Gronowo Siecino	Sosna zwyczajna	400	22	5
4.	- „ -	179	8r	Ostrowice Gronowo Siecino	Sosna zwyczajna	342	24	3
5.	- „ -	176	41l	Ostrowice Gronowo Siecino	2 Jałowce pospolite	36 42	6 6	3 5
6.	- „ -	177	71j	Ostrowice Gronowo Siecino	Sosna zwyczajna na wys. 2,5 m 5 konarów silnie rozgałęzionych	315	28	3
7.	- „ -	180	72b	Ostrowice Gronowo Siecino	Sosna zwyczajna zrosnięte 3 pnie	531	27	3
8.	Rozporządzenie Nr 12/95 Wojewody Koszalińskiego z dnia 28 grudnia 1995 r. (Dz. U. Woj. Kosz. Nr 2/96, poz. 7)	143	93b	Ostrowice Gronowo Siecino	Sosna zwyczajna na wys. 15 m rozgałęzia się na 4 konary	425	19	3
9.	Rozporządzenie Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. U. Woj. Kosz. Nr 15/92, poz. 109)	167	94g	Ostrowice Gronowo Siecino	Sosna zwyczajna	476	24	3
10.	- „ -	360	165i	Złocieniec Cieszyno Drawskie Złocieniec	Brzoza brodawkowata	246	20	3

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody)	Nr orzecz.	Położenie		Opis obiektu*			
			oddz., pododdz.	gmina, obręb ewidencyjny, leśnictwo	gatunek nazwa uwagi	obwód (cm)	wysokość (m)	stan zdrowotny
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11.	- „ -	335	190j	Złocieniec Cieszyno Drawskie Złocieniec	Klon zwyczajny	350	24	2
12.	- „ -	168	198c	Ostrowice Gronowo Złocieniec	Buk zwyczajny	470	25	3
13.	Rozporządzenie Nr 12/95 Wojewody Koszalińskiego z dnia 28 grudnia 1995 r. (Dz. U. Woj. Kosz. Nr 2/96, poz. 7)	137	213d	Ostrowice Gronowo Złocieniec	Buk zwyczajny	425	26	2
POMNIKI PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ								
1.	Rozporządzenie Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. U. Woj. Kosz. Nr 15/92, poz. 109)	24	2f	Ostrowice Siecino Siecino	Głazy narzutowe w ilości 43 szt. przekrój geologiczny wzgórza morenowego, największy głaz – obw. 7,5 m, wys. 1,1 m			
2.	- „ -	23	7f	Ostrowice Gronowo Siecino	Głaz narzutowy (gnejs)	7,50	1,10	

*Dane dotyczące opisu obiektów uwzględniają aktualne pomiary, wykonane w 2009 r. podczas prac urzędniowych

Stan zdrowotny pomników przyrody żywej przedstawiony jest liczbowo wg uproszczonej skali Pacyniaka i Smólskiego:

- 1 – drzewo zdrowe, bez ubytków i obecności szkodników,
- 2 – drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałęziami w wierzchołkowej partii korony, z pojedynczymi szkodnikami,
- 3 – drzewo mające w 50% obumarłą koronę lub pień, w znacznym stopniu zaatakowane przez szkodniki,
- 4 – drzewo mające w 70% obumarłą koronę lub pień, z dużymi ubytkami tkanki drzewnej,
- 5 – drzewo mające w ponad 70% obumarłą koronę lub pień, z licznymi dziuplami oraz martwe.

W Rozporządzeniu Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Kosz. Nr 15, poz. 109), pod nr 181 orzeczenia, figuruje jeszcze jeden pomnik – sosna zwyczajna, która powinna być zlokalizowana w oddz. 72b, przy drodze leśnej. Podczas prac terenowych w tym miejscu zaewidencjonowano tylko jedną sosnę (poz. 180) – drzewo ze zrośniętymi trzema pniami. Drugiej sosny, o parametrach podobnych do zawartych w rozporządzeniu (325 cm/20 m), nie zlokalizowano w terenie. Prawdopodobnie drzewo już nie istnieje.

Klon zwyczajny w oddz. 190j

3.1.6. Ochrona gatunkowa

1. *Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.*
2. *Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.*

Pełna lista gatunków chronionych i rzadkich, występujących na terenie Nadleśnictwa Złocieniec nie jest znana, ze względu na brak specjalistycznych opracowań florystycznych i faunistycznych, obejmujących całą powierzchnię Nadleśnictwa.

Dane przedstawione w dalszej części są wynikiem obserwacji dokonanych przez pracowników BULiGL Oddział w Szczecinku w trakcie terenowych prac urzędniowych oraz informacji uzyskanych od pracowników Nadleśnictwa, jak również list zamieszczonych w waloryzacjach przyrodniczych gmin z terenu Nadleśnictwa.

Zestawienie gatunków podlegających ochronie gatunkowej i gatunków rzadkich na gruntach Nadleśnictwa

Grupa organizmów	Gatunki objęte ochroną ścisłą	Gatunki objęte ochroną częściową	Gatunki rzadkie	Razem	W tym:	
					Gatunki wymienione w załącznikach Dyrektyw EU*	Gatunki ujęte w Czerwonych Księgach lub Listach
Liczba gatunków zlokalizowanych na gruntach Nadleśnictwa						
1	2	3	4	5	6	7
Porosty	1	-	-	1	-	-
Widłaki	2	-	-	2	-	-
Mszaki	1	-	-	1	-	-
Rośliny naczyniowe	10	10	3	23	-	5
Bezkręgowce	1	-	-	1	1	-
Płazy	10	-	-	10	2	2
Gady	5	-	-	5	-	-
Ptaki	42	2	-	44	44	44
Ssaki	2	-	-	2	2	2

*Gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej

a) Rośliny chronione i rzadkie

Na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec stwierdzono stanowiska **42** gatunków roślin objętych prawną ochroną, w tym: **21** – ściśłą, **21** – częściową. Zlokalizowano również **7** gatunków rzadkich w skali regionalnej lub krajowej.

Wykaz roślin chronionych i rzadkich występujących na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Gatunek: nazwa polska nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wyłączeń ze stanowiskami roślin	Status ochronności			NATURA 2000	Kategorie zagrożenia PCKR/CL
				ochrona ściśła	ochrona częściowa	rzadkie		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
POROSTY								
1.	Chrobotki <i>Cladonium spp.</i>	165f, 167a,c, 168b, 187d, 212g, 220c, 328h,i, 358d,l, 359a, 371r, 486c,d,f,g,h, 487f,g, 488c, 496c, 497a, 499g, 500a,d, 502a,b,c, 503a, 514f, 515c,g,h,i,j,k, 516a,b,c, 516Aa, 522b,c,d, 529g, 550h,i	47	X				
WIDŁAKI								
2.	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>	33f, 37f, 38m,o,p, 41c, 42a, 71a,b,c, 72g,i, 73j, 140i	14	X				
3.	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>	167g, 168f, 189b, 190b, 191d, 425c, 427d, 429d, 436b, 437b, 439a,b	12	X				
MSZAKI								
4.	Torfowce <i>Sphagnum spp.</i>	200g, 231c,i	3	X				
ROŚLINY NACZYNIOWE								
5.	Bagnica torfowa <i>Scheuchzeria palustris</i>	190a, 193h	2	X				CL - E
6.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>	71a,g, 72g,h,i,j, 73d,l, 91a,d, 92b, 94c, 158h, 159m, 172l, 173h, 190b, 191h,k, 197a,b, 198a,d,f, 200g, 212j, 227c, 234d, 245b, 325g, 326h, 353b,h	33	X				
7.	Barwinek pospolity <i>Vinca minor</i>	7f, 67a, 148b, 161Ad, 268b,f, 279h, 316g, 317j	10		X			
8.	Bażyna czarna <i>Empetrum nigrum</i>	197b,f, 227c, 245b	4			X		CL - [V]

Lp.	Gatunek: nazwa polska nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wyłączeń ze stanowiskami roślin	Status ochronności			NATURA 2000	Kategorie zagrożenia PCKR/CL
				ochrona ściśła	ochrona częściowa	rzadkie		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
9.	Bluszcz pospolity <i>Hedera helix</i>	8d, 44d, 66f, 69cx, 161Ad, 279m, 433a, 436f, 450d,f, 451a,c	12		X			
10.	Bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i>	190a,b, 200i, 325g, 326h	5		X			
11.	Borówka bagienna (łochynia) <i>Vaccinium uliginosum</i>	197b, 325g, 326h, 353b,h, 364c	6			X		
12.	Grażel żółty <i>Nuphar lutea</i>	190a, 191g, 390j	3		X			
13.	Grzybień białe <i>Nymphaea alba</i>	162h, 190a, 191g, 227i, 390j	5		X			
14.	Kalina koralowa <i>Viburnum opulus</i>	59Bd, 420c	2		X			
15.	Konwalia majowa <i>Convallaria majalis</i>	teren całego Nadleśnictwa	106		X			
16.	Kruszyna pospolita <i>Frangula alnus</i>	teren całego Nadleśnictwa	1702		X			
17.	Storczyk szerokolistny (kukułka) <i>Dactylorhiza majalis</i>	190b	1	X				
18.	Marzanka wonna (przytulia) <i>Galium odoratum</i>	6c,l, 7a,c,d,i, 8b,c,d,g,j,o,p,r,s,t, 14Aw, 15g, 19b, 22a, 23c, 25j, 57a,d,f,g,i,k,m,p, 58a,d,g,h, 58Ba,d, 59c,k, 60h,i, 61a,c, 62b,c, 63c, 64b,h, 65b,c,d,l,m,o, 66d,f,j,k, 67a, 233d, 255o, 271k, 271Aa,d,f,g,h, 336a, 344Aj, 345g, 379z,ax,bx	72		X			
19.	Paprotka zwyczajna <i>Polypodium vulgare</i>	69a,g, 256h	3	X				
20.	Pływacz zwyczajny <i>Utricularia vulgaris</i>	190a, 193h	2	X				
21.	Porzeczka czarna <i>Ribes nigrum</i>	33g,h, 43a, 45k, 137a, 509m	6		X			

Lp.	Gatunek: nazwa polska nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wyłączeń ze stanowiskami roślin	Status ochronności			NATURA 2000	Kategorie zagrożenia PCKR/CL
				ochrona ściśła	ochrona częściowa	rzadkie		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
22.	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>	71a,g, 72g,h,i,j, 73d,l, 91a,d, 92b, 190b, 191d,g,k, 193h, 197a, 198a,f, 211f, 212b,j, 218c, 227c, 245b, 325g, 326h, 353b,h, 364c	30	X				CL - V
23.	Turzyca bagienna <i>Carex limosa</i>	190b, 191c,d,g,h, 193h, 197a,b, 211f, 212i, 364c, 390j	12	X				PCKR - LR CL - V
24.	Wawrzynek wilczełyko <i>Daphne mezereum</i>	123a, 124b	2	X				
25.	Wełnianka pochwowata <i>Eriophorum vaginatum</i>	14Ag,o, 158h, 159m,n, 172l, 191g, 193h, 198d, 234b, 239c,g, 265i, 353h	14			X		
26.	Wiciokrzew pomorski <i>Lonicera periclymenum</i>	346a,b,d, 388cx, 454c	5	X				
27.	Wrzosiec bagienny <i>Erica tetralix</i>	197b, 198f, 227c	3	X				CL - [V]

Kategorie zagrożeń określono na podstawie:

PCKR – „Polskiej Czerwonej Księgi Roślin” (2001),

CL – „Czerwonej listy roślin i grzybów Polski” (2006).

Poszczególne kategorie zagrożeń oznaczają:

• według PCKR:

CR – krytycznie zagrożone,

EN – zagrożone,

VU – narażone,

LR – niższego ryzyka;

• według CL:

E – wymierające - krytycznie zagrożone - gatunki mocno zagrożone wymarciem, których przeżycie jest mało prawdopodobne, jeśli nadal będą działać czynniki zagrożenia, należą tu gatunki określane jako CR – krytycznie zagrożone;

V – narażone - gatunki zagrożone, które w najbliższej przyszłości zostaną przesunięte do kategorii wymierających – krytycznie zagrożonych, jeśli nadal będą działać czynniki zagrożenia;

[V] – narażone - gatunki zagrożone na izolowanych stanowiskach, poza głównym obszarem występowania;

R – rzadkie – potencjalnie zagrożone – gatunki o ograniczonych zasięgach geograficznych.

Występowanie roślin chronionych uwidocznione zostało w opisach taksacyjnych i na odpowiednich mapach tematycznych (mapy rozmieszczenia). Ze względu na bardzo dużą liczbę stanowisk zrezygnowano z oznaczenia na mapie kruszyny pospolitej (1702 stanowiska) i konwalii majowej (106 stanowisk).

Bobrek trójlistkowy, rezerwat „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”, oddz. 164i

Stanowisko konwalii majowej, oddz. 162d

b) Zwierzęta chronione

Na terenie Nadleśnictwa Złocieniec stwierdzono stanowiska **62** gatunków zwierząt objętych prawną ochroną, w tym **1 owada, 10 płazów, 5 gadów, 44 ptaków i 2 ssaków**. Dane odnośnie lokalizacji poszczególnych gatunków wprowadzono do opisów taksacyjnych i naniesiono na odpowiednie mapy tematyczne.

Wykaz zwierząt chronionych na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa	Kategoria zagrożenia wg PCKZ
1	2	3	4
BEZKRĘGOWCE			
OWADY			
1.	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Oddz.: 13f,n, 14Ao, 25d, 193h	
KRĘGOWCE			
PŁAZY			
2.	Grzebiuszka ziemna ⁽²⁾ <i>Pelobates fuscus</i>	Mokradła i okoliczne tereny zlokalizowane na wschód od północnego brzegu jeziora Siecino	LC
3.	Kumak nizinny ⁽²⁾ <i>Bombina bombina</i>	Oddz.: 12a,h, 13f, 14Ao, 19g, 20b, 43a, 56n, 70h, 161Cc, 253j, 255k, 263j, 300c, 319d, 347h, 348h,k, 364c, 365k, 386f,i, 390j, 443a,c	LC
4.	Ropucha paskówka ⁽²⁾ <i>Epidalea calamita</i>	Jeziora: Busko, Dramienko	LC
5.	Ropucha szara ⁽²⁾ <i>Bufo bufo</i>	Jeziora: Dołgie, Wielkie Dąbie, Małe Dąbie, Kamień, Ostrowiec, Niecino, Przytonko, Warnowo, Rąbin, Busko, Dramienko	LC
6.	Traszka grzebieniasta ⁽²⁾ <i>Triturus cristatus</i>	Oddz.: 65a, 165j, 360l	LC
7.	Żaba jeziorkowa ⁽²⁾ <i>Rana lessonae</i>	Gatunek pospolity, jez. Gielno, Niecino, Ostrowiec, Karpno, Przytonko, Niecinko Małe, Wielkie Dąbie, Dołgie (Długie), Małe Dąbie, Kamień, Warnowo, Rąbin.	LC
8.	Żaba moczarowa ⁽²⁾ <i>Rana arvalis</i>	Gatunek pospolity, występuje praktycznie w każdym mniejszym i większym zbiorniku wodnym, bagienku oraz w dolinach rzecznych i jez. Niecino, Ostrowiec, Karpno, Dołgie, Kamień, Warnowo, Rąbin	LC
9.	Żaba śmieszka ⁽²⁾ <i>Rana ridibunda</i>	Jeziora: Busko, Dramienko	LC
10.	Żaba trawna ⁽²⁾ <i>Rana temporaria</i>	We wszystkich typach wód stojących, zbiornikach oraz jeziorach: Ostrowiec, Dołgie (Długie), Busko, Dramienko	LC
11.	Żaba wodna ⁽²⁾ <i>Rana hybr. esculentae</i> (mieszaniec międzygatunkowy)	Gatunek pospolity, występuje praktycznie w każdym mniejszym i większym zbiorniku wodnym, bagienku oraz w dolinach rzecznych i jez. Niecino, Ostrowiec, Przytonko, Niecinko Małe, Dołgie, Małe Dąbie, Kamień, Warnowo, Rąbin, Busko, Dramienko	

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa	Kategoria zagrożenia wg PCKZ
1	2	3	4
GADY			
12.	Jaszczurka zwinka <i>Lecerta agilis</i>	Występuje równomiernie na terenie całego Nadleśnictwa	
13.	Jaszczurka żyworodna <i>Lecerta vivipara</i>	Niewielkie lasy przy północno zachodnim brzegu jeziora Siecino, podmokłe tereny leśne wokół jeziora Czarne Małe, Busko, Dramienko	
14.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	Stwierdzony na stanowisku w Dolinie Kokny	
15.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	Występuje we wszystkich wilgotnych siedliskach, stwierdzony w okolicach jezior: Warnowo, Busko i Dramienko, Dolina Kokny i Rakonu	LC
16.	Żmija zygzakowata ⁽²⁾ <i>Vipera berus</i>	197a	LC
PTAKI			
17.	Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	Przewidziane do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”, ZPK „Jezioro Wąsosz”, ZPK „Stawno”, ZPK „Kańsko”, ZPK „Jezioro Siecino”, ZPK „Lasy Morzysławskie”, ZPK „Rzeka Drawa” oraz proponowanym rezerwacie „Krosińskie Bagno”	LC
18.	Bielik ⁽¹⁾ <i>Haliaeetus albicilla</i>	Dwa miejsca gniazdowania: Leśnictwo Siecino, Leśnictwo Suliszewo	LC
19.	Błotniak stawowy ⁽²⁾ <i>Circus aeruginosus</i>	Przewidziane do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”, ZPK „Jezioro Wąsosz”, ZPK „Stawno”, ZPK „Kańsko”, ZPK „Jezioro Siecino”, pozostałe stanowiska m. Stawno, Kosobudy, Budowo, jez. Ostrowiec, Dołgie	LC
20.	Bocian biały ⁽²⁾ <i>Ciconia ciconia</i>	Stwierdzono gniazda w miejscowościach: Kosobudy (3), Cieszyno, Rzęśnica, Darskowo, Lubieszewo, Ostrowice, Dołgie, Siecino	LC
21.	Bocian czarny ^{(1) (2)} <i>Ciconia nigra</i>	Prawdopodobne gniazdowanie w okolicy jez. Kiepińskiego; stwierdzono stanowisko w m. Stawno	LC
22.	Brzeczka <i>Locustella luscinioides</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”, ZPK „Stawno”, na jez.: Ostrowiec, Busko, Dramienko	LC
23.	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	Przewidziany do ochrony: ZPK „Jezioro Siecino”, ZPK „Stawno”, ZPK „Jezioro Lubie” oraz na jeziorach: Krosino, Wilczkowo, zbiornik wodny na wschód od Stawna, 345b - czapliniec	LC
24.	Czajka ⁽²⁾ <i>Vanellus vanellus</i>	Mokradła w okolicach m. Dołgie oraz na północ od kolonii Nowe Worowo, w okolicach Grzybna, jez. Busko	LC
25.	Dzięcioł czarny ⁽²⁾ <i>Dryocopus martius</i>	Ze względu na rozległe kompleksy leśne gatunek rozpowszechniony, aczkolwiek nieliczny, stwierdzono stanowiska w oddz.: 326, nad jez. Ostrowiec oraz pod Gronowem	LC

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa	Kategoria zagrożenia wg PCKZ
1	2	3	4
26.	Dzięcioł średni ⁽²⁾ <i>Dendrocopus medius</i>	Ze względu na stosunkowo rozległe kompleksy leśne i dużą ilość terenów podmokłych, gatunek rozpowszechniony, aczkolwiek nieliczny; stwierdzono stanowisko w oddz. 155	LC
27.	Dzięcioł zielony ⁽²⁾ <i>Dendrocopus medius</i>	Stwierdzono stanowisko w oddz.: 162	LC
28.	Gągoł ⁽²⁾ <i>Bucephala clangula</i>	Ze względu na znaczną liczbę śródleśnych oczek wodnych i jezior na terenie Nadleśnictwa gatunek jest stosunkowo liczny. Przewidziane do ochrony: rezerwat „Krosińskie Bagno”, ZPK „Jezioro Lubie”, ZPK „Kańsko”, ZPK „Jezioro Siecino”, na południe od jeziora Wielkie Dąbie, jez.: Kleszczno, Leśniówek, Busko, Dramienko	LC
29.	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Stawno”, jez.: Busko, Dramienko	LC
30.	Kania czarna ⁽¹⁾ <i>Milvus migrans</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie” oraz prawdopodobnie lęgowa w okolicy miejscowości Zatonie, jez. Ostrowiec	LC
31.	Kania ruda ⁽¹⁾ <i>Milvus milvus</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”, w lasach na północ od Złocieńca	NT
32.	Kobuz ⁽²⁾ <i>Falco subbuteo</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”	LC
33.	Kormoran czarny <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>	Stosunkowo duże stado osobników niełęgowych na jeziorze Lubie	LC
34.	Krakwa <i>Anas strepera</i>	Stosunkowo liczny gatunek lęgowy na większości większych jezior; przewidziany do ochrony: ZPK „Jezioro Lubie”, ZPK „Stawno”, ZPK „Jezioro Siecino”	LC
35.	Kszyk ⁽²⁾ <i>Gallinago gallinago</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Stawno”	LC
36.	Łabędź krzykliwy <i>Cyngus cyngus</i>	jez. Ostrowiec	LC
37.	Łabędź niemy <i>Cyngus olor</i>	Rezerwat „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”, przewidziane do ochrony: ZPK „Jezioro Siecino”, ZPK „Jezioro Kańsko”, ZPK „Jezioro Lubie”, oraz na jeziorach: Skąpe, Dłusko, Krosino, Ostrowiec, Wilczkowo, zbiornik wodny na wschód od Stawna	LC
38.	Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”	LC
39.	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	oddz. 212	LC
40.	Orlik krzykliwy ⁽¹⁾ <i>Aquila pomarina</i>	Miejsce gniazdowania w Leśnictwie Złocieniec, okolice Gronowa, obserwowany również w okolicy m. Kosobudy	LC

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa	Kategoria zagrożenia wg PCKZ
1	2	3	4
41.	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	Przewidziany do ochrony: ZPK „Jezioro Siecino”, ZPK „Jezioro Lubie”, oraz na jeziorach: Skąpe, Dłusko, Krosino, Wilczkowo, Ostrowiec, Dołgie, Kamień, Busko, Dramienko, zbiornik wodny na wschód od Stawna	LC
42.	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	Obserwowany tylko w okresie przelotów nad jeziorem Siecino	LC
43.	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Ze względu na dużą liczbę jezior jest to stosunkowo liczny gatunek lęgowy; przewidziany do ochrony: ZPK „Stawno”, jez.: Busko, Dramienko	LC
44.	Pliszka górska <i>Motacilla cinerea</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Stawno” oraz w m. Złocieniec, Rzęsnica, gniazdowanie w Gronowie na rzece Rakon i rzece Koknie	LC
45.	Puchacz ^{(1) (2)} <i>Bubo bubo</i>	Prawdopodobne gniazdowanie poniżej zatoki jeziora Lubie	LC
46.	Pustułka ⁽²⁾ <i>Falco tinnunculus</i>	Gniazdo na konstrukcji w zakładzie karnym w Wierzchowie	LC
47.	Rybitwa czarna ⁽²⁾ <i>Chlidonias niger</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”	LC
48.	Rybitwa rzeczna ⁽²⁾ <i>Sterna hirundo</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”	LC
49.	Rybołów ^{(1) (2)} <i>Pandion haliaetus</i>	Spotykany w rejonie m. Lubieszewo, proponowany ZPK „Jezioro Lubie”	LC
50.	Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i>	Stwierdzono stanowiska w kopalniach gliny w Złocińcu	LC
51.	Siniak <i>Columba oenas</i>	oddz. 263	LC
52.	Sowa uszata <i>Asio otus</i>	Okolice przewidzianego do ochrony ZPK „Kańsko”	LC
53.	Srokosz <i>Lanius excubitor</i>	Stanowisko w m. Zatonie, mokradła i łąki w okolicach m. Przytoń oraz na południe od Grzybna	LC
54.	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie” i ZPK „Stawno”, mokradła i łąki na północny-wschód od Ostrowic, na wschód od jeziora Niecino, jez. Busko	LC
55.	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Stawno”, na zachód od jeziora Siecino, mokradła i cieki w okolicy Ostrowic, mokradła na wschód od jeziora Niecino, rzeka Rakon, jez. Busko	LC
56.	Trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”, ZPK „Stawno” i ZPK „Jezioro Siecino”, jeziora: Niecino, Ostrowiec, Karpno, Kamień, Wornowo, Dołgie, Busko, Dramienko	LC

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa	Kategoria zagrożenia wg PCKZ
1	2	3	4
57.	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	Liczny gatunek lęgowy trzcinowisk i terenów podmokłych na terenie Nadleśnictwa; przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”, ZPK „Stawno”, ZPK „Kańsko”, ZPK „Jezioro Siecino”, jez.: Busko, Dramienko	LC
58.	Zimorodek ⁽²⁾ <i>Albedo atthis</i>	Stosunkowo liczny nad rzekami i jeziorami; przewidziany do ochrony ZPK „Jezioro Lubie”, na rzece Koknie, jez.: Busko, Dramienko	LC
59.	Zniczek <i>Regulus ignicapillus</i>	oddz. 163	LC
60.	Żuraw ⁽²⁾ <i>Grus grus</i>	Oddz.: 5f, 13m, 14Ad,s, 20b, 25d, 44i, 55m, 56d,g, 57g, 58Ba, 59m, 67a, 68a, 70h, 80b,j,m, 97a, 102o, 156a, 159n, 186j, 231h, 253o, 253Ak, 254m, 256Al, 271h, 272c, 302f, 319g, 347h, 351d, 372d, 389a,d,g, 392Al, 392Ba,393l, 395g,h, 397a, 416f, 433c, 443c, 451i, 457c, 471j, 493j	LC
SSAKI			
61.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Oddz.: 1g, 127d,k, 161Ea, 187g, 251b	LC
62.	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Oddz.: 97h, 161Ea, 187g, 251g, 271l	NT

- (1) – gatunki, dla których nie stosuje się określonych w § 8 rozporządzenia odstępstw od zakazów
(2) – gatunki zwierząt wymagające ochrony czynnej

Oznaczenia kategorii zagrożenia według „Światowej Czerwonej Listy Gatunków Zagrożonych (IUCN Red List of Threatened Species – wersja 2008):

- CR – gatunki krytycznie zagrożone,
EN – gatunki zagrożone,
VU – gatunki narażone,
NT – gatunki bliskie zagrożenia,
LC – gatunki najmniejszej troski,
DD – gatunki o nieokreślonym stopniu zagrożenia.

Żmija zygzakowata, oddz. 197a

Czapla siwa, oddz. 345b

c) Strefy ochrony

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Załącznik nr 5 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. określa gatunki dziko występujących zwierząt, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania.

Na terenie Nadleśnictwa Złocieniec aktualnie zatwierdzone są trzy strefy, obejmujące ochroną miejsca lęgowe ptaków. Podstawą prawną wyznaczenia granic stref było:

- dla bielika (leśnictwo Suliszewo):
 - Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 10 sierpnia 2009 r. (znak sprawy: RDOŚ-32-WOPN-6652/40/3/09/mk);
- dla bielika (leśnictwo Siecino) i orlika krzykliwego (leśnictwo Złocieniec):
 - Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody z dnia 10 listopada 2005 r. (znak sprawy: SR-P-2-6652/40/2/05).

Wykaz stref ochrony na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Gatunek chroniony	Lokalizacja: Gmina leśnictwo	Strefa ochrony	Strefa ochrony	Rok utworzenia	Uwagi
			całorocznej	okresowej		
1	2	3	4	5	6	7
1.	Bielik	Ostrowice Siecino	10,05	52,18	2005	
2.	Bielik	Drawsko Pomorskie Suliszewo	23,45	72,11	2009	Strefa w innych granicach istniała od 2005 r.
3.	Orlik krzykliwy	Złocieniec Złocieniec	10,91	17,40	2005	
Razem powierzchnia stref			44,41	141,69		

3.2. Proponowane formy ochrony przyrody

Wszystkie zaproponowane do ochrony obiekty wymagają opracowania dokumentacji według wymogów prawnych, a następnie zatwierdzenia przez odpowiedni organ (Radę Gminy lub Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska). W rozporządzeniach powołujących obiekty należy określić szczegółowe wytyczne konserwatorskie gwarantujące zachowanie walorów przyrodniczych tych obszarów.

Zestawienie proponowanych form ochrony przyrody na gruntach Nadleśnictwa

Rodzaj obiektu	Proponowane formy ochrony			
	liczba	w zasięgu N-ctwa	w zarządzie N-ctwa	
		pow. ha	pow. ha	%
1	2	3	4	5
Rezerwaty	5	161,86	138,19	85,4
Pomniki przyrody	33	33	33	100,0
Użytki ekologiczne	13	128,54	128,54	100,0
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	7	brak danych	brak danych	-

3.2.1. Proponowane rezerwaty przyrody

W programie ochrony przyrody na lata 2000-2009 opisano propozycje utworzenia 5 rezerwatów, które znalazły się w projekcie planu ochrony Drawskiego Parku Krajobrazowego. Propozycje te pojawiły się również w waloryzacjach przyrodniczych gmin z terenu Nadleśnictwa Złocieniec. Żaden z tych obiektów nie miał i nie ma zgromadzonej niezbędnej dokumentacji projektowej. Ponieważ do ochrony elementów środowiska przyrodniczego znajdujących się w obrębie proponowanych rezerwatów niekoniecznie jest potrzeba ustanawiania tej formy ochrony, dlatego należy ponownie rozważyć jej sens utworzenia. Istniejące przepisy i zarządzenia odnośnie postępowania na siedliskach przyrodniczych Natura 2000 oraz prowadzenia prac gospodarczych w najbliższym sąsiedztwie zbiorników wodnych w wystarczający sposób zabezpieczają te obiekty.

„JEZIORO CZARNE MAŁE”

Proponowany obszar do objęcia ochroną w formie rezerwatu zlokalizowany jest w gminie Ostrowice, obrębie ewidencyjnym Gronowo, leśnictwie Siecino i obejmuje oddz.: 71a,g,~b część, ~g, 72g-k, ~c część, ~d część, ~f część, 73d,h,j,l,~g część, ~h, ~k część, 90b,c,~f, 91a-f,~c,~d, 92a,b,~d,~f (54,83 ha) oraz Jezioro Czarne Małe (5,46 ha). Łączna powierzchnia 60,29 ha. Celem utworzenia rezerwatu byłaby ochrona dystroficznego jeziora i boru bagiennego występującego na kopułach torfowisk wysokich. Na wodach jeziora znajduje się pło mszarne. Lasy wokół zbiornika tworzy głównie ponad 100-letni drzewostan sosnowy, na priorytetowym siedlisku Natura 2000 – borze bagiennym (91D0). Występują rośliny chronione: rosziczka okrągłolistna, bagno zwyczajne, widłak goździsty, kruszyna. Gniazduje tu również bielik, bąk oraz żuraw.

„JEZIORO LEŚNIÓWEK”

Obszar o powierzchni 10,70 ha, zlokalizowany w gminie Ostrowice, obrębie ewidencyjnym Gronowo, w leśnictwie Złocieniec. Obejmuje jezioro Leśniówek (9,84 ha), niebędące w zarządzie Nadleśnictwa, oraz grunty leśne w oddz. 199c (0,86 ha). Łączna powierzchnia 10,70 ha.

Celem powołania byłaby ochrona jeziora lobeliowego oraz boru bagiennego. W wodach zbiornika występuje brzeżyca jednokwiatowa. W zachodniej zatoce pojawia się pło mszarne z roszczką okrągłolistną, turzycą bagienną, bagnicą torfową. Ponadto stwierdzono występowanie bagna zwyczajnego, borówki bagiennej, bażyny czarnej, żurawiny błotnej, wełnianki pochwowatej.

Zachodnia zatoczka „Jeziora Leśniówek”

„TORFOWISKO WYSOKIE Z CZARNYM JEZIORKIEM”

Obszar powierzchni 16,83 ha, zlokalizowany w gminie Ostrowice, obrębie ewidencyjnym Gronowo, leśnictwie Złocieniec. Obejmuje dystroficzne jeziorko (0,95 ha) oraz grunty Nadleśnictwa położone w oddz.: 172k,l,~c część, 173h,~d, 197a-d,~c-~i, 198a,~f część (15,88 ha).

Rezerwat utworzony byłby w celu ochrony dystroficznego jeziora i priorytetowego siedliska Natura 2000, jakim jest sosnowy bór bagienny. Na tym obszarze występuje wiele cennych gatunków roślin: rosiczka okrągłolistna, turzyca bagienna, borówka bagienna, wrzosiec bagienny, bażyna czarna, bagno zwyczajne, welnianka pochwowata.

„Czarne jeziorko”

„KROSIŃSKIE BAGNO”

Obszar zlokalizowany w pobliżu jeziora Krosino, w gminie Złocieniec, obrębie ewidencyjnym Cieszyno Drawskie, leśnictwie Złocieniec, oddz.: 214, 215d,g-i,~a,~b,~c część, 233, 234a-d,g,h,~a część, ~b część, ~c część o łącznej powierzchni 66,62 ha.

Celem powołania rezerwatu byłaby ochrona ekosystemu leśno-torfowiskowego. Występuje tu mozaika drzewostanów na siedliskach kwaśnej buczyny oraz borów bagiennych. Jest to miejsce gniazdowania orlika krzykliwego.

„JEZIORO KAPKA”

Proponowany obszar obejmuje wody jeziora o powierzchni 7,42 ha, położonego w gminie Ostrowice, obrębie ewidencyjnym Gronowo, wśród gruntów Nadleśnictwa, (w oddz. 140). Jest to jezioro lobeliowe z typowymi dla niego gatunkami: lobelią jeziorną, brzeźcą jednokwiatową i poryblinem jeziornym.

3.2.2. Proponowane pomniki przyrody

Podczas obecnych prac urządzeniowych zweryfikowano zamieszczoną w programie ochrony przyrody na lata 2000-2009 listę proponowanych pomników przyrody. Żaden z tych obiektów nie został do tej pory prawnie uznany za pomnik przyrody.

Postanowiono więc zrezygnować z większości tych propozycji. Jednocześnie wytypowano nowe obiekty, głównie rosnące na terenach leśnych pojedyncze drzewa, zdecydowanie wyróżniające się w swoim otoczeniu ze względu na okazałe rozmiary. Łącznie do ochrony pomnikowej zaproponowano 33 obiekty, w tym: 17 dębów, 8 buków, 3 sosny, 1 modrzew oraz 4 pojedyncze głązy narzutowe.

Wykaz proponowanych pomników przyrody na gruntach nadleśnictwa

Lp.	Położenie		Opis obiektu			
	oddz., pododdz.	gmina obręb ewidencyjny leśnictwo	gatunek nazwa uwagi	obwód (cm)	wysokość (m)	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7
PROPONOWANE POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ						
1.	6l	Ostrowice Gronowo Siecino	Buk zwyczajny	395	32	2
2.	12i	Ostrowice Przytoń Dołgie	Dąb szypułkowy	412	30	1
3.	23a	– „ –	Buk zwyczajny	437	29	2
4.	67d	– „ –	Buk zwyczajny	452	33	2
5.	70a	– „ –	Dąb szypułkowy	389	27	2
6.			Dąb szypułkowy	395	26	2

Lp.	Położenie		Opis obiektu			
	oddz., pododdz.	gmina obręb ewidencyjny leśnictwo	gatunek nazwa uwagi	obwód (cm)	wysokość (m)	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7
7.	112j	Ostrowice Gronowo Siecino	Dąb szypułkowy „Wincenty”	358	24	2
8.	113c	– „ –	Sosna zwyczajna	325	24	2
9.	118i	– „ –	Sosna zwyczajna	400	25	2
10.			Sosna zwyczajna	440	25	2
11.	125h	Złocieniec Darskowo Darskowo	Buk zwyczajny	390	34	2
12.			Buk zwyczajny	355	33	2
13.			Buk zwyczajny	350	32	2
14.	148c	Ostrowice Gronowo Darskowo	Modrzew europejski	338	35	1
15.	161j	Drawsko Pomorskie Dalewo Suliszewo	Dąb szypułkowy	389	22	2
16.	161Ac	– „ –	Dąb szypułkowy	531	25	2
17.	187i	– „ –	Dąb bezszypułkowy	348	23	2
18.			Dąb bezszypułkowy	420	22	2
19.			Dąb bezszypułkowy	473	24	2
20.			Dąb bezszypułkowy	380	22	2
21.			Dąb bezszypułkowy	376	22	2
22.			Dąb bezszypułkowy	420	23	2
23.	253Ai	Drawsko Pomorskie Suliszewo Suliszewo	Dąb szypułkowy	370	24	2
24.	255o	– „ –	Dąb szypułkowy	450	22	2
25.	256b	– „ –	Dąb szypułkowy	405	24	2
26.	268c	– „ –	Dąb szypułkowy	495	26	2
27.	323g	Wierzchowo Osiek Drawski Osiek	Buk zwyczajny	595	28	2

Lp.	Położenie		Opis obiektu			
	oddz., pododdz.	gmina obręb ewidencyjny leśnictwo	gatunek nazwa uwagi	obwód (cm)	wysokość (m)	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7
28.	336c	Złocieniec Bobrowo Osiek	Buk zwyczajny	427	30	2
29.	350f	Wierzchowo Osiek Drawski Osiek	Dąb szypułkowy	417	26	2
PROPONOWANE POMNIKI PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ						
1.	6h	Ostrowice Gronowo Siecino	Głaz narzutowy	650	0,7	-
2.	58d	Drawsko Pomorskie Żółte Dołgie	Głaz narzutowy	800	1,0	-
3.	381i	Złocieniec Lubieszewo Stawno	Głaz narzutowy	610	1,6	-
4.	415c	Złocieniec Lubieszewo Wierzchowo	Głaz narzutowy	650	1,4	-

* Stan zdrowotny określony za pomocą pięciostopniowej skali Pacyniaka i Smólskiego

Głaz narzutowy, oddz. 415c

Głaz narzutowy, oddz. 318i

Dęby bezszypułkowe, oddz. 187i

Dąb szypułkowy, oddz. 161Ac

3.2.3. Proponowane użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

W programie ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Złocieniec na lata 2000-2009 przedstawiono propozycje utworzenia 45 użytków ekologicznych, o łącznej powierzchni 109,93 ha. Ich lista powstała głównie na podstawie projektu planu ochrony Drawskiego Parku Krajobrazowego. Żaden z tych obiektów nie został do tej pory objęty ochroną w formie użytku ekologicznego. Podczas prac nad obecnym programem ochrony przyrody przeanalizowano ponownie te propozycje i dodatkowo propozycje użytków ekologicznych zamieszczone w waloryzacjach przyrodniczych gmin z terenu Nadleśnictwa Złocieniec. W sumie wybrano 13 obiektów nadających się do uznania za użytki ekologiczne.

Opisu walorów przyrodniczych tej proponowanej formy ochrony dokonano na podstawie obserwacji dokonanych w trakcie terenowych prac urzędniowych oraz informacji uzyskanych od pracowników Nadleśnictwa, w tym zebranych podczas inwentaryzacji w 2007 r. siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt w aspekcie sieci Natura 2000.

Należy pamiętać, że prawne powołanie użytków ekologicznych powinno być poprzedzone opracowaniem niezbędnej dokumentacji.

Wykaz proponowanych użytków ekologicznych na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Położenie		Pow. [ha]	Rodzaj pow. w SILP	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny			
1	2	3	4	5	6
1.	Darskowo 102p, 103f, 126a,c, 127a	Drawsko Pomorskie Dalewo	8,25	Ł	„Kokna” Ekstensywnie użytkowane łąki, położone po obu stronach rzeki Kokny, stanowiące lokalny korytarz ekologiczny; stanowisko bezkręgowców, płazów i gadów, jak również teren żerowania ptaków drapieżnych.
	Darskowo 125c, 126f,g, 126g, 127h	Złocieniec Darskowo	8,54	Ł	
	Razem		16,79		

Lp.	Położenie		Pow. [ha]	Rodzaj pow. w SILP	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny			
1	2	3	4	5	6
2.	Suliszewo 161Cc	Drawsko Pomorskie Dalewo	10,74	N	„Bagno w Dalewie” Eutroficzny zbiornik wodny o charakterze stawowym otoczony od północy mocno zabagnionymi zaroślami wierzbowymi, stanowisko kumaka nizinnego oraz miejsce lęgowe bąka, błotniaka stawowego, łabędzia niemego, jak również żerowisko bielika.
3.	Złocieniec 191g	Złocieniec Cieszyno Drawskie	1,29	N	„Mszar w lesie Morzysławskim” Niewielkie oczko wodne z grążelami żółtymi i grzybieniami białymi, otoczone torfowiskiem przejściowym z rosiczką okrągłolistną, turzycą bagienną, wełnianką pochwowatą; miejsce rozrodu płazów: ropuchy szarej, żaby moczarowej i żaby trawnej.
4.	Złocieniec 191k	Złocieniec Cieszyno Drawskie	3,15	N	„Leśny mszar” Torfowisko wysokie z brzezinaą bagienną i borem bagiennym, stanowisko rosiczki okrągłolistnej i bagna zwyczajnego; miejsce rozrodu ropuchy szarej, żaby moczarowej i żaby trawnej.
5.	Złocieniec 193h	Złocieniec Cieszyno Drawskie	3,04	N	„Mszar morzysławski” Zbiornik dystroficzny otoczony płem mszarnym oraz fragmentami brzeziny bagiennnej i boru bagiennego; stanowisko rosiczki okrągłolistnej, turzycy bagiennnej, bagnicy torfowej, wełnianki pochwowatej oraz pływaczy; miejsce rozrodu ropuchy szarej, żaby moczarowej i żaby trawnej, cenne stanowisko zalotki większej.
6.	Złocieniec 212b	Złocieniec Cieszyno Drawskie	0,83	N	„Mszar poniżej Jeziora Czarnówek” Torfowisko wysokie z sosnowym borem bagiennym i fragmentami brzeziny bagiennnej; stanowisko rosiczki okrągłolistnej; miejsce rozrodu ropuchy szarej, żaby moczarowej i żaby trawnej.
7.	Złocieniec 225j 245b	Ostrowice Gronowo	15,03	N	„Bagnista Łąka” Zabagniona łąka, fragmenty sosnowego boru bagiennego i brzeziny bagiennnej oraz torfowiska przejściowego; miejsce rozrodu żaby moczarowej; stanowisko bagna zwyczajnego, rosiczki okrągłolistnej, bażyny czarnej.
8.	Osiek 325g 326h	Wierzchowo Osiek Drawski	7,25	N	„Torfowisko Rosiczka” Torfowisko przejściowe (7140) i obniżenia na podłożu torfowym (7150) z gatunkami chronionymi: rosiczką okrągłolistną, bagnem zwyczajnym, bobrkiem trójlistkowym, borówką bagienną.
9.	Osiek 353b	Wierzchowo Osiek Drawski	1,93	N	„Wełniankowe Mszary” Torfowisko przejściowe z fragmentami torfowiska wysokiego; stanowisko rosiczki okrągłolistnej, bagna zwyczajnego, borówki bagiennnej, wełnianki pochwowatej.

Lp.	Położenie		Pow. [ha]	Rodzaj pow. w SILP	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny			
1	2	3	4	5	6
10.	Osiek 353h	Wierzchowo Osiek Drawski	2,36	N	„Zadrzewione bagno” Sosnowy bór bagienny z fragmentami brzeziny bagiennej, torfowiska wysokiego i obniżenia na podłożu torfowym; zadrzewienia sosnowe (głównie ponad 100-letnie) oraz brzozy w różnym wieku; stanowiska rosiczki okrągłolistnej, bagna zwyczajnego, borówki bagiennej, wełnianki pochwowatej.
11.	Stawno 371p 372i-r,w,x 372Ag,k-m, o-t, y-bx, dx,gx,hx 376Ab-f, i-m, p,r 376Ba-d, h-j, l,m,p,r 376Cb,c	Złocieniec Stawno	59,01	Ł N Lz/Ł Lz/R	„Stawieńskie Bagna” Kompleks łąk, bagien i zadrzewień, okresowo zalewanych; miejsce rozrodu płazów i gadów, stanowisko lęgowe wielu gatunków ptaków, m.in. żurawia i błotniaka stawowego, żerowisko kani rudej i orlika krzykliwego.
12.	Stawno 386f	Drawsko Pomorskie Linowno	3,22	N	„Źródlika w Linownie” Bezodpływowe, zatorfione zagłębienie, do którego spływają wody ze źródlika położonego powyżej drogi, na gruntach innej własności; porośnięte wierzbą; stanowisko lęgowe kumaka nizinnego.
13.	Osiek 390j	Wierzchowo Żabinek	3,90	N	„Liliowe Jezioro” Śródleśne jezioro z płem mszarnym, otoczone torfowiskiem wysokim, ze stanowiskami grzybieni białych, grążeli żółtych, turzycy bagiennej; miejsce bytowania płazów (kumak nizinny) i gadów.
Ogółem proponowane UE			128,54		

„Stawieńskie Bagna”

„Bagno w Dalewie”, oddz. 161Cc

„Mszar morzysławski”, oddz. 193h

3.2.4. Proponowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.

W waloryzacjach przyrodniczych gmin z terenu Nadleśnictwa Złocieniec zamieszczono kilka propozycji odnośnie utworzenia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych:

- ZPK „Jezioro Siecino”,
 - ZPK „Rzeka Drawa”,
 - ZPK „Lasy Morzysławskie”,
 - ZPK „Kańsk”,
 - ZPK „Stawno”,
 - ZPK „Jezioro Lubie”
 - ZPK „Busko – Dramienko”.
-
- **ZPK „Jezioro Siecino”** – obejmuje całe jezioro Siecino oraz obszary bezpośrednio do niego przylegające, w tym na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec północne fragmenty oddziałów 162-165, 137-139, 112. Celem powołania byłaby ochrona szaty roślinnej rynny jeziora Siecino. Głównymi walorami obszaru są:
 - łąki ramienicowe na dnie jeziora,
 - „Wyspa Kępa” – proponowany rezerwat na gruntach innej własności,
 - „Wyspa Ostrów” – proponowany użytek ekologiczny na gruntach innej własności,
 - torfowiska na wschód od jeziora, proponowane użytki ekologiczne,
 - park pałacowy w Cieszynie Drawskim,
 - dwa nieczynne cmentarze ewangelickie,
 - miejsce rozrodu cennych gatunków ryb (sieja, sielawa), płazów i gadów,
 - miejsce lęgowe gatunków ptaków objętych Dyrektywą Ptasią (bąk, błotniak stawowy, krakwa, gągoł, perkoz dwuczuby, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna).
 - **ZPK „Rzeka Drawa”** – w granicach Nadleśnictwa Złocieniec fragment obszaru rozciąga się między rozebraną linią kolejową Cieszyno Drawskie – Złocieniec a rynną jeziora Krosino. Celem powołania byłaby ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych Pagórków Rzepowskich (poza granicami Nadleśnictwa) oraz rynien glacialnych wraz z jeziorami Wilczkowo i Krosino. Do głównych walorów zespołu,

zlokalizowanych na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec, można zaliczyć projektowany rezerwat „Krosińskie Bagno”. Jest to obszar gniazdowania kilku ptaków wymienionych w Dyrektywie Ptasiej, m.in. orlika krzykliwego, błotniaka stawowego, bielika, kani rudej, bąka, żurawia.

- **ZPK „Lasy Morzysławskie”** – obszar zawiera się między miejscowościami Siecino – Gronowo (poniżej rzeki Rakon) a drogą Gronowo – Złocieniec i nieczynną linią kolejową Złocieniec – Cieszyno Drawskie. Celem powołania ZPK byłaby ochrona borowego kompleksu leśnego z licznymi jeziorami o dużej wartości przyrodniczej i krajobrazowej. Głównymi walorami obszaru są:
 - rezerваты przyrody: „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”, „Jezioro Czarnówek”,
 - proponowane rezerваты przyrody: „Jezioro Leśniówek”, „Jezioro Czarne Małe”, „Torfowisko wysokie z Czarnym Jeziorkiem”,
 - proponowane użytki ekologiczne: „Mszar w lesie Morzysławskim”, „Leśny Mszar”, „Mszar Morzysławski”, „Mszar poniżej Jeziora Czarnówek”,
 - ramienicowe jez. Dłusko i jez. Skąpe.
- **ZPK „Kańsk”** – celem powołania byłaby ochrona jeziora i jego brzegów wraz z unikatową fauną. Zlokalizowany jest tu zespół sanatoryjno-szpitalny z początku XX w., wpisany do rejestru zabytków.
- **ZPK „Stawno”** – obejmuje jezioro Stawno oraz wąwozy wokół rzeki Kamiennej uchodzącej do jeziora Lubie. Grunty Nadleśnictwa stanowią niewielki fragment obszaru (oddz. 376y-fx). Jest to miejsce rozrodu płazów (kumak nizinny) i gadów (zaskroniec) oraz ptaków (bąk, derkacz). Lasy położone bezpośrednio przy rzece stanowią cenne fragmenty grądów oraz łągów olszowych.
- **ZPK „Jezioro Lubie”** – celem powołania byłaby ochrona jeziora i jego najbliższego otoczenia. Jest to miejsce rozrodu cennych gatunków ryb, płazów, gadów i ptaków.
- **ZPK „Busko – Dramienko”** – obszar położony między miejscowościami Wierzchowo i Żeńsko. Celem powołania byłoby zachowanie w jak najlepszym stanie jezior Busko i Dramienko wraz z otaczającymi je terenami. Jest to obszar o wysokich walorach faunistycznych, głównie ze względu na występowanie ptaków związanych ze środowiskiem wodnym oraz płazów.

4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

4.1. Rzeźba terenu i typy gleb

Ukształtowanie powierzchni terenu Nadleśnictwa Złocieniec oraz pokrywy geologicznej to wynik działalności mas lądolodowych stadiału pomorskiego zlodowacenia bałtyckiego oraz współczesnej działalności erozyjnej i akumulacyjnej wód. Urozmaiconą rzeźbę terenu tworzą wzgórza morenowe poprzecinane jeziorami rynnowymi oraz rozległe tereny równinne z obniżeniami i zapadliskami oraz jeziorami zastoiskowymi.

Najwyższy punkt położony na terenie Nadleśnictwa zlokalizowany jest na północ od Osieku Drawskiego, w oddz. 340h, którego wysokość bezwzględną określono na 179,4 m n.p.m. Ciąg wzniesień przebiega również prostopadle do rynn jez. Lubie, począwszy od Góry Lisica (167 m n.p.m.), zlokalizowanej na północ od Lubieszewa, poprzez Górę Książ (165,9 m n.p.m), Górę Skoki (160 m n.p.m) oraz wzniesienie bez nazwy w oddz. 436 (176,3 m n.p.m.). Najniższym punktem jest tafla jeziora Lubie (95,4 m n.p.m), dlatego też w okolicy oddz. 451-456 występują znaczne różnice wysokości względnych, dochodzące nawet do 50 m.

Biorąc pod uwagę kryteria morfogenetyczne i litologiczne, wyróżniono na terenie Nadleśnictwa Złocieniec następujące jednostki geologiczno-glebowe:

a) **utwory lodowcowe:**

- piaski zwałowe,
- gliny zwałowe,
- piaski zwałowe na glinach zwałowych;

b) **utwory wodnolodowcowe:**

- piaski sandrowe,
- piaski kemów,
- piaski, piaski pylaste i pyły akumulacji jeziorno-zastoiskowej i zastoiskowej;

c) **utwory akumulacji rzecznej:**

- piaski rzeczne dawnych tarasów akumulacyjnych,

d) **utwory deluwialne:**

- piaski deluwialne,
- pyły deluwialne;

e) **utwory akumulacji jeziornej:**

- piaski jeziorne,
- pyły jeziorne;

f) **usuwiska:**

- usuwiska piaszczyste;

g) **utwory eoliczne:**

- piaski eoliczne;

h) **utwory bagienne:**

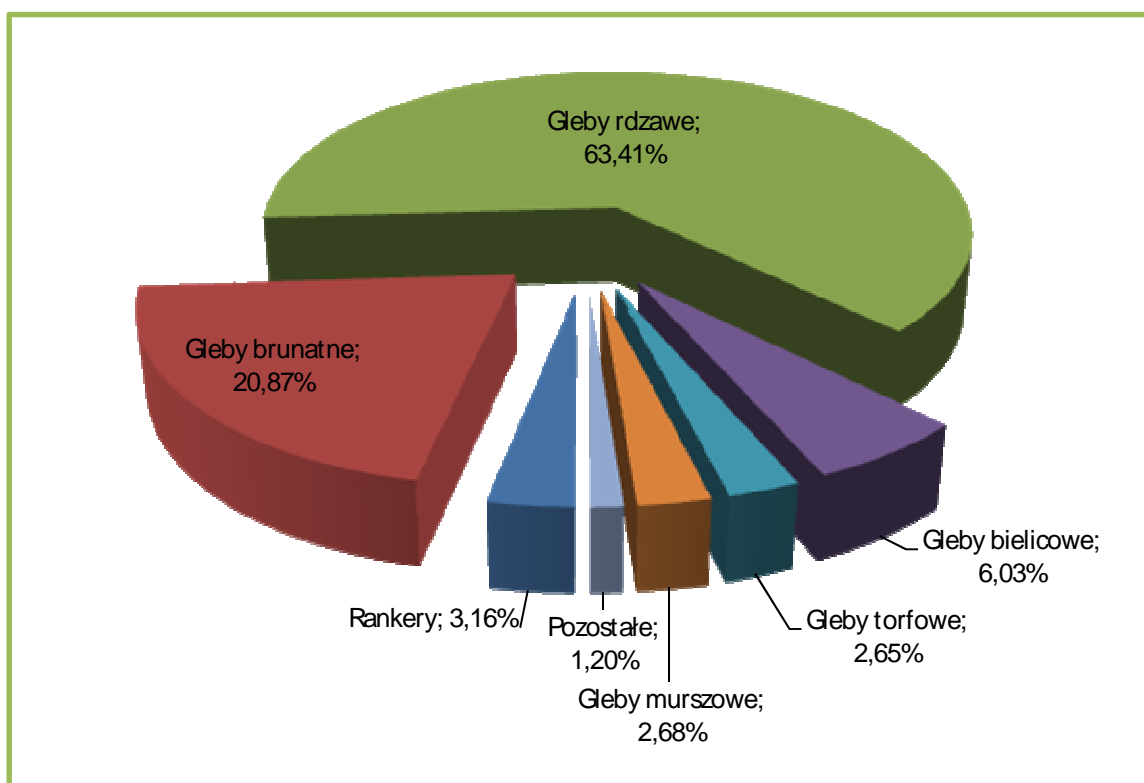
- torfy,
- mursze.

Nadleśnictwo posiada operat glebowosiedliskowy, opracowany w 1988 roku przez BULiGL O/Szczecinek. Gleby zostały opisane i skartowane w oparciu o „Klasyfikację gleb leśnych” opracowaną przez Polskie Towarzystwo Gleboznawcze (wyd. II poprawione i uzupełnione z 1973 r.). Na podstawie Instrukcji Urządzania Lasu, część II – „Instrukcja wyróżniania i kartowania siedlisk leśnych” klasyfikację i opisy gleb dostosowano do „Klasyfikacji gleb leśnych Polski” (CILP 2000).

Wyróżniono 11 typów gleb.

Udział powierzchniowy typów gleb w nadleśnictwie

Lp.	Typy gleb	Nadleśnictwo	
		pow. ha	%
1	2	3	4
1.	Rankery	422,27	3,16
2.	Czarne ziemie	42,92	0,32
3.	Gleby brunatne	2788,22	20,87
4.	Gleby płowe	47,16	0,35
5.	Gleby rdzawe	8472,60	63,41
6.	Gleby bielcowe	805,66	6,03
7.	Gleby gruntowoglejowe	62,94	0,47
8.	Gleby opadowoglejowe	3,91	0,03
9.	Gleby torfowe	354,89	2,65
10.	Gleby murszowe	357,71	2,68
11.	Gleby murszowate	3,55	0,03
Razem		13361,83	100,00

Udział powierzchniowy typów gleb w Nadleśnictwie

Tylko dwa typy gleb wywierają decydujący wpływ na układ siedlisk w Nadleśnictwie Złocieniec. Zdecydowanie dominującym typem gleb są gleby rdzawe zajmujące 63,41% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych. Wykazują zróżnicowanie cech morfologicznych i zdolności produkcyjnych, w zależności od substratu glebowego i kierunku rozwoju procesów glebotwórczych. Wyróżniono trzy podtypy gleb rdzawych: rdzawe właściwe, rdzawe brunatne i rdzawe bielcowe. Powstały one głównie na piaskach sandrowych, tworząc siedliska Bśw, BMśw oraz mniej żyznego LMśw.

Drugim pod względem ważności w Nadleśnictwie typem gleb są gleby brunatne, zajmujące 20,87% powierzchni. Są to gleby o szerokim zakresie pH – od kwaśnego do zasadowego. W warunkach Nadleśnictwa wyróżniono następujące podtypy gleb brunatnych: właściwe, szarobrunatne, wylugowane, kwaśne i bielcowe. Tworzą siedliska LMśw i Lśw.

Pozostałe typy gleb nie odgrywają w warunkach Nadleśnictwa większego znaczenia.

Gleby porolne na gruntach leśnych wyodrębniono na powierzchni 8679,95 ha, to jest na 65,0% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa.

4.2. Wody

4.2.1. Wody powierzchniowe

Przez obszar Nadleśnictwa Złocieniec przebiega granica zlewni Przymorza i zlewni Odry. Północno-zachodni fragment Nadleśnictwa, położony powyżej linii między miejscowościami Przytoń – Dołgie – Zarańsko – Drawsko Pomorskie należy do zlewni Regi uchodzącej bezpośrednio do Morza Bałtyckiego, natomiast pozostała część Nadleśnictwa znajduje się w Dorzeczu Drawy, stanowiącej dopływ Noteci, która z kolei wpada do Warty, stanowiącej dopływ Odry.

Rzeki

Sieć rzeczną w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa stanowią: Drawa i jej dopływy oraz dopływy Regi.

Wykaz rzek i cieków w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec

Lp.	Nr zlewni	Nazwa Zlewni	Rząd rzeki	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
DRAWA I JEJ DOPŁYWY				
1.	1888	Drawa	IV	Od m. Budowo do m. Drawsko Pomorskie
2.	1888518	Wąsowa	V	Od jez. Wąsosze do ujścia w m. Złocieniec do rz. Drawy
3.	188852	Kokna	V	Od m. Ostrowice do ujścia do rz. Drawy przy oddz. 184
4.	1888522	Rakoń	VI	Od jez. Siecino (oddz. 69) do ujścia do rz. Kokny w oddz. 100
5.	18885226	Parpla (Gronówka)	VII	Od oddz. 245 do ujścia do rz. Rakon w oddz. 123
6.	1888532	Dopływ z jez. Chociebądz Wielki	V	Od kolonii Kosobudy do ujścia do rzeki Drawy przy m. Dalewo
7.	18885356	Dopływ z jez. Kańsko	V	Od oddz. 275 do ujścia do jez. Lubie w m. Lubieszewo
8.	1888538	Studzienica	V	Od oddz. 508 do drogi Sienica – Stara Studnica
DOPŁYWY REGI				
1.	42 2	Stara Rega	II	Między jez. Dołgie a jez. Będargowo
2.	42 232	Dopływ z jez. Zarańskiego	III	Między jez. Zarańsko a jez. Rydzewo
3.	42 2324	Dopływ z jez. Węglino Wielkie	IV	Między jez. Węglino Małe a jez. Rydzewo
4.	42 346	Dopływ poniżej Zagórzyc	IV	Przepływa przez oddz. 59 – 63

Źródło: „Mapa Podziału Hydrograficznego Polski” wykonana przez Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej na zamówienie Ministra Środowiska 2007.

Jezióra

Obszar Nadleśnictwa Złoceniec charakteryzuje się bogactwem jezior. Są to zarówno przepływowe jeziora rynnowe, jak i niewielkie zbiorniki położone w zagłębieniach bezodpływowych. W zasięgu Nadleśnictwa występuje 51 jezior o łącznej powierzchni 1831,68 ha. W stanie posiadania Nadleśnictwa Złoceniec jest 7 jezior, których łączna powierzchnia wynosi 10,36 ha; jeziora te zaznaczono kolorem w tabeli.

Wykaz jezior w zasięgu Nadleśnictwa Złoceniec

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	Pow. ha**	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
DORZECZE DRAWY				
1.	1888519	jez. Maleszewo	6,86	Przy m. Złoceniec
2.	1888519	jez. Rakowo Przednie	4,08	Przy m. Złoceniec
3.	1888519	jez. Rakowo Tylne	3,09	Przy m. Złoceniec
4.	188851810	jez. Busko	31,97	Przy oddz. 388
5.	188851810	jez. Dramienko	13,71	Przy oddz. 462
6.	188851819	Jez. Okrągłe	20,04	Przy oddz. 341
7.	1888521	jez. Ostrowiec	68,69	Przy m. Borne
8.	1888521	jez. Dołgie	64,07	Przy oddz.: 8 – 9, 34, 36, 46
9.	1888521	jez. Małe Gronowo	3,33	Oddz. 45
10.	1888521	jez. Niecino Małe	13,36	Przy oddz. 11
11.	1888521	Jez. Kiełpińskie	9,12	Między oddz. 11 – 13
12.	1888521	jez. Wanowo	21,39	Przy oddz. 14
13.	18885223	jez. Siecino	744,22	Od m. Słowianki do m. Cieszyno
14.	18885223	jez. Kapka	7,42	Oddz. 140
15.	18885223	jez. Morzysław	15,51	Między oddz.: 164 – 165
16.	18885223	jez. Morzysław Mały	3,60	Oddz. 190a
17.	18885223	Jez. Skąpe	25,21	Między oddz.: 209 – 210, 219 – 220
18.	18885223	bez nazwy	1,07	Oddz. 162h
19.	18885225	Jez. Czarne Małe	5,46	Oddz. 71 – 72
20.	18885226	jez. Czarnówek	11,85	Między oddz.: 192 – 211 – 212
21.	18885226	jez. Kleszczno	39,72	Między oddz.: 194 – 195, 213, 224 – 226
22.	18885226	jez. Kleszczno Małe	1,34	Między oddz.: 197 – 198 – 227
23.	18885226	jez. Dłusko	24,74	Między oddz.: 222 – 223, 242 – 243
24.	18885226	jez. Leśniówek	9,84	Oddz. 198
25.	18885226	jez. Piaski	4,64	Oddz.: 229 – 230
26.	18885226	jez. Młode Jezioro	2,49	Oddz. 200i
27.	18885226	jez. Czarne Jeziorko	0,95	Między oddz.: 172 – 197

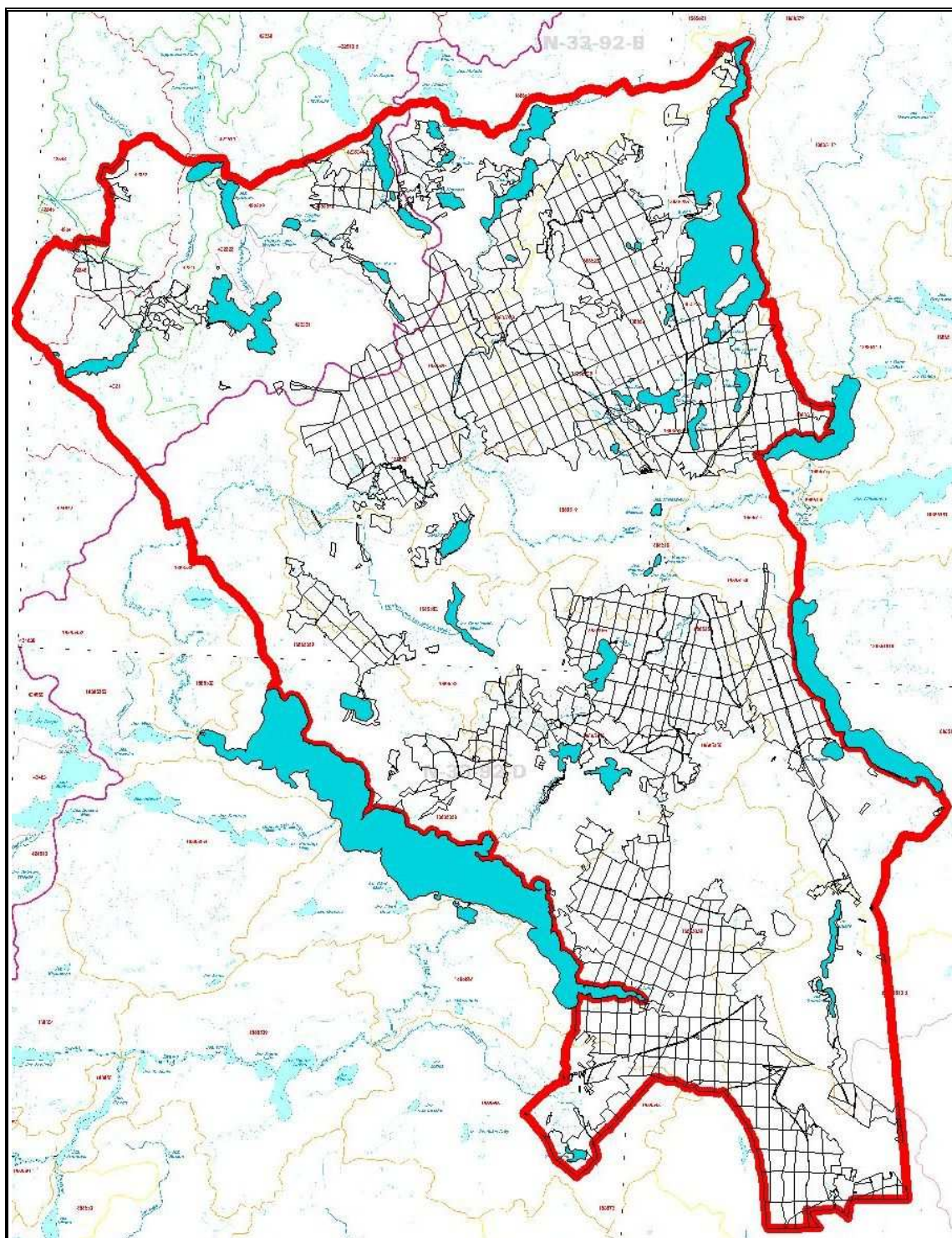
Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	Pow. ha**	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
28.	1888531	jez. Darskowo	40,18	Przy oddz. 256A
29.	1888532	jez. Chociebądz Wielki	44,58	Przy m. Kosobudy
30.	18885356	jez. Kańsko	54,26	Między oddz.: 309 – 310, 328 – 330, 359
31.	18885356	jez. Stawno	31,58	Przy oddz. 374 – 376
32.	18885356	jez. Stawno Zalew	39,75	Przy m. Stawno
33.	18885359	jez. Linowe	37,86	Przy oddz. 271A
34.	1888538	jez. Studzieniec	11,82	Między oddz. 508 – 510
35.	1888538	bez nazwy	0,33	Oddz. 508t
RAZEM			1418,13	
DORZECZE REGI				
1.	42211	jez. Dołgie	54,18	Przy oddz. 67
2.	42211	bez nazwy	1,26	Przy m. Zagozd
3.	422321	Jez. Zarańskie (Zarańsko)	166,98	Powyżej m. Zarańsko
4.	4223240	jez. Wielkie Dąbie (Dąbie Wielkie)	55,74	Między oddz. 15 – 17
5.	4223240	jez. Małe Dąbie	2,58	Oddz. 22
6.	4223240	jez. Kamień	24,17	Przy m. Dołgie
7.	4223249	jez. Rąbin	14,71	Przy oddz. 55
8.	4223249	jez. Węglino Wielkie	10,56	W okolicy oddz. 56
9.	4223249	jez. Węglino Małe	3,40	Przy oddz. 56
10.	4223249	jez. Młody Chociebądz	5,56	Oddz. 56
11.	4223249	bez nazwy	1,10	Przy oddz. 56
12.	4223249	bez nazwy	0,93	Oddz. 20h
13.	4223249	bez nazwy	0,91	Oddz. 24j
14.	4223249	bez nazwy	1,03	Oddz. 55l
15.	422329	jez. Rydzewo	41,67	Poniżej m. Rydzewo
16.	42239	jez. Będargowo	28,77	Poniżej m. Nętno
RAZEM			413,55	
OGÓŁEM			1831,68	

*Źródło: „Mapa Podziału Hydrograficznego Polski” wykonana przez Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej na zamówienie Ministra Środowiska 2007, uzupełniona o dane z bazy Taksator wg stanu na 1.01.2010 r.

**powierzchnia określona graficznie

Oprócz jezior wymienionych w tabeli należy wspomnieć również o jeziorach, których linia brzegowa stanowi granicę zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa. Są to jeziora: Lubie (1482,43 ha), Wąsosze (320,85 ha), Krosino (187,32 ha).

Na szczególną uwagę, ze względu na unikalne walory przyrodnicze, zasługują jeziora lobeliowe. W zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec do zbiorników tego typu zaliczono jeziora: Czarnówek, Leśniówek, Kapka.

**Rozmieszczenie wód powierzchniowych w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec
(na podstawie „Mapy Podziału Hydrograficznego Polski”)**

4.2.2. Wody podziemne

Wody podziemne powstają z wód powierzchniowych i opadowych, które na skutek przepuszczalności terenu wsiąkają do warstw porowatych gruntu, opadają do strefy nasycenia i tam tworzą stojące i płynące zbiorniki wód podziemnych. Większość wód podziemnych pochodzi z wsiąkania opadów atmosferycznych oraz z kondensacji pary wodnej w strefie przypowierzchniowej.

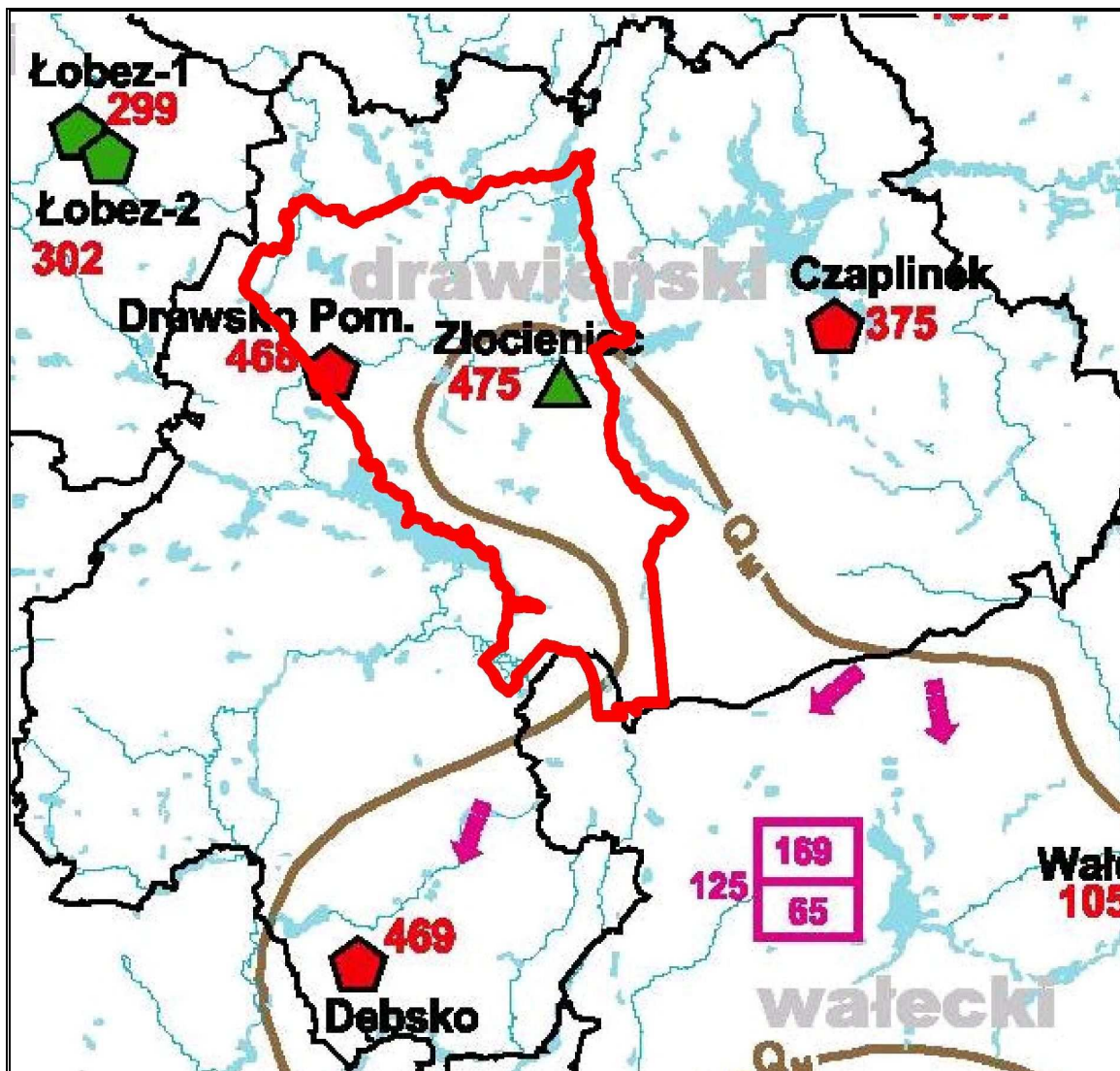
Stosunki wodne na obszarze Nadleśnictwa Złocieniec kształtowane są głównie przez opady atmosferyczne i zależą od ich intensywności. Wpływ wody gruntowej, opadowej i zalewowej na siedliska leśne obrazują warianty uwilgotnienia siedlisk.

Wpływ wody gruntowej i glebowo-opadowej na siedliska leśne

Wpływ wody gruntowej, opadowej lub zalewowej na siedlisko	Pow. ha	%	TSL i ich warianty uwilgotnienia
1	2	3	4
brak wpływu	12,17	0,1	Bs
bardzo słaby	12148,69	90,9	Bśw 1, BMśw 1, LMśw 1, Lśw 1
słaby	322,25	2,4	Bśw 2, BMśw 2, LMśw 2, Lśw 2
umiarkowany	152,32	1,1	BMw 1, LMw 1, Lw 1
dość silny	398,05	3,0	BMw 2, LMw 2, Lw 2, BMb1, LMb 1, OI 1, OLJ 1
silny	288,03	2,2	Bb, BMb2, LMb 2, OI 2, OIJ 2
bardzo silny	40,32	0,3	BMb 3, LMb 3, OI 3
RAZEM	13361,83	100,0	

Można stwierdzić, że na 93,3% powierzchni gruntów leśnych wpływ wody gruntowej na siedliska jest bardzo słaby i słaby, a 2,5% siedlisk jest pod wpływem silnym i bardzo silnym.

W zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec znajduje się fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych o nazwie „Zbiornik międzymorenowy Wałcz - Piła” (GZWP nr 125). Jest to zbiornik czwartorzędowy, którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 169 tys. m³/d, a średnia głębokość ujęć wynosi 65 m. Północna granica zbiornika na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec przebiega po linii: Złocieniec – Suliszewo – Linowo – Stawno – Żabinek – Żeńsko.

Położenie GZWP nr 125 w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec
(Źródło: www.wios.szczecin)

4.3. Ekosystemy wodno-błotne

Ekosystemy wodno-błotne to wszelkiego rodzaju mokradła, na których występuje roślinność wilgociolubna (higrofilna) lub utwory powierzchniowe, akumulowane w efekcie oddziaływania wody (torfy, muły, namuły). Integralną częścią mokradeł są ciek i zbiorniki wodne – stawy, jeziora oraz wybrzeża morskie.

Ekosystemy wodno-błotne odgrywają szczególną rolę w kształtowaniu środowiska przyrodniczego, polegającą m.in. na:

- regulowaniu stosunków wodnych;
- retencjonowaniu wód;
- ograniczaniu pożarów;

- magazynowaniu dużej ilości węgla i azotu, ograniczając przez to m.in. skutki efektu cieplarnianego;
- uczestniczeniu w obiegu pierwiastków, dzięki czemu poprawiają również jakość wód;
- zwiększaniu różnorodności biologicznej,
- zwiększaniu zróżnicowania siedlisk istotnych dla wielu zagrożonych gatunków,

4.3.1. Siedliska hydrogeniczne

Zestawienie siedlisk hydrogenicznych

Rodzaj powierzchni	Liczba	Pow. ha
1	2	3
Bagna Nieliterowane	504	51,41
Bagna literowane	365	452,14
Siedliska bagienne (Bb, BMb, LMb)	213	494,98
Siedliska olsowe i łęgowe (Ol, OlJ)	130	204,57
Jeziora	7	10,36
R a z e m	1219	1213,46

4.3.2. Źródlika

Ważną rolę w biocenozach mokradłowych odgrywają również źródlika. Przyjmują one różną postać: od niewidocznych podziemnych wypływów, przez wolno sączące się wysięki, po żywe, obficie bijące źródła i rozmyte wodami siedliska olsowe. Źródła stanowią unikalne biotopy, charakteryzujące się stabilnością temperatury w okresie rocznym i występowaniem specyficznych organizmów roślinnych i zwierzęcych. Ze względu na szczególną rolę ekosystemy źródlikowe zasługują na ochronę.

Na terenie Nadleśnictwa Złocieniec źródlika wyszczególniono w następujących pododdziałach: 358k, 370d, 379ax, 420c,d, 451d,f,h, 452d, 453f,g, 456k, 457d, 471f, 508b. Powierzchnia łączna pododdziałów z występującymi źródlikami wynosi 27,01 ha. W planie urządzenia lasu pododdziały te zaliczono do gospodarstwa specjalnego i wyłączono z użytkowania rębego.

Źródlika zasilajace jez. Lubie, oddz. 453g

Źródlika zasilajace jez. Lubie, oddz. 471f

4.4. Roślinność

4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna

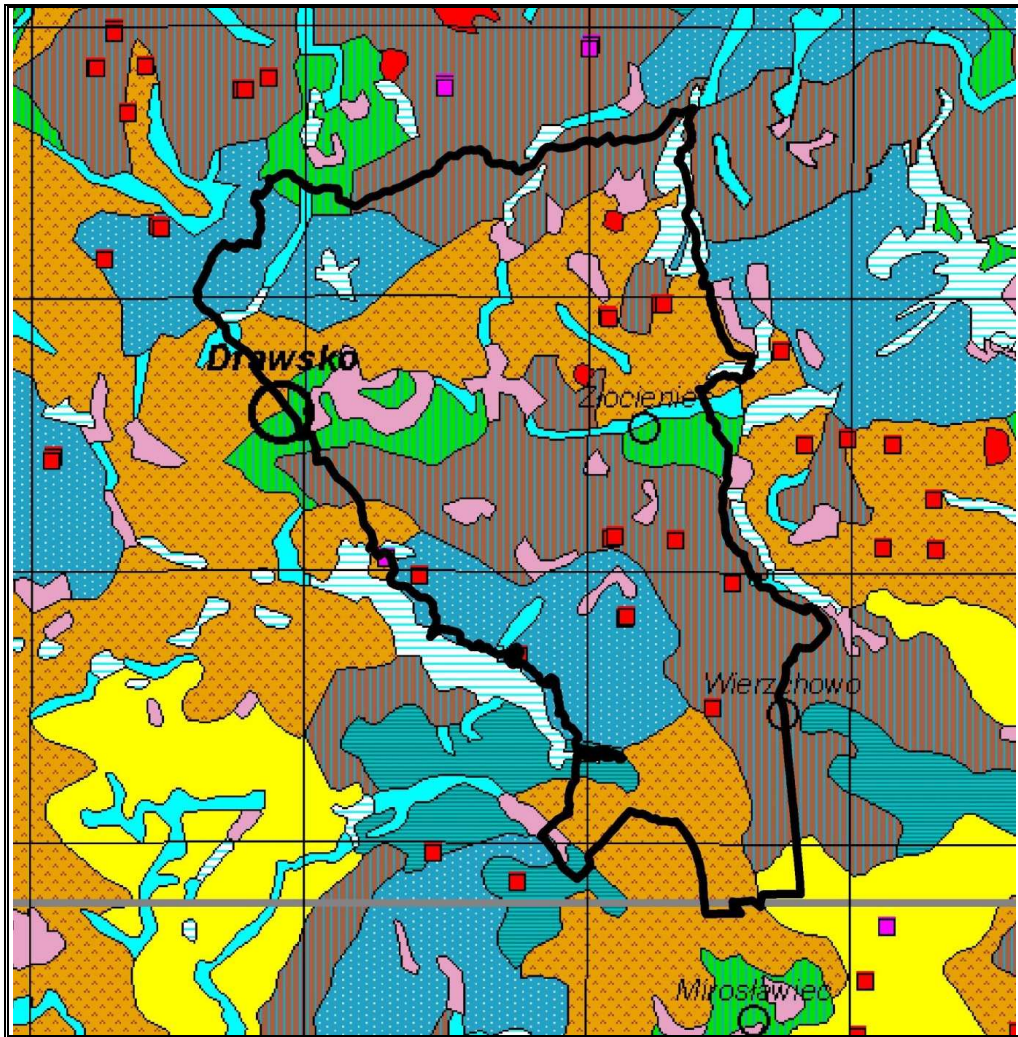
Potencjalna roślinność naturalna (wg Tüxena) jest hipotetycznym stanem roślinności, opisanym fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, który zostałby osiągnięty, gdyby tendencje rozwojowe aktualnie istniejącej roślinności mogły się zrealizować natychmiast i bez ograniczeń. Stan ten wystąpiłby jedynie w przypadku, gdyby działalność człowieka zmieniającego roślinność całkowicie ustała, a także gdyby nie zachodziły inne zakłócenia zewnętrzne.

Mapa potencjalnej roślinności naturalnej nie jest więc mapą rekonstruującą roślinność pierwotną ani mapą prognostyczną, lecz mapą dzisiejszego potencjału ekologicznego środowiska fizycznogeograficznego.

W wyniku wieloletnich prac zespołu geobotaników polskich powstała mapa potencjalnej roślinności naturalnej. Druk mapy (w skali 1:300 000), pod kierownictwem Jana Marka Matuszkiewicza, zrealizowano w 1995 roku, w ramach projektu finansowanego przez Komitet Badań Naukowych.

W 2008 r. mapa źródłowa (12 wydrukowanych arkuszy) została, na drodze szeregu działań, przetworzona do postaci plików rastrowych. Opracowano nową legendę barwną oraz nowy podział arkuszowy (16 arkuszy).

Zróżnicowanie potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Złocieniec obrazuje fragment arkusza 1.

Układ potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec

(Źródło: Jan Marek Matuszkiewicz, *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa, 2008)

Legenda mapy

Lp.	Kolor na mapie	Kod	Nazwa polska typu zbiorowiska potencjalnego	Nazwa łacińska
1	2	3	4	5
1.		01	Olsy środkowoeuropejskie	Carici elongatae-alnetum
2.		05	Niżowy łąg jesionowo-olszowy	Fraxino-Alnetum (Circaeo-Alnetum)
3.		09	Grąd subatlantycki, seria żyzna	Stellario-Carpinetum, rich
4.		29	Żyzna buczyna niżowa	Melico-Fagetum
5.		37	Uboga buczyna niżowa	Luzulo pilosae-Fagetum
6.		44	Acydofilny pomorski las bukowo-dębowy	Fago-Quercetum petraeae
7.		47	Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe	Querco-Pinetum
8.		53	Kontynentalny bór bagienny	Vaccinio uliginosi-Pinetum
9.		64	Mszary wysokotorfowiskowe	Sphagnetalia magellanici

4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze to obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Na podstawie Art. 13 ust. 1 *Ustawy o lasach* wydane zostało *Zarządzenie nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie ustalenia systemu okresowej powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych* (znak: ZO-732-2-18/2006). Na jego podstawie 25 lipca 2006 roku Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał *Decyzję nr 61 w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 – 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* (znak: ZO-732-2-19/2006) a 7 sierpnia 2006 r. *Decyzję nr 63* wprowadzającą jednolity tekst *Decyzji 61*.

Celem inwentaryzacji było uzyskanie możliwie wiarygodnych danych o występowaniu na całym terenie Lasów Państwowych siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i oszacowanie ich stanu.

Metodyka przyjęta podczas inwentaryzacji dopuszczała dwojaki sposób przedstawiania wyników:

- powierzchniowy, gdy siedlisko dominuje w wydzieleniu (zajmuje więcej niż 50% jego powierzchni),
- punktowy, gdy siedlisko zajmuje mniej niż 50% powierzchni w wydzieleniu.

Taki sposób inwentaryzacji dopuszczał występowanie w pododdziale (wydzieleniu) więcej niż jednego siedliska.

Wyniki uzyskane w 2007 r. były kilkakrotnie korygowane. Korekty konturów, lokalizacji oraz poprawności określenia typów siedlisk, głównie na gruntach leśnych dokonano również podczas planowania urzędniowego.

Aktualny obraz występowania siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa przedstawiono w tabelach. W pierwszej ujęto lokalizację oraz powierzchnię wydzieleni, w których zainwentaryzowano powierzchniowe płyty siedlisk, w rozbiciu na grunty nieleśne i leśne. W drugiej natomiast przedstawiono lokalizację i liczbę wydzieleni, z siedliskami zainwentaryzowanymi punktowo. W wyłączeniach na gruntach nieleśnych dość często występowało więcej niż jedno siedlisko punktowe, nieraz łącznie z siedliskiem powierzchniowym.

Lokalizacja siedlisk przyrodniczych, zarówno w formie płatów obejmujących całe wyłączenie, jak i zainwentaryzowanych punktowo, zostało odnotowane w opisach taksacyjnych oraz przedstawione na „Mapie gatunków, siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000”, stanowiących załącznik do programu ochrony przyrody.

Zestawienie siedlisk przyrodniczych Natura 2000 zinwentaryzowanych powierzchniowo

Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa	Liczba pododdz.	Pow. wydzieleń [ha]
1	2	3	4	5	6
GRUNTY NIELEŚNE					
SIEDLISKA NIELEŚNE					
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	20h, 24j, 55l, 59Ah, 59Bc, 162h, 165j, 190a, 191g, 200i, 253j,o, 274a, 348k, 360l, 364c, 383f, 508t	18	20,90
2.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	40l, 50k, 68a, 80b, 102p, 103f, 118h, 123c, 126a,c,f,g, 127a,h, 161Ea, 186j, 194g,h,i, 216f, 224c, 238m, 245c, 249Ad, 287f, 288f, 302f, 304a,f, 305d, 306h,j, 307i,j,k, 308g,l, 324b, 345h,l,k,l,m, 360f,j, 363p, 369d,f,h,l,j, 370g,l, 373Ab,f,g, 373Ba, 374l, 451i, 452f	60	125,80
3.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	30d, 33d, 91d, 190b, 239c, 390j	6	17,29
4.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	13f,m, 14Ad,k, 21h,i, 23g, 56g,p, 59g,i, 71f, 74g, 75c,d, 90f, 92b, 138f, 139c, 158h, 193h, 218c,i, 234b, 239g, 250i, 255k,l, 258h, 323m, 325g, 326h, 353b,d, 355b, 373Db, 373Ed, 384i, 390h, 393j, 395a,f,i, 418b	44	64,50
5.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion	11m, 14Ag, 353h	3	3,85
ŁĄCZNIE WYŁĄCZENIA Z SIEDLISKAMI NIELEŚNYMI				131	232,34
SIEDLISKA LEŚNE					
1.	91D0-1*	Brzezina bagienna	20b, 25i, 27b, 73l, 76b,i, 90c, 91a, 117c, 164j, 178f, 184b, 211f, 212j, 225d,j, 258f, 265i, 326b, 352l, 386f, 389c,d,g, 392Ac,l, 395c	27	28,99
2.	91D0-2*	Sosnowy bór bagienny	158l, 176m, 191k, 212b, 245b	5	20,15
ŁĄCZNIE WYŁĄCZENIA Z SIEDLISKAMI LEŚNYMI				32	49,14
OGÓŁEM SIEDLISKA NA GRUNTACH NIELEŚNYCH				163	281,48

Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa	Liczba pododdz.	Pow. wydzieleń [ha]
1	2	3	4	5	6
GRUNTY LEŚNE					
SIEDLISKA NIELEŚNE					
1.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	508l	1	0,93
ŁĄCZNIE WYŁĄCZENIA Z SIEDLISKAMI NIELEŚNYMI				1	0,93
SIEDLISKA LEŚNE					
1.	9110-1	Kwaśne buczyny	1a,g, 5a, 6b,i,l, 7b,h, 8b,l, 9f, 10g, 11n, 12j,k,n, 13l,n, 14Ac, 15c,g, 16a,b,c, 17a, 18b,c, 19a, 22a,c, 23a,d, 24d,f, 57d,f, 59c,j,n,p, 60d,f,g, 62b, 63a,b,c, 64a,h, 65n, 66a,c,d,f,n, 67a, 69a,g,p,x,y,ax, 98n, 124b, 214d,g, 215f,h,i, 216i, 223h, 224b, 233b,c,d,h, 234a,c,g, 271Ah, 297m, 301t, 302h, 303g, 304i, 305h, 306k, 307l, 308j, 311d,f,h, 313c,h, 320b, 321a,b,g, 322a,h,j, 323l, 324c, 325a, 326a,c, 327b, 330h, 332h, 333g, 341f, 347j, 355h, 364a,b, 368d, 418a	118	403,07
2.	9130-1	Żyzne buczyny	5g, 6d,f, 7c,d, 9b, 10a,b, 13r, 22b, 58a,b,f,h, 65l,m, 310i, 311g, 329a, 330b	20	61,57
3.	9160	Grąd subatlantycki	1f,h, 3a,b, 4b, 6h,k, 7f,g, 8c,d,f,h,i,j,m,o,r,s,t, 55b, 57a,g,m, 58d, 59Bf, 60a,b, 89Af, 255o, 257a,h,i, 258a,c,g, 260c,g,h,j,l, 262c,g,h,j,k, 263f,k, 264a,b, 265a,d,g,j, 266i, 267c,d, 268f, 269b,d,g,h,k, 271f,g,i,l, 271Aa, 272a,d,k, 379s,t,z,ax,bx, 483b, 508a,h, 509d,f	82	192,34
4.	9190-2	Śródlądowe kwaśne dąbrowy	13d, 14Ax, 54j, 125k, 255a, 310h, 311c, 312f, 317k, 467c,h, 468a,f, 469a, 483a, 501l, 508s, 509i, 516Ad	19	43,49
5.	91D0-1*	Brzezina bagienna	6g, 37a,f,g,h,i, 38m,n, 42g, 62d, 173h, 189f, 190d, 197a,b, 199c, 227c,n, 234d, 250p, 260b, 267f, 271c, 312l, 314g, 353g	26	59,94
6.	91D0-2*	Sosnowy bór bagienny	11k, 38o,p, 71a,b,c, 72g,h,i,j, 73d,h, 172l, 191d, 198f, 200g, 226f, 314c	18	57,46
7.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	34a, 41b,d, 42b, 46d, 62a, 65j, 70b, 71g, 80j,m, 95b, 97g,j, 98j,k, 102k, 118g,i,l, 122d,g, 123a, 125l, 126i, 137a, 143g, 156b, 159l, 183b, 196g, 213f, 215a, 216a, 224a, 254m, 255m, 285k,o, 301b,f, 302g, 303j, 304h, 318j, 352f,i, 360b,d,k, 362g, 373Dd, 376l, 420c,d, 442d, 443l,n, 450i, 451d,f,g,h, 452d, 453f,g,h, 456k,l, 471f, 508b,d	72	126,42
8.	91T0	Bór chrobotkowy	522b,c, 529g, 550i	4	10,36
ŁĄCZNIE WYŁĄCZENIA Z SIEDLISKAMI LEŚNYMI				359	954,65
OGÓŁEM SIEDLISKA NA GRUNTACH LEŚNYCH				360	955,58

Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa	Liczba pododdz.	Pow. wydziałeń [ha]
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM WYDZIALEŃ Z SIEDLISKAMI PRZYRODNICZYMI NATURA 2000				523	1237,06

* Siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Zestawienie siedlisk przyrodniczych Natura 2000 zinwentaryzowanych punktowo

Lp.	Kod	Nazwa siedliska przyrodniczego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa	Liczba siedlisk punktowych
1	2	3	4	5
GRUNTY NIELEŚNE				
SIEDLISKA NIELEŚNE				
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	21h, 59g, 258h, 390j	4
2.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	91d, 193h, 392Ac	3
3.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	245b	1
4.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	56g, 164j, 191k, 211f, 212b, 353b,h	7
5.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	14Ag, 25i, 91d, 117c, 164j, 165j, 184b, 190b, 191g, 225d,j, 364c, 383f, 389d, 390j, 392Al	16
6.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion	14Ag, 325g	2
7.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe	373Db	1
SIEDLISKA LEŚNE				
1.	91D0-1*	Brzezina bagienna	33d, 56p, 158h, 191k, 193h, 212b, 287f, 326h, 353h	9
2.	91D0-2*	Sosnowy bór bagienny	75d, 91a, 92b, 164j, 190b, 193h, 239g, 326h, 353h	9
3.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	164j, 190b	2

* Siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

4.5. Drzewostany

Drzewostany są najważniejszym elementem ekosystemu leśnego, dlatego też w „Programie” poświęcono im stosunkowo dużo uwagi. Tradycyjne charakterystyki i opisy poszczególnych elementów taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa znajdują się w tomie IA.

W „Programie” podjęto próbę ich oceny i interpretacji pod kątem:

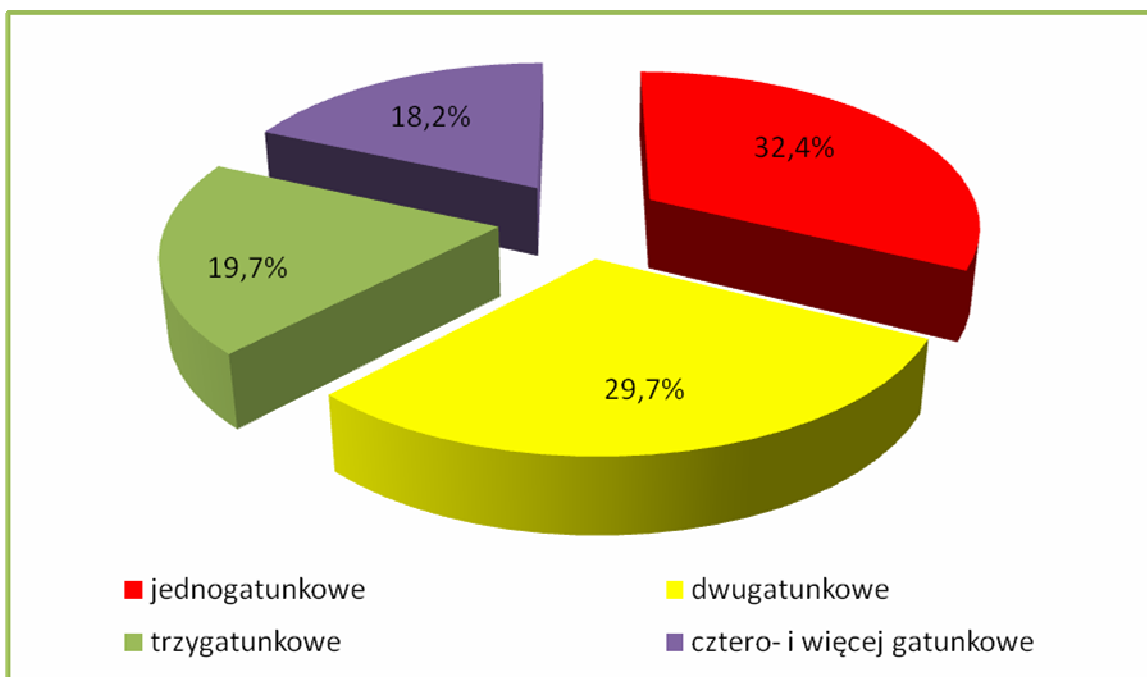
- bogactwa gatunkowego,
- struktury pionowej,
- pochodzenia,
- zgodności składu gatunkowego z warunkami siedliskowymi,
- form aktualnego stanu siedliska,
- form degeneracji ekosystemu leśnego.

4.5.1. Bogactwo gatunkowe

W analizie uwzględniono tylko gatunki występujące w górnej warstwie drzew, określone w opisach taksacyjnych jako skład I piętra.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Bogactwo gatunkowe, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	← 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
jednogatunkowe	576,56	2 256,93	1 463,22	4 296,71	32,4
dwugatunkowe	975,03	2 359,05	604,90	3 938,98	29,7
trzygatunkowe	1 060,76	1 016,71	537,18	2 614,65	19,7
cztero- i więcej gatunkowe	1337,19	615,51	462,94	2415,64	18,2
OGÓŁEM	3949,54	6248,2	3068,24	13265,98	100,0

Charakterystyka bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie

Drzewostany Nadleśnictwa Złocieniec są średnio zróżnicowane pod względem składu gatunkowego. Przeważają drzewostany jednogatunkowe – 32,4%. Najwięcej drzewostanów jednogatunkowych znajduje się w grupie wiekowej „41-80 lat”. Następne pod względem zajmowanej powierzchni są drzewostany dwugatunkowe, zajmujące 29,7%. Znacznie mniej jest już drzewostanów trzygatunkowych (19,7%) oraz drzewostanów cztero- i więcej gatunkowych (18,2% powierzchni gruntów zalesionych).

W porównaniu z poprzednim planem urządzenia lasu zmalał udział drzewostanów jednogatunkowych o 4,6%. W grupie drzewostanów dwugatunkowych nie zanotowano większych zmian (niewielki wzrost o 0,8%), natomiast w grupach trzy- oraz cztero- i więcej gatunkowych nastąpił wzrost po 1,9%.

4.5.2. Struktura pionowa

W Nadleśnictwie Złocieniec zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, zajmujące 93,8% powierzchni.

Drzewostany dwupiętrowe występują nielicznie (0,3%), a drzewostany trzypiętrowe i o budowie przerębowej nie występują wcale. Drzewostany w KO i KDO stanowią 5,9% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup wiekowych i struktury pionowej

Struktura drzewostanów, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
jednopiętrowe	3944,27	6063,29	2443,07	12450,63	93,8
dwupiętrowe	-	-	37,72	37,72	0,3
w KO i KDO	5,27	184,91	587,45	777,63	5,9
OGÓŁEM	3949,54	6248,20	3068,24	13265,98	100,0

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano 190,05 ha drzewostanów z podsadzeniami produkcyjnymi oraz 1075,01 ha drzewostanów z podrostami i podrostami o charakterze drugiego piętra (o różnym stopniu pokrycia). W przyszłości część tych drzewostanów zostanie zapewne opisana jako drzewostany dwupiętrowe.

4.5.3. Pochodzenie

Dla większości drzewostanów Nadleśnictwa Złocieniec, z uwagi na brak informacji, trudno jednoznacznie określić ich pochodzenie. Można jedynie przypuszczać, że drzewostany iglaste pochodzą głównie z odnowień sztucznych, a liściaste oprócz sadzenia bądź siewu odnawiano również sposobem naturalnym przez samosiew lub odrośla. Jednakże wszystkie te drzewostany przy ocenie pochodzenia zaliczono do grupy „z odnowienia sztucznego + brak informacji”. Grupę drzewostanów pochodzących z odnowienia naturalnego stanowią więc drzewostany młodsze, powstałe najczęściej po rębni częściowej oraz samosiewy brzozone, bukowe i sosnowe, co do których nie było wątpliwości o ich naturalnym pochodzeniu.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg ich pochodzenia i grup wiekowych

Pochodzenie drzewostanów	W i e k			Ogółem	Ogółem
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
odroślowe	1,46	4,05	-	5,51	0,0
z samosiewu	250,75	299,89	-	550,64	4,2
z odnowienia sztucznego + brak informacji	3697,33	5944,26	3068,24	12709,83	95,8
OGÓŁEM	3949,54	6248,20	3068,24	13265,98	100,00
w tym z panującym gatunkiem obcym	36,50	-	-	36,50	0,3

W lasach Nadleśnictwa, oprócz drzewostanów występujących od setek lat na gruntach leśnych, są także takie, które powstały w wyniku zalesienia powierzchni będącej okresowo w użytkowaniu rolniczym. W całym Nadleśnictwie zainwentaryzowano 8126,34 ha zalesień porolnych, co stanowi 61,3% powierzchni gruntów leśnych zalesionych. Porolność zalesień wyszczególniona jest w opisach taksacyjnych drzewostanów oraz uwidoczniła na mapie przeglądowej ochrony lasu.

4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym lub przyrodniczym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk leśnych. Pozwala ona na formułowanie wielu wniosków w zakresie hodowli lasu. Jest to także interesujący wskaźnik bogactwa przyrodniczego, a głównie stopnia naturalności ekosystemów leśnych.

Stopnie zgodności przyjęto wg „Instrukcji zarządzania lasu” z 2003 r. (§40, pkt. 1-5).

W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo:

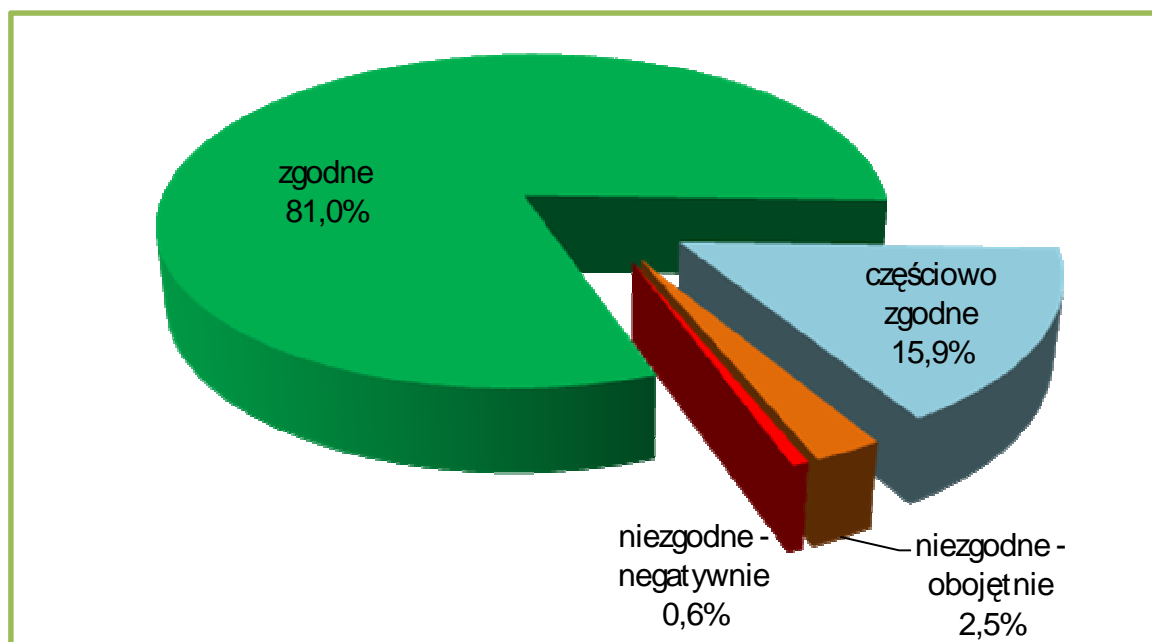
- niezgodność obojętną - *gdy zamiast zalecanego gatunku liściastego występuje inny gatunek liściasty,*
- niezgodność negatywną - *gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerka.*

Otrzymane wyniki przedstawiono w tabeli i na diagramach.

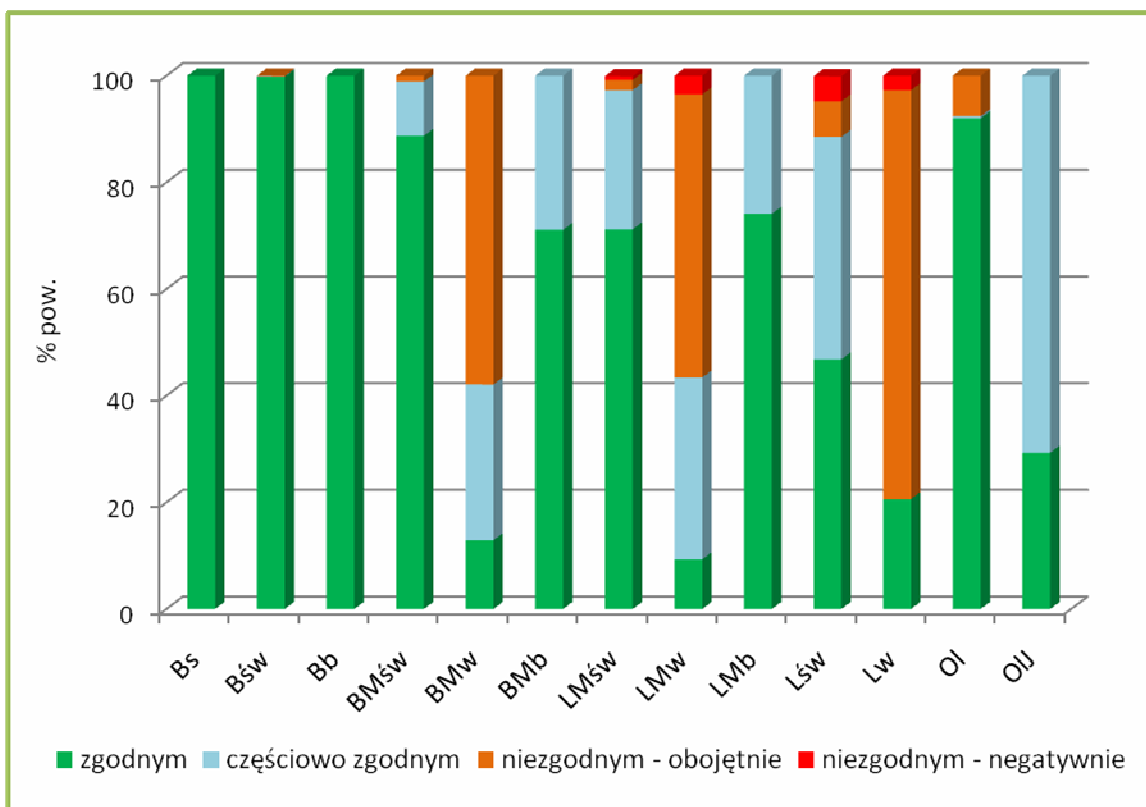
Zestawienie powierzchni (ha) wg zgodności składu gatunkowego z gospodarczymi lub przyrodniczymi typami drzewostanów

TSL	GTD	PTD	Drzewostany o składzie :								Razem	
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie			
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Bs	So	-	12,17	100,0	-	-	-	-	-	-	-	12,17
Bśw	So	So	950,30	99,8	0,87	0,1	1,23	0,1	-	-	-	952,40
Bb	So	So Brz	11,35	100,0	-	-	-	-	-	-	-	11,35
BMśw	So Bk So Db So	Bk So Db	6888,10	88,7	791,67	10,2	86,11	1,1	-	-	-	7765,88
BMw	Brz So Św So	Brz	6,40	12,9	14,47	29,2	28,69	57,9	-	-	-	49,56

TSL	GTD	PTD	Drzewostany o składzie :								Razem
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie		
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
BMb	So	Brz So	74,18	71,1	30,22	28,9	-	-	-	-	104,40
LMśw	Bk Bk So Db So So Bk So Db	Bk Db Gb Db So Db	1782,61	71,2	653,70	26,1	48,70	1,9	17,91	0,7	2502,92
LMw	So Db Św So	Bk Ol	8,61	9,3	31,71	34,1	49,42	53,1	3,25	3,5	92,99
LMb	Ol	Brz Ol	268,89	74,1	93,94	25,9	-	-	-	-	362,83
Lśw	Bk Bk Db Db Bk	Bk Db Gb Db So Db	551,68	46,8	491,02	41,7	79,26	6,7	55,94	4,7	1177,90
Lw	Db	Gb Db Ol	7,05	20,6	-	-	26,21	76,7	0,91	2,7	34,17
Ol	Ol	Ol	179,52	92,0	0,70	0,4	14,92	7,6	-	-	195,14
OIJ	Ol Js	Ol	1,25	29,3	3,02	70,7	-	-	-	-	4,27
OGÓLEM			10742,11	81,0	2111,32	15,9	334,54	2,5	78,01	0,6	13265,98

Charakterystyka zgodności składu gatunkowego drzewostanów z GTD lub PTD

Udział stopni zgodności składu gatunkowego drzewostanów w typach siedliskowych lasu

Generalnie można stwierdzić, że :

- łącznie drzewostanów niezgodnych z gospodarczymi lub przyrodniczymi typami drzewostanów jest 412,55 ha, czyli 3,1% powierzchni gruntów zalesionych, w tym 78,01 ha wykazuje niezgodność negatywną;
- drzewostany o składzie niezgodnym negatywnie występują na LMśw, LMw, Lśw i Lw;
- zakładane w ubiegłym okresie uprawy na powierzchniach otwartych są w 90,5% – zgodne, w 9,3% – częściowo zgodne i 0,2% – niezgodne z gospodarczymi typami drzewostanów; dwie uprawy, które zostały uznane za niezgodne z siedliskiem to: 0,75 ha – na BMśw oraz 0,69 ha – na LMw;

Zgodnie z „Instrukcją u.l” nie kwalifikowano drzewostanów z zalesień porolnych do grupy niezgodnych z siedliskiem (tak było w poprzednim planie u.l.).

Zaliczenie drzewostanów do niezgodnych z warunkami siedliskowymi wynikało m.in. z:

- występowania na siedlisku Bśw, BMśw i BMw drzewostanów z przewagą gatunków innych niż sosna;

- występowania na siedliskach LMśw i Lśw drzewostanów brzozowych, sosnowych, świerkowych, olszowych, modrzewiowych i osikowych;
- występowania na siedlisku LMw drzewostanów z panującą brzożą, olszą, świerkiem lub modrzewiem;
- występowania na siedlisku Lw drzewostanu z panującą olszą, sosną i osiką;
- występowania na siedlisku Ol drzewostanu z panującą brzożą.

Gatunkami panującymi w drzewostanach niezgodnych z siedliskiem są:

- Brz	na powierzchni	-	196,37 ha	(47,6%),
- Ol	- „ -	-	79,84 ha	(19,4%),
- Św	- „ -	-	69,24 ha	(16,8%),
- So	- „ -	-	36,25 ha	(8,8%),
- Md	- „ -	-	15,18 ha	(3,7%),
- Dg	- „ -	-	11,3 ha	(2,7%),
- Os	- „ -	-	3,33 ha	(0,8%),
- Wz	- „ -	-	1,04 ha	(0,2%).

Z grupy drzewostanów niezgodnych z siedliskiem do gospodarstwa przebudowy zaliczono drzewostany na powierzchni 86,86 ha. Do tego gospodarstwa zakwalifikowano ponadto drzewostany z zalesień porolnych na powierzchni 290,95 ha, których skład nie odpowiada GTD, ale które ze względu na cechę porolności nie zaliczono do niezgodnych z siedliskiem.

Dostosowywanie składu gatunkowego do warunków siedliskowych powinno się ponadto odbywać poprzez:

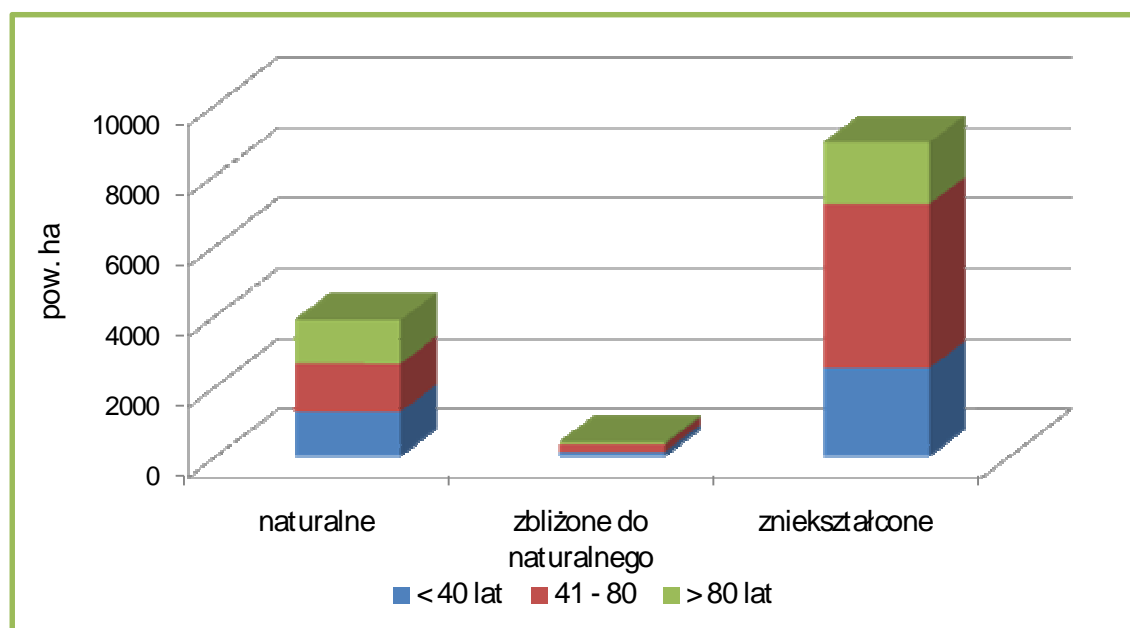
- szeroko rozumianą przebudowę drzewostanów niezgodnych z siedliskiem,
- odnawianie i zalesianie gatunkami zgodnymi z gospodarczym typem drzewostanu,
- preferowanie w poprawkach i uzupełnieniach gatunków będących w niedoborze w stosunku do gospodarczego typu drzewostanu,
- wykonywanie czyszczeń i trzebieży ukierunkowanych na eliminację gatunków niezgodnych z siedliskiem i poprawienie warunków wzrostu gatunkom zgodnym.

4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska

Opisu aktualnego stanu siedlisk dokonano na podstawie zapisów w operacie glebowosiedliskowym.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6	7
bory	naturalne	236,10	324,30	96,57	656,97	67,3
	zbliżone do naturalnego	0,33	3,44	-	3,77	0,4
	zniekształcone	84,68	199,23	31,27	315,18	32,3
bory mieszane	naturalne	548,79	708,43	529,59	1786,81	22,5
	zbliżone do naturalnego	44,67	72,08	15,59	132,34	1,7
	zniekształcone	1486,17	3214,35	1300,17	6000,69	75,8
lasy mieszane	naturalne	239,93	248,79	308,53	797,25	26,9
	zbliżone do naturalnego	40,23	77,88	25,41	143,52	4,9
	zniekształcone	674,35	983,20	360,42	2017,97	68,2
lasy	naturalne	256,24	85,76	313,90	655,9	46,5
	zbliżone do naturalnego	59,61	67,69	20,18	147,48	10,4
	zniekształcone	278,44	263,05	66,61	608,1	43,1
Ogółem N-ctwo	naturalne	1281,06	1367,28	1248,59	3896,93	29,4
	zbliżone do naturalnego	144,84	221,09	61,18	427,11	3,2
	zniekształcone	2523,64	4659,83	1758,47	8941,94	67,4

Stan siedlisk w Nadleśnictwie

Zauważyć można, że:

- 32,6% (4324,04 ha) siedlisk jest w stanie naturalnym i zbliżonym do naturalnego;
- siedliska zniekształcone zajmują w Nadleśnictwie 67,4% (8941,94 ha);
- najwięcej siedlisk zniekształconych jest w grupie borów mieszanych (6000,69 ha).

Zdecydowana większość siedlisk zniekształconych (97,1% – 8679,95 ha) to siedliska na gruntach porolnych. W pozostałych przypadkach przyczyną zniekształcenia były drzewostany niedostosowane do warunków siedliskowych i niekorzystne procesy glebotwórcze.

Regeneracja siedlisk Nadleśnictwa powinna dokonywać się głównie poprzez właściwe wykonywanie prac hodowlanych, prowadzące do polepszenia stopnia zgodności składów gatunkowych drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

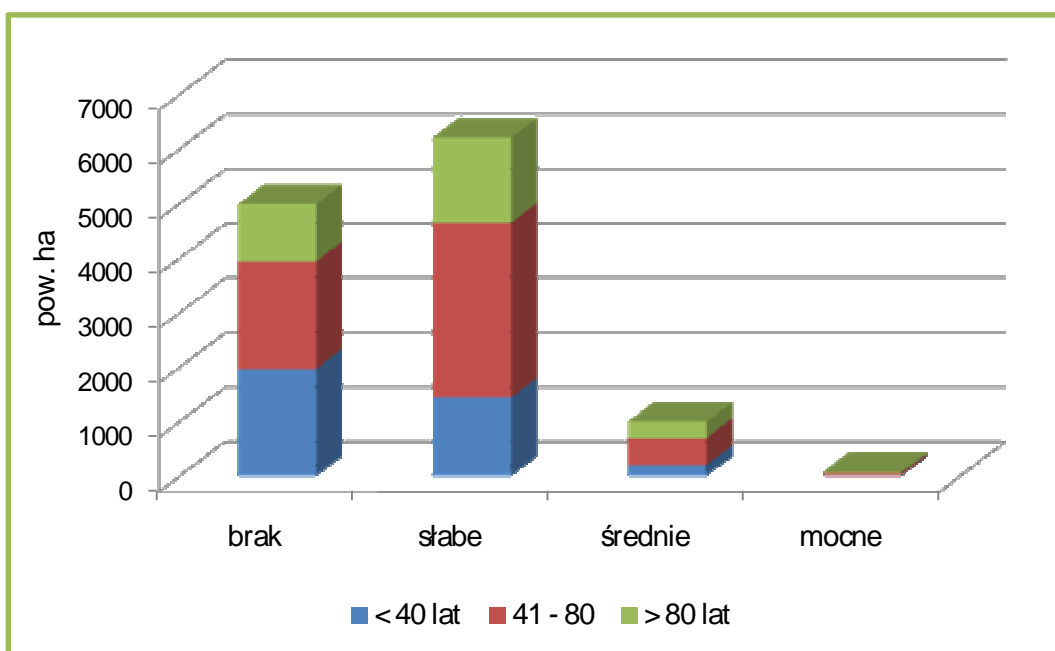
a) Borowacenie (pinetyzacja)

Borowacenie, określane jest w drzewostanach na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału So lub Św (Jd i Md traktowane są jako gatunki właściwe dla siedlisk żyznych) w górnej warstwie drzew wyróżnia się borowacenia:

- słabe - jeżeli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym drzewostanu na siedliskach borów mieszanych wynosi ponad 80% powierzchni, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych i do 30% na siedliskach lasowych,
- średnie - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym przekracza 80% na siedliskach lasów mieszanych i wynosi 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym na siedliskach lasowych wynosi ponad 60%.

Zestawienie powierzchni (ha) wg form degeneracji lasu - borowacenie

Nadleśnictwo	Stopień borowacenia	W i e k			Ogółem	Ogółem %
		← 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
ZŁOCIENIEC	brak	1966,49	1972,52	1054,75	4993,76	40,6
	słabe	1445,53	3205,59	1563,45	6214,57	50,6
	średnie	202,30	501,44	297,67	1001,41	8,1
	mocne	14,11	41,68	24,53	80,32	0,7

Powierzchnia stopni borowacenia wg grup wiekowych

Ogólna powierzchnia gruntów zalesionych Nadleśnictwa wynosi 13265,98 ha. Ocenie pod kątem borowacenia poddano drzewostany na siedlisku BMśw i żyzniejszych, czyli na powierzchni 12290,06 ha.

Ogólnie można stwierdzić, że:

- borowacenie występuje na powierzchni 7296,30 ha, czyli w 59,4% drzewostanów analizowanych, przy czym zdecydowanie przeważa borowacenie słabe (6214,57 ha); wskazuje to na niedostateczną ilość liściastych gatunków domieszkowych w składach drzewostanów;
- borowacenie średnie występuje na powierzchni 1001,41 ha (8,1%), na siedliskach lasów mieszanych i lasów;
- borowacenie mocne, spotykane na siedliskach lasowych, obejmuje powierzchnię 80,32 ha, co stanowi 0,7% powierzchni analizowanej.

Stopień borowacenia jest ściśle związany z udziałem w drzewostanach sosny i świerka, w związku z tym powierzchnia drzewostanów objętych borowaceniem powinna maleć wraz z postępem dostosowywania do siedlisk składów gatunkowych drzewostanów, głównie w wyniku prac odnowieniowych i zalesieniowych.

b) Monotypizacja (ujednolicenie składu gatunkowego i wiekowego)

Jedną z form degeneracji ekosystemów leśnych jest monotypizacja. Wyróżnia się ją wówczas, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi 50-80%

powierzchni kompleksu leśnego (*monotypizacja częściowa*) lub ponad 80% (*monotypizacja pełna*). Biorąc pod uwagę te kryteria, należy stwierdzić, że w warunkach Nadleśnictwa Złocieniec monotypizacja nie występuje.

c) Neofityzacja

Neofityzacja jest formą degeneracji fitocenozy leśnej polegającą na występowaniu gatunków obcego pochodzenia (tzw. neofitów) w zbiorowiskach leśnych wskutek ich samoistnego wnikania (synantropizacji) lub celowego wprowadzania ze względów gospodarczych.

Powierzchnia drzewostanów z gatunkami obcego pochodzenia

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Wg gatunków panujących	Wg rzeczywistego udziału gatunków drzew
		Pow. ha	
1	2	3	4
1.	Daglezja zielona	33,89	25,02
2.	Dąb czerwony	2,61	2,85
3.	Robinia akacyjowa	-	0,61
Ogółem Nadleśnictwo		36,50	28,48

Zestawienie liczby wydzieleń wg form występowania gatunków obcych w Nadleśnictwie

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie drzewostanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d- stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalołu, podroštu, podsadzeń	w warstwie podszytu i zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień
		Liczba wydzieleń				
1	2	3	4	5	6	7
1.	Daglezja zielona	22	43	-	1	5
2.	Dąb czerwony	11	95	-	5	7
3.	Kasztanowiec biały	-	14	-	-	5
4.	Robinia akacyjowa	3	34	-	3	4
5.	Sosna wejmutka	-	7	-	-	3
6.	Śnieguliczka biała	-	-	-	4	-
Ogółem Nadleśnictwo		36	193	-	13	24

W Nadleśnictwie Złocieniec problem neofityzacji ma niewielkie znaczenie. Wyróżniono tylko 11 drzewostanów (33,89 ha) z panującą daglezią zieloną i 1 drzewostan (2,61 ha) z panującym dębem czerwonym oraz 24 drzewostany, gdzie gatunki obce: daglezią zieloną, dąb czerwony, robinia akacja są gatunkami domieszkowymi. W sumie gatunki obce według rzeczywistego udziału zajmują powierzchnię 28,48 ha, co w skali Nadleśnictwa stanowi 0,2% powierzchni gruntów zalesionych.

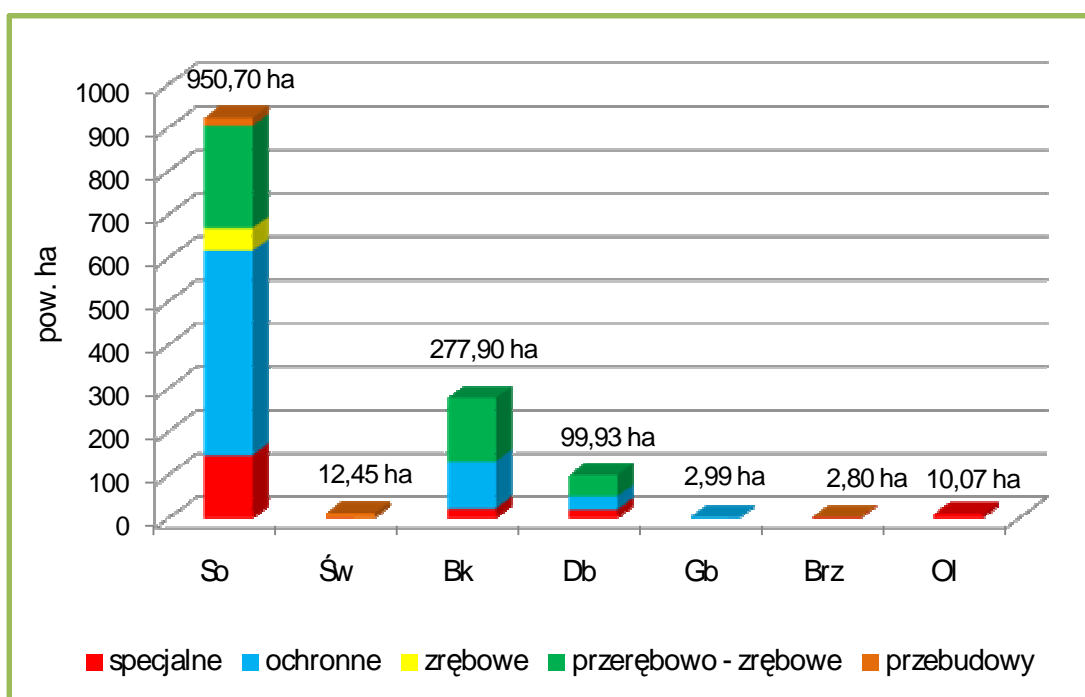
Zainwentaryzowano również 193 wyłączenia, w których gatunki obce występują pojedynczo lub miejscami. Oprócz gatunków wymienionych wcześniej są tu jeszcze kasztanowiec biały i sosna wejmutka. W 37 wyłączeniach gatunki obce wyróżniono w warstwach podszytu i zakrzewień oraz przestoi i zadrzewień.

4.5.7. Drzewostany ponad 100-letnie

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów ponad 100-letnich wg gospodarstw i gatunków panujących

Gospodarstwo	Gat. pan.	Pow. zalesiona	Razem	%
		ha		
1	2	3	4	5
Specjalne (S)	So	145,84	202,72	14,9
	Św	0,67		
	Bk	23,34		
	Db	20,73		
	Brz	2,07		
	OI	10,07		
Ochronne (O)	So	471,07	611,96	45,1
	Bk	108,03		
	Db	29,87		
	Gb	2,99		
Zrębowe (GZ)	So	52,00	52,00	3,8
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	263,59	459,45	33,9
	Bk	146,53		
	Db	49,33		
Przebudowy (R)	So	18,20	30,71	2,3
	Św	11,78		
	Brz	0,73		

Gospodarstwo	Gat. pan.	Pow. zalesiona	Razem	%
		ha		
1	2	3	4	5
Ogółem Nadleśnictwo	So	950,70	1356,84	70,1
	Św	12,45		0,9
	Bk	277,90		20,5
	Db	99,93		7,4
	Gb	2,99		0,2
	Brz	2,80		0,2
	OI	10,07		0,7

Powierzchnia gatunków panujących w drzewostanach ponad 100-letnich wg gospodarstw

Gatunkiem panującym w drzewostanach ponad 100-letnich w Nadleśnictwie jest głównie sosna zwyczajna (70,1%). Dużym stopniem naturalności i wysokimi wskaźnikami różnorodności biologicznej charakteryzują się drzewostany z panującym bukiem (20,5%) oraz dębem (7,4%). Mogą one być potencjalnym siedliskiem gatunków cennych, wymienionych w Załącznikach II i IV do Dyrektywy Siedliskowej.

Pozostałe drzewostany ponad 100-letnie – w warunkach Nadleśnictwa Złocieńiec, nie mają większego znaczenia.

Analizując rozmieszczenie drzewostanów ponad 100-letnich można zaobserwować, że 60,0% powierzchni tychże drzewostanów znajduje się w gospodarstwach specjalnym i lasów ochronnych.

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE

5.1. Stanowiska archeologiczne

Na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec występuje 30 stanowisk archeologicznych objętych ochroną archeologiczno-konserwatorską, w tym jedno wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Pododdziały, w których zlokalizowane są grunty w rejestrze zabytków, zaliczono do strefy „W”, pozostałe stanowiska zaliczono do strefy „OW”.

Strefa „W” – bezwzględnej ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, obejmuje stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, wpisane i przewidziane do wpisu do rejestru zabytków wraz ze strefą ochrony krajobrazowej i strefą ekspozycji. Są to obiekty do bezwzględnego zachowania. Obowiązują przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami);

Strefa „OW” – względnej ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, ujęta w wojewódzkiej ewidencji zabytków. W przypadku prowadzenia gospodarki leśnej naruszającej pokrywą gleby na powierzchniach stanowisk archeologicznych objętych strefą OW należy uzyskać opinię Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, co do sposobu wykonania prac leśnych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, architektonicznych, a także innych działań przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz. U. Nr 150 z 2004 r. poz. 1599 z późniejszymi zmianami).

Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Gmina obręb ewid.	Nr obszaru AZP Nr stan. na obszarze	Leśnictwo oddz. pododdz.	Pow. gr. N-ctwa (ha)	Opis obiektu (nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków, funkcja obiektu, kultura, chronologia)
1	2	3	4	5	6
1.	Ostrowice Gronowo	AZP 29-19/1	Siecino 144g-k, 145f.g	16,69	Cmentarzysko kurhanowe i płaskie wraz z kręgami kamiennymi okresu rzymskiego (I – III w. n.e). Wpisany do rej. zab. pod nr 885, w dn. 20.01.1975 r.

Wykaz stanowisk archeologicznych objętych ochroną archeologiczno-konserwatorską

Lp.	Gmina obręb ewid.	Nr obszaru AZP Nr stan. na obszarze	Leśnictwo oddz. pododdz.	Pow. gr. N-ctwa (ha)	Opis obiektu (nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków, funkcja obiektu, kultura, chronologia)
1	2	3	4	5	6
1.	Ostrowice Dołgie	AZP 27-18/6	Dołgie 14g	3,59	Ślad osadnictwa z okresu kultury starożytnej.
2.	Ostrowice Dołgie	AZP 27-18/7	Dołgie 14i	3,07	Osada kultury łużyckiej i ślad osadnictwa z okresu nowożytnego.
3.	Ostrowice Dołgie	AZP 27-18/8	Dołgie 14j	4,21	Ślad osadnictwa z okresu kultury starożytnej.
4.	Ostrowice Gronowo	AZP 27-18/69	Dołgie 33j	1,70	Ślad osadnictwa z okresu średniowiecznego (XV w.) i punkt osadnictwa z okresu nowożytnego (XVI – XVIII w.).
5.	Ostrowice Gronowo	AZP 27-18/73	Dołgie 33k	3,52	Osada z okresu nowożytnego (XVI – XVIII w.).
6.	Ostrowice Gronowo	AZP 27-19/5	Siecino 43c	3,89	Osada z okresu nowożytnego (XVI – XVIII w.).
7.	Ostrowice Dołgie	AZP 27-18/57	Dołgie 55i	1,41	Punkt osadniczy z okresu nowożytnego (XIX w.).
8.	Ostrowice Siecino	AZP 27-19/9	Siecino 69h	0,34	Osada z okresu wczesnośredniowiecznego (X – XII w.) i osada z okresu średniowiecznego (XIII – XV w.).
9.	Ostrowice Siecino	AZP 27-19/8	Siecino 69i,k	0,92	Punkt osadnictwa z okresu średniowiecznego (XIII – XIV w.) i punkt osadnictwa z okresu nowożytnego (XVI – XVIII w.).
10.	Ostrowice Siecino	AZP 27-19/11	Siecino 69n	1,53	Ślad osadnictwa z okresu kultury starożytnej. Punkt osadnictwa z okresu średniowiecznego (XIII – XV) i punkt osadnictwa z okresu nowożytnego (XVI – XIX w.).
11.	Drawsko Pomorskie Dalewo	AZP 28-18/68	Siecino 134m	7,42	Ślad osadnictwa z okresu kultury starożytnej.
12. 13.	Złocieniec Miasto Złocieniec	AZP 28-19/5 AZP 28-19/6	Darskowo 248f	6,76	Osada z okresu nowożytnego (XVI – XVIII w.). Ślad osadnictwa z okresu średniowiecznego (XIII – XIV w.) i osada z okresu nowożytnego (XVI – XVIII w.).
14.	Złocieniec Miasto Złocieniec	AZP 28-19/42	Złocieniec 250x	0,99	Punkt osadnictwa z okresu nowożytnego (XVII – XVIII w.).
15.	Drawsko Pomorskie Suliszewo	AZP 28-18/55	Suliszewo 253n	1,29	Ślad osadniczy z okresu mezolit/neolit, osada kultury starożytnej, osada z okresu wczesnego średniowiecza i osada z okresu średniowiecznego (XIII w.).

Lp.	Gmina obręb ewid.	Nr obszaru AZP Nr stan. na obszarze	Leśnictwo oddz. pododdz.	Pow. gr. N-ctwa (ha)	Opis obiektu (nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków, funkcja obiektu, kultura, chronologia)
1	2	3	4	5	6
16.	Drawsko Pomorskie Suliszewo	AZP 28-18/58	Suliszewo 254h	3,55	Ślad osadniczy z okresu kultury starożytnej, ślad osadniczy z okresu średniowiecznego (XV w.), ślad osadniczy z okresu nowożytnego (XVIII w.).
17.	Drawsko Pomorskie Suliszewo	AZP 28-18/60	Suliszewo 254m	2,11	Ślad osadniczy z okresu średniowiecznego (XIV – XV w.) i punkt osadniczy z okresu nowożytnego (XVII w.).
18.	Drawsko Pomorskie Suliszewo	AZP 28-18/41	Suliszewo 256r	0,36	Osada z okresu średniowiecznego (XVI – XV w.) i punkt osadniczy z okresu nowożytnego (XVII w.).
19.	Złocieniec Miasto Złocieniec	AZP 29-19/2	Osiek 276a	12,17	Ślad osadniczy z okresu kultury prapolskiej, okresu wczesnego średniowiecza i ślad osadniczy z okresu średniowiecznego.
20.	Wierzchowo Bonin	AZP 29-19/5	Osiek 373Ah	1,00	Osada kultury pomorskiej okresu halsztackiego.
21.	Wierzchowo Bonin	AZP 29-19/6	Osiek 373Da	6,05	Ślad osadniczy z epoki kamiennej.
22.	Wierzchowo Bonin	AZP 29-19/7	Osiek 373Eg	6,21	Ślad osadniczy z epoki kamiennej.
23.	Złocieniec Stawno	AZP 29-19/14	Osiek 374j,k	7,15	Ślad osadniczy z epoki kultury prapolskiej, okresu wczesnego średniowiecza.
24.	Złocieniec Stawno	AZP 29-19/13	Osiek 376a	1,04	Ślad osadniczy z epoki kamiennej i ślad osadniczy z okresu średniowiecznego.
25.	Złocieniec Stawno	AZP 29-18/14	Osiek 376Aax	2,65	Osada kultury prapolskiej okresu wczesnego średniowiecza i ślad osadniczy z okresu średniowiecza.
26.	Złocieniec Lubieszewo	AZP 30-19/9	Osiek 420c	2,10	Obozowisko z epoki kamiennej.
27.	Złocieniec Lubieszewo	AZP 30-19/7	Osiek 420g	1,61	Obozowisko z okresu paleolitu schyłkowego.
28.	Złocieniec Lubieszewo	AZP 30-19/3	Osiek 443p	1,75	Obozowisko z epoki kamiennej.
29.	Złocieniec Lubieszewo	AZP 30-19/2	Osiek 443w	8,76	Ślad osadniczy z epoki kamienia.
RAZEM W NADLEŚNICTWIE				97,15	

5.2. Cmentarze

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec dwa stare cmentarze, będące obiektami dziedzictwa kulturowego. Ich lokalizację i charakterystykę przedstawiono w tabeli.

Lp.	Leśnictwo Oddz., pododz.	Gmina Obręb ewidencyjny	Pow. ha	Opis obiektu
1	2	3	4	5
1.	Suliszewo 161Ad	Drawsko Pomorskie Dalewo	0,10	Pozostałości kamiennych nagrobków, w runie konwalia majowa, bluszcz pospolity, barwinek pospolity
2.	Stawno 403Ah	Wierzchowo Żabinek	0,15	Pozostałości cmentarza przy zniszczonej miejscowości Witowo; zachowany układ przestrzenny; w runie barwinek pospolity.
Razem			0,25	

Miejsce dawnego cmentarza w oddz. 161Ad

Nagrobek na cmentarzu w oddz. 161Ad

W trakcie prac urzędniowych zainwentaryzowano również kilka miejsc, w których zauważono ślady pojedynczych mogił. Występują one w pododdziałach: 118n, 149c, 309g, 525f, 549b.

5.3. Miejsce pamięci

W oddz. 536, w leśnictwie Sienica, niespełna 1 km od lotniska wojskowego 12. Bazy Lotniczej w Mirosławcu, 30 marca 2008 r. odsłonięto pomnik upamiętniający dwudziestu żołnierzy Sił Powietrznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Monument wzniesiono na miejscu katastrofy, która miała miejsce 23 stycznia 2008 roku, o godzinie 19:07. Podczas próby podchodzenia do lądowania maszyna runęła na ziemię. W wyniku zdarzenia śmierć poniosły wszystkie osoby – 4 członków załogi oraz 16 wysokiej rangi oficerów wojsk lotniczych, którzy wracali z Konferencji Bezpieczeństwa Lotów Lotnictwa Sił Zbrojnych RP.

Głównym elementem pomnika jest gład o wymiarach 2 x 1,8 m z tablicą, na której znajdują się nazwiska poległych, umieszczone na stylizowanej lotniczej szachownicy. Obok obelisku ustawiony jest drewniany krzyż i statecznik rozbitego samolotu CASA C-295 M – 019.

Miejsce upamiętniające katastrofę samolotu CASA

6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Stan lasów jest miernikiem zagrożeń całego środowiska przyrodniczego. Las jest najbardziej czułym wskaźnikiem negatywnych zmian, a jednocześnie najtrudniejszym do odtworzenia ekosystemem.

Spośród wielu groźnych dla lasów czynników tylko część może je zniszczyć w ciągu bardzo krótkiego czasu. Taki typ działania wykazują np.: ogień, huragany, powódzie, itp. Pozostałe powodują najczęściej różnorakie uszkodzenia, w wyniku których rozwijają się mniej lub bardziej przewlekłe procesy chorobowe.

Wzajemne powiązanie kilku czynników, polegające na jednoczesnym lub następującym po sobie występowaniu, powoduje, że ich oddziaływanie jest silniejsze, a niszczący efekt końcowy większy niż zwykła suma efektów poszczególnych czynników.

Lasy Nadleśnictwa Złocieniec narażone mogą być na oddziaływanie następujących czynników:

- abiotycznych:
 - długotrwałe susze,
 - niskie temperatury, wczesne i późne przymrozki,
 - silne wiatry, huragany;
- biotycznych:
 - szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne),
 - grzybowe choroby infekcyjne (korzeni, pędów, liści),
 - nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych;
- antropogenicznych:
 - zanieczyszczenie powietrza,
 - zanieczyszczenie wód i gleb,
 - pożary lasu,
 - szkodnictwo leśne.

6.1. Zagrożenia abiotyczne

Wśród zagrożeń abiotycznych w lasach Nadleśnictwa Złocieniec najważniejsze znaczenie mają: silne, wywalające wiatry, obfite opady śniegu, przymrozki późne i wczesne, okresowe susze.

Według regionalizacji ekoklimatycznej obszar Nadleśnictwa Złocieniec zaliczony został do:

- strefy A – Bałtyckiej,
 - makroregionu 3 – Pojezierza Pomorskiego Północnego (część północno-wschodnia i środkowa),
 - makroregionu 2 – Niziny Pomorskiej (część zachodnia i południowa);
- strefy B – Środkowoeuropejskiej,
 - makroregionu 1 – Pojezierza Pomorskiego Południowego (niewielka, południowo-wschodnia część).

Na omawianym terenie przeważają wiatry zachodnie, o dużym nasileniu w okresie późnej jesieni i zimy. Wczesną wiosną przeważają wysuszające wiatry kontynentalne ze wschodu. Wiatry, głównie zachodnie, posiadają niekiedy cechy wiatrów wywalających i mogą powodować w drzewostanach dość duże straty. Szczególnie dotkliwe są one na skraju drzewostanów, przy drogach i szerokich liniach energetycznych. Powodują wiatrołomy i wiatrowały pojedyncze i grupowe. Między innymi dość znaczne szkody na terenie Nadleśnictwa Złocieniec huraganowe wiatry wyrządziły w roku 2008. Wówczas usunięto ok. 8900 m³ grubizny.

Innym zagrożeniem abiotycznym jest okiść. Uszkodzeniom pod wpływem mokrego, ciężkiego śniegu, ulegają przeważnie pojedyncze drzewa i grupy drzew, ale mogą się zdarzyć również szkody znacznie poważniejsze. W minionym dziesięcioleciu największe szkody od śniegu zanotowano w 2002 r., gdy oszacowano uszkodzenia na ok. 163 ha, w tym: w uprawach i młodnikach – 49 ha, w drzewostanach starszych – 114 ha.

Częstym zjawiskiem są także późne przymrozki wiosenne, występujące w maju i na początku czerwca. Obejmują z reguły duże obszary, zmrażając wiosenne pędy buka, dębu i świerka. Zjawiska te szczególnie dotkliwe są w szkółkach i na uprawach. Znacznie mniejsze szkody wyrządzają wczesne przymrozki jesienne, uszkadzające czasami niezdrewniałe jeszcze pędy dębów. Niekiedy w młodszych (1-2 letnich) uprawach obserwuje się zjawisko tzw. gołomrozu, polegające na „wysadzaniu” młodych sadzonek.

Wiosną i latem młode uprawy na powierzchniach otwartych narażone są na wysokie temperatury, połączone często z dłuższym okresem bezdeszczowym. Wówczas dojść może nawet do przepadnięcia upraw.

Poważnym zagrożeniem, zaznaczającym się w ostatnich latach jest też spadek poziomu wód gruntowych.

6.2. Zagrożenia biotyczne

Czynniki biotyczne zagrażające lasom są na bieżąco śledzone przez Nadleśnictwo i analizowane przez specjalistów z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.2.1. Owady

Szkodliwe owady na terenie Nadleśnictwa występowały i występują w różnym nasileniu. W Polsce okresy między gradacjami najgroźniejszych, od dawna występujących szkodników owadzich, wyraźnie się skracają, powstają nowe i poszerzają się stare ogniska gradacyjne. Pogarsza się stan zdrowotny drzew gatunków liściastych, uważanych dotychczas za bardziej odporne.

W warunkach Nadleśnictwa Złocieniec największe znaczenie mają szkody powodowane przez owady z grupy foliofagów, czyli organizmów żerujących na aparacie asymilacyjnym drzew. Nie stwierdzono występowania ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny (tj. strzygoni choinówki, poprocha cetyniaka, borecznika sosnowego, brudnicy mniszki); jednakże odnotowane zostały pojedyncze oddziały, w których w/w szkodniki występują w podwyższonych ilościach. Są to oddziały: 27, 28, 29, 33, 34, 35, 43, 44, 45, 526, 532, 542, o łącznej powierzchni 244,69 ha.

W latach 2000-2008 spośród szkodników pierwotnych sosny najczęściej zagrażały drzewostanom:

- brudnica mniszka – 2000 r. występowanie 539 ha;
2001 r. występowanie 219 ha;
2002 r. występowanie 165 ha;
- poproch cetyniak – 2003 r. występowanie 191 ha.

Inną grupą szkodników mających w Nadleśnictwie Złocieniec duże znaczenie są „szkodniki korzeniowe”, czyli larwy bądź imago owadów, żyjące w glebie i żywiące się

korzeniami roślin. Najdotkliwsze szkody mogą wyrządzać w uprawach leśnych, zakładanych na od wielu lat ugorowanych, gruntach rolnych.

Zestawienie występowania i zwalczania szkodników glebowych i upraw leśnych

lata	Pędraki i rolnice		Skoczogonki		Chrabąszcze - imago		Ogrodnica - imago		Sieciech, zmiennik, choinek		Smolik znaczone		Szeliniaki	
	wyst.	zwal.	wyst.	zwal.	wyst.	zwal.	wyst.	zwal.	wyst.	zwal.	wyst.	zwal.	wyst.	
	powierzchnia w ha													
2000	94,00	59,20										33,00	12,00	
2001	51,00	32,00			50,00	50,00						8,00		4,00
2002	30,00	21,00			30,00	1,00								9,00
2003	6,00	1,00			140,00				1,00					11,00
2004	12,90	9,00	2,00	2,00			11,00	11,00	0,30					
2005	0,30	0,30	1,50	1,50	105,00	105,00	2,50	2,50						
2006	0,65	0,65			75,00	75,00								
2007	8,91	6,08	0,77	0,77			8,00	8,00	0,80	0,80				
2008	4,83	2,00	0,40	0,40	4,99	4,99								

Ponadto stwierdzono:

- miodownicę dębową: 2007 r. – 4,99 ha (występowanie i zwalczanie),
- zwójki sosnowe: 2002 r. – 15,00 ha (występowanie),
- mszycę bukową: 2005 r. – 1,16 ha, 2006 r. – 1,69 ha, 2007 r. – 2,50 ha, 2008 r. – 2,00 ha (na każdej z tych powierzchni występowanie i zwalczanie),
- mszyce: 2007 r. – 0,90 ha (występowanie i zwalczanie),
- naliściaka: 2008 r. – 4,99 ha (występowanie i zwalczanie).

Spośród szkodników drzewostanów średnich i starszych klas wieku w Nadleśnictwie Złoceniec w ubiegłym okresie odnotowano również:

- krobika modrzewiowca: 2000 r. – 1,00 ha, 2002 r. – 3,00 ha (występowanie),
- zawodnicę świerkową: 2000 r. – 1,55 ha (występowanie),
- czterooczaka świerkowego i rytownika: 2007 r. – 0,50 ha (występowanie i zwalczanie).

Zasady profilaktyki i ochrony przed szkodliwymi owadami opisano w tomie IA opisanego ogólnego.

6.2.2. Patogeniczne grzyby

Najgroźniejszym patogenem grzybowym w lasach Nadleśnictwa jest korzeniowiec wieloletni (*Heterobasidion annosum*), powodujący hubę korzeni, występujący szczególnie na gruntach porolnych. W ubiegłym okresie chorobę tę odnotowano na 361 ha upraw i młodników oraz na 1534 ha drzewostanów starszych. Gleby porolne wyodrębniono na 8679,95 ha, to jest na 65% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa.

Często na powierzchniach zaatakowanych przez hubę stwierdzano również opieńkową zgniliznę korzeni. Łącznie w minionym okresie (lata 2000 – 2008) opieńka wystąpiła na 112 ha upraw i młodników oraz na 520 ha drzewostanów starszych.

Ponadto w ubiegłym okresie stwierdzono: mączniaka dębu, rdze, osutkę sosny, skrzętaka sosny, zamieranie dębu, buka, brzozy, jesionu, pędów daglezi i świerka, pędów sosny, zahubienie liści, pasożytniczą zgorzel siewek iglastych i liściastych.

W minionym okresie wystąpiły również lata, w których na niewielkich powierzchniach stwierdzono występowanie innych chorób, takich, jak: przyczepka falista, opadzina modrzewia, szara pleśń, rak modrzewia, huba sosny.

Środki zaradcze przed chorobami grzybowymi wymienione są w tomie IA opisanie ogólnego.

6.2.3. Zwierzęta łowne

Najistotniejszymi dla hodowli lasu zwierzętami łownymi na terenie Nadleśnictwa Złocieniec są jelenie i sarny. Zagrożają one uprawom i młodnikom głównie poprzez zgryzanie i spałowanie. Największe nasilenie spałowania występuje zwykle, gdy młodnik sosnowy ma 1,5 do 2,5 m wysokości.

W Nadleśnictwie Złocieniec wg stanu na 10.03.2010 r. zainwentaryzowano 350 szt. jeleni oraz 1797 szt. saren.

Określona w trakcie taksacji powierzchnię ogólną drzewostanów z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny, bez względu na stopień uszkodzeń, w rozbiciu na podklasy wieku i procentowe przedziały uszkodzeń ilustruje tabela.

Powierzchnia drzewostanów z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny według podklas wieku i przedziałów uszkodzeń

Klasa wieku	Przedział uszkodzeń w %			Razem
	11 - 25	26 – 60	> 60	
	Powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
Ia	276,88	51,88	-	328,76
Ib	602,48	103,42	-	705,90
IIa	148,68	30,71	-	179,39
IIb	8,90	4,36	-	13,26
IIIa i starsze	36,60	3,67	-	40,27
Ogółem	1073,54	194,04	-	1267,58

Drzewostany ze stwierdzonymi uszkodzeniami spowodowane przez zwierzynę zajmują łącznie 1267,58 ha, czyli ok. 9,6% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa, w tym z uszkodzeniami powyżej 25% – 194,04 ha. Wśród drzewostanów I klasy wieku, najbardziej wrażliwej na uszkodzenia, uprawy i młodniki uszkodzone powyżej 25% zajmują powierzchnię 155,30 ha (6,9% pow. I kl. w.). W starszych klasach wieku uszkodzenia to w zasadzie zblizniające się już ślady po spalowaniu. Około 84,7% wszystkich uszkodzeń od zwierzyny przypada na przedział „11 – 25%”. Uszkodzeń powyżej 60% nie stwierdzono.

Celem minimalizacji szkód należy:

- utrzymywać stan zwierzyny na poziomie niezagrażającym celom hodowli,
- stosować środki odstraszające,
- egzekwować prawidłowe zagospodarowanie łowisk (np. koszenie łąk),
- udostępniać żer włóknisty jeleniowatym w okresie niedoborów pokarmowych,
- wzbogacać naturalną bazę żerową,
- grodzić najbardziej zagrożone powierzchnie.

6.3. Zagrożenia antropogeniczne

6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza

Emisją zanieczyszczeń nazywamy zjawisko przedostawania się do atmosfery substancji i pyłów z powierzchni ziemi. Rozróżniamy emisje naturalne oraz antropogeniczne – będące wynikiem różnorodnej działalności człowieka. Z punktu widzenia źródeł emisji wyróżnia się emisje: punktowe (sektor energetyczny i przemysłowy), powierzchniowe (sektor komunalno-bytowy i stacje paliw), liniowe (z oddziaływania transportu samochodowego).

Aktualnie obowiązujące przepisy prawne system oceny jakości powietrza opierają na klasyfikacji stref w województwie. Strefę stanowi aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy oraz obszar jednego lub więcej powiatów niezaliczonych do aglomeracji, położonych na terenie tego samego województwa.

Obszar Nadleśnictwa Złocieniec leży w całości na terenie powiatu drawskiego, dlatego też dla celów oceny powietrza pod kątem zawartości dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu został zaliczony do strefy drawsko-wałeckiej.

Ocenie pod kątem występujących stężeń ozonu w powietrzu podlegały 2 strefy: aglomeracja Szczecińska i pozostały obszar województwa zachodniopomorskiego, czyli również teren Nadleśnictwa Złocieniec.

Według zestawienia klasyfikacji stref województwa zachodniopomorskiego dla poszczególnych zanieczyszczeń, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla **ochrony zdrowia** („Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego - raport za rok 2009” – WIOŚ Szczecin), strefa drawsko-wałecka uzyskała **klasę A** – w której poziom zanieczyszczeń nie przekracza wartości dopuszczalnych (dla substancji: SO₂, NO₂, PM10, Pb, C₆H₆, CO, As, BaP, Cd, Ni, O₃).

Według klasyfikacji stref z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem **ochrony roślin** (zanieczyszczenie dwutlenkiem siarki i tlenkiem azotu oraz zawartości ozonu) strefę tę zaliczono również do **klasy A**.

Odnotowane w 2009 r. stężenia ozonu przekroczyły poziom celu długoterminowego, uzyskując tak w kryteriach ochrony zdrowia ludzi, jak i w kryteriach ochrony roślin klasę D2. Działania wynikające z klasy D2 – ograniczenie emisji substancji

przyczyniających się do powstania ozonu będzie jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

Na terenie Nadleśnictwa Złocieniec nie ma punktów pomiarowych zanieczyszczeń powietrza. Najbliższe miejscowości, gdzie są prowadzone pomiary pasywne stężeń SO₂ i NO₂ znajdują się w Kaliszu Pomorskim i Wałczu.

6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód

Instytucją, która prowadzi badania czystości wód jezior i rzek jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Szczecinie.

a) Monitoring rzek

W latach 1970-2004 obowiązująca w Polsce metoda oceny jakości wód polegała na określeniu charakterystyk (składników) fizycznych, chemicznych i biologicznych, co z kolei polegało na ustaleniu normatywnych wartości dopuszczalnych zanieczyszczeń w trzech klasach czystości wody (klasa I – III). Wody niespełniające w/w norm były określane jako wody pozaklasowe lub nieodpowiadające normom (**NON**).

Od roku 2005 w klasyfikacji ogólnej wody powierzchniowe oceniane są wg skali pięciostopniowej (klasa I – V).

Obowiązująca od 2002 r. ustawa Prawo Wodne wprowadziła nowe zasady oceny jakości wód, uzależniając zakres i sposób prowadzenia badań monitoringowych od sposobu użytkowania wód, a także od charakteru ich zagrożenia lub ochrony.

W publikacji „Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w latach 2002 – 2003 r.” przedstawiono szczegółową ocenę jakości wód badanych w 2003 roku. Wyniki oceny jakości wód metodą bezpośrednią oraz według rozporządzeń MŚ z punktów pomiarowych zlokalizowanych w zasięgu Nadleśnictwa przedstawia tabela.

Wyniki oceny jakości wód rzek badanych w 2003 r. zasięgu Nadleśnictwa Złocieńec

Lp.	Rzeka	Nazwa punktu	km	Ocena parametrów fizykochemicznych i stanu sanitarnego metodą bezpośrednią	Przydatność wód do celów pitnych	Przydatność wód dla bytowania ryb	Przydatność wód do kąpieli
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	DRAWA	powyżej Złocieńca	149,5	II	NON	NON	NON
2.	DRAWA	poniżej Złocieńca	145,3	III	A3	NON	NON
3.	DRAWA	powyżej Drawska Pomorskiego	130,1	III	NON	NON	NON
4.	WĄSAWA	powyżej Złocieńca	2,0	II	NON	NON	NON
5.	WĄSAWA	ujście do Drawy	0,3	NON	NON	NON	NON
6.	KOKNA	Ostrowice, most	14,0	III	NON	NON	NON
7.	KOKNA	Poniżej rzeki Rakoń, ujście do Drawy	2,2	III	NON	NON	NON

Poszczególne klasy oznaczają:

- Klasa I – wody mogą być wykorzystywane jako źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną, jako źródło zaopatrzenia przemysłu spożywczego i innych gałęzi przemysłu wymagających tej klasy czystości wody oraz hodowli ryb z wyjątkiem łososiowatych,
- Klasa II – wody mogą być wykorzystywane jako źródło zaopatrzenia w wodę do hodowli zwierząt, do celów rekreacji, sportów wodnych i kąpielisk oraz do hodowli ryb z wyjątkiem łososiowatych,
- Klasa III – wody mogą być wykorzystywane jako źródło zaopatrzenia w wodę zakładów przemysłowych z wyjątkiem tych, dla których wymagana jest klasa I i II oraz do celów nawodnienia terenów rolnych i ogrodniczych,
- NON – wody pozaklasowe lub nieodpowiadające normom.

Poszczególne kategorie oznaczają:

- kategoria A1 – woda wymagająca prostego uzdatniania fizycznego, w szczególności filtracji oraz dezynfekcji,
- kategoria A2 – woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji oraz dezynfekcji,
- kategoria A3 – woda wymagająca wysokoefektywnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym oraz dezynfekcji.

b) Monitoring jezior

Wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej nakłada obowiązek kontroli stanu czystości jezior o powierzchni większej od 50 ha. W zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec znajduje się 6 takich zbiorników. Ocenę stanu czystości jezior można wykonać także dla zbiorników wodnych mniejszych niż 50 ha, lecz ważnych ze względów gospodarczych lub ekologicznych.

W latach 2000 – 2009 wody jezior zlokalizowanych w zasięgu Nadleśnictwa nie były badane. Na podstawie danych zamieszczonych w „Raporcie o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2001” zestawiono wyniki określenia stanu czystości jezior z terenu Nadleśnictwa Złocieniec.

Czystość jezior w zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec

Lp.	Nazwa jeziora	Pow. [ha]	Rok badań	Klasa czystości	Kategoria podatności na degradację
1	2	3	4	5	6
1.	Dąbie Wielkie	49,8	1994	P.K.	II
2.	Zarańsko	174,4	2000	III	II
3.	Siecino	729,7	1998	II	I
4.	Kańsko	54,1	1993	III	III

c) Monitoring wód podziemnych

Ocena jakości wód podziemnych prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, na podstawie danych uzyskanych z punktów poboru prób, z których jeden zlokalizowany jest w miejscowości Złocieniec. W ramach monitoringu diagnostycznego wód wglębnych, przeprowadzonego w latach 2004, 2006-2007, wody pobrane z tego punktu spełniały normy III klasy czystości (wody zadowalającej jakości – wartości wskaźników podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego). Wcześniej w 2005 r., wody oceniono na II klasę (wody dobrej jakości).

d) Źródła zanieczyszczeń ekosystemów wodnych

Na czystość wód powierzchniowych i podziemnych duży wpływ ma gospodarka ściekowa, prowadzona przez gminy z terenu Nadleśnictwa Złocieniec. Unieszkodliwianie ścieków komunalnych realizowane jest przez różnorodne systemy kanalizacyjne, tj. systemy kanalizacji grupowej, systemy zakładowe oraz indywidualne.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa oraz w jego bezpośrednim otoczeniu zlokalizowane są oczyszczalnie w następujących miejscowościach:

- Złocieniec – o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 2476 m³/d, odbiornikiem ścieków jest rzeka Drawa,
- Drawsko Pomorskie – o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 1548 m³/d, odbiornikiem ścieków jest rzeka Drawa,
- Wierzchowo Pomorskie – o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 40 m³/d, ścieki gromadzone są w osadniku,
- Ostrowice – o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 40 m³/d, odbiornikiem ścieków jest rzeka Kokna,
- Suliszewo – o przeciętnym dobowym odpływie ścieków 40 m³/d, odbiornikiem ścieków jest rzeka Kokna.

Znaczący wpływ na stan środowiska, w tym na stan ekosystemów wodnych, mają również składowiska odpadów komunalnych, zwłaszcza w przypadku niewłaściwego ich składowania. W zasięgu Nadleśnictwa Złocieniec składowiska odpadów zlokalizowane są w Złocieńcu i Stawnie.

Ochrona i właściwe zagospodarowanie zasobów wodnych powinno się odbywać poprzez:

- ◆ realizację zbiorczych i indywidualnych systemów oczyszczania w jednostkach osadniczych i produkcyjnych oraz udoskonalanie systemów już istniejących;
- ◆ wykluczenie z zabudowy krawędzi, zboczy i den dolin rzecznych;
- ◆ tworzenie wzdłuż cieków tzw. pasów ekologicznych poprzez zalesianie, zadrzewianie, nasadzanie krzewów oraz przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone;
- ◆ ustanawianie lasów wodochronnych w bezpośrednim sąsiedztwie wód;
- ◆ likwidację dzikich wysypisk odpadów, a wobec planowanych w przyszłości wysypisk - przyjęcie i zrealizowanie zabezpieczeń ochraniających użytkowy poziom wodonośny;
- ◆ objęcie szczególną kontrolą obiektów hodowli ryb; potencjalne obiekty hodowlane wymagają nowoczesnych rozwiązań minimalizujących ujemny wpływ na środowisko wodne; wskazana jest ekspertyza ekologiczna przed wydaniem zgody na zlokalizowanie nowych obiektów wzdłuż rzek;
- ◆ realizowanie obiektów małej retencji wodnej (jazy, zastawki, zbiorniki).

6.3.3. Inne zniekształcenia i zagrożenia środowiska leśnego

Z istotnych zagrożeń, które mogą wystąpić w warunkach Nadleśnictwa Złocieniec wymienić należy:

- wywożenie do lasu śmieci przez mieszkańców okolicznych wsi,
- wyrzucanie śmieci z pojazdów w trakcie przejazdu przez lasy,
- nadmierna penetracja lasów w okresie zbioru jagód i grzybów przez ludność miejscową i przyjezdną,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- kradzieże drewna.

Czynnikiem antropogenicznym mającym wpływ na uszkodzenia lasów są również pożary. W latach 2000 – 2009 na terenie Nadleśnictwa powstały 32 pożary, które objęły powierzchnię 32,5 ha. Głównymi przyczynami pożarów były: umyślne podpalenia (14 szt.), nieostrożność dorosłych (2 szt.), awarie instalacji w budynkach (1 szt.) oraz inne, nieustalone (15 szt.) Średnia wielkość powierzchni objętej pożarem wynosiła 1,02 ha.

7. TURYSTYKA I EDUKACJA

7.1. Opis walorów turystycznych nadleśnictwa

Racjonalna ochrona przyrody jest ściśle związana z problematyką rekreacji i turystyki. Dotyczy to zarówno udostępniania niektórych danych przyrodniczych w celu promocji ochrony przyrody, jak i nieujawniania części informacji, w przypadku gdy groziłoby to zniszczeniem lub dewastacją obiektów chronionych.

Większość obszaru Nadleśnictwa Złocieniec posiada wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i rekreacyjno-wypoczynkowe.

Duże i ogólnie dostępne kompleksy leśne są znakomitą bazą dla amatorów czynnego wypoczynku na łonie przyrody, a obszary porośnięte płatami czernicy i brusznicy oraz dobre urodzaje grzybów powodują, że lasy te są często odwiedzane przez ludność miejscową i przyjezdną.

Rzeki i jeziora cieszą się ogromnym zainteresowaniem wśród turystów wędrownych i amatorów wędkowania. Na turystów czeka wiele miejsc noclegowych w ośrodkach wypoczynkowych, gospodarstwach agroturystycznych, pensjonatach, na polach biwakowych położonych nad jeziorami: Lubie, Siecino, Wąsosze.

Najpiękniejsze tereny Nadleśnictwa, położone na północ od Złocienca, zostały objęte ochroną w formie Drawskiego Parku Krajobrazowego. Na tym obszarze występują niezwykle cenne pod względem przyrodniczym jeziora lobeliowe, charakteryzujące się czystością wód i występowaniem roślinności reliktovej. Należą do nich: jez. Czarnówek, jez. Leśniówek, jez. Kapka.

Obecność nieskażonego środowiska naturalnego stwarza potencjalne możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz rozwoju agroturystyki jako alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców okolicznych wsi. Konsekwentnie realizowany rozwój bazy agroturystycznej, zarówno dla turystów krajowych, jak również zagranicznych, stwarza szansę na zmianę dotychczasowego, rolniczego wizerunku okolicznych gmin na turystyczno-rolniczy.

Penetracja lasu przez człowieka wyłania jednak potrzebę stworzenia warunków ochrony środowiska leśnego oraz pogodzenia różnorodnych funkcji lasu, to jest gospodarczych i ochronnych, z udostępnieniem terenów leśnych dla celów rekreacyjnych. Wszelkie potrzeby w tym zakresie winny wyprzedzać masowy i żywiołowy napływ ludności do lasu.

Bieżące wypełnianie przez lasy funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej Nadleśnictwo winno realizować poprzez:

- udostępnianie wstępu do lasu z zachowaniem zasad w zakresie ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej,
- współpracę z Konserwatorami Przyrody i Zabytków oraz z władzami samorządowymi w zakresie: organizacji ruchu turystycznego, ochrony przyrody i zabytków,
- oznaczenie osobliwości przyrodniczych i miejsc historycznych, jeżeli nie zagraża to dewastacją obiektów chronionych,
- pozostawianie otulin wokół zbiorników wodnych i tras turystycznych,
- śledzenie rozwoju ruchu turystycznego i dostosowywanie liczby i rodzaju urządzeń turystycznych do aktualnych potrzeb.

7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa

Na terenie Nadleśnictwa Złocieniec wytyczono różnego rodzaju szlaki turystyczne przechodzące przez kompleksy leśne. Są to:

Szlaki piesze

1. **Szlak Wzniesień Moreny Czołowej** – kolor zielony; w zasięgu Nadleśnictwa przebiega przez miejscowości Złocieniec – Cieszyno; na tym terenie atrakcją są rezerваты przyrody „Jezioro Czarnówek” i „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”, nasypy przygotowane pod budowę autostrady Berlin – Królewiec, ośrodki wypoczynkowe i plaża miejska nad jeziorem Siecino.
2. **Szlak im. I Warszawskiej Dywizji Kawalerii** – kolor niebieski; w zasięgu Nadleśnictwa poprowadzony jest przez Wierzchowo – Lubieszewo – Gudowo – Drawsko Pomorskie; tą trasą wiodła droga bitewna I Warszawskiej Dywizji Kawalerii, wchodzącej w skład I Armii Wojska Polskiego; w okolicy wsi Borujsko (Żeńsko) miała miejsce ostatnia, historyczna szarża polskiej kawalerii.
3. **Szlak Jezior Drawskich** – kolor zielony; w zasięgu Nadleśnictwa biegnie przez Gudowo – Linowno – Kosobudki – Kosobudy – Rzęśnica – Darskowo – Gronowo – Borne – Przytoń – Rydzewo – poza terenem Nadleśnictwa przez Zajezerze – Brzeźnica – Mielenko Drawskie – Gudowo; szlak prowadzi przez tereny łąk i pól, wsie o rozproszonej zabudowie oraz lasy z licznymi oczkami wodnymi.

4. **Szlak Przyrodniczy Drawskiego Parku Krajobrazowego** – kolor czarny; w zasięgu Nadleśnictwa biegnie przez Cieszyno – Złocieniec – Lubieszewo; szlak przecina Pojezierze Drawskie z północy na południe, prowadząc wzdłuż rynien jeziornych i zalesionych wzgórz moreny czołowej; na trasie różnorodny krajobraz z licznymi zabytkami przyrodniczymi i kulturowymi.

Szlaki rowerowe

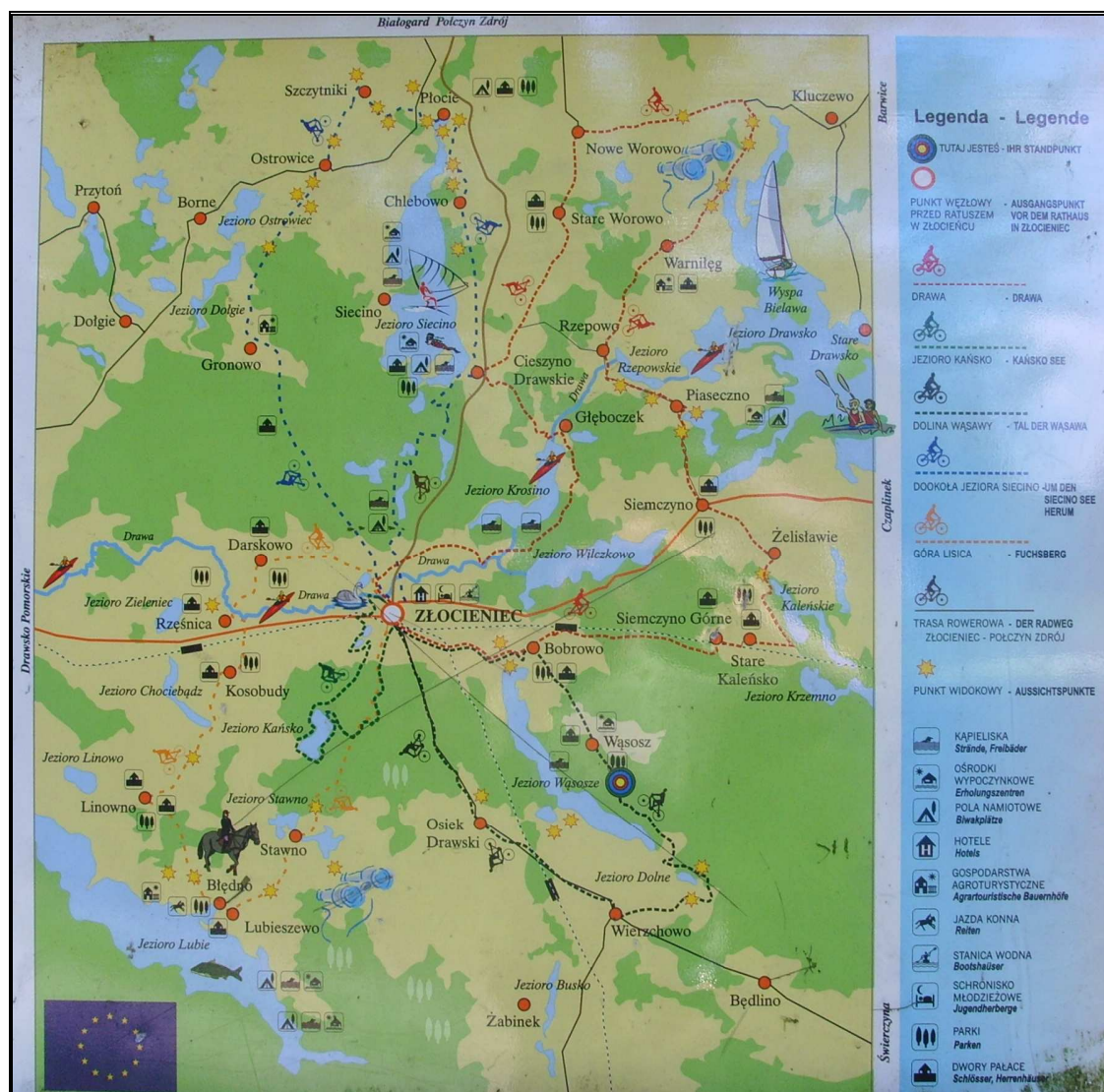
Pięć pierwszych opisanych szlaków rowerowych ma swój początek i koniec na Starym Rynku w Złocieniu.

1. **„Drawa”** – kolor czerwony; *Złocieniec – Bobrowo – Żeliszewie – Jez. Kaleńskie – Siemczyno – Piaseczno – Rzepowo – Warnięg – Grabinek – Nowe Worowo – Stare Worowo – Cieszyno – Głębozec – Budów – Złocieniec* (60,7 km); szlak przebiega przez wyjątkowo urozmaicony, polodowcowy obszar, pełen wzniesień, rozdzielonych różnorodnymi formami obniżen terenu.
2. **„Dolina Wąsawy”** – kolor czarny; *Złocieniec – Osiek Drawski – Wierzchowo Pomorskie – jez. Górne – jez. Dolne – Wąsosz – Bobrowo – Złocieniec* (30,7 km); szlak rowerowy podąża dookoła polodowcowej doliny jeziora Wąsosze, natrafiając po drodze na zabytkowe kościoły, zespoły pałacowo – parkowe oraz olbrzymie dęby – pomniki przyrody.
3. **„Jezioro Kańsko”** – kolor zielony; *Złocieniec – jez. Rakowo Przednie – jez. Rakowo Tylne – jez. Kańsko – Złocieniec* (16,6 km); podąża polodowcową rynną, przez kompleks leśny do jez. Kańsko.
4. **„Dookoła Jeziora Siecino”** – kolor niebieski; *Złocieniec – Gronowo – Ostrowice – Szczytniki – Szczycienko – jez. Siecino – Słowianki – Chlebowo – Cieszyno – jez. Skąpe – jez. Czarnówek – jez. Dłusko – Złocieniec* (38,9 km); biegnie skrajem Drawskiego Parku Krajobrazowego, urozmaiconą trasą wokół jez. Siecino; końcowy odcinek wiedzie ścieżką przyrodniczą w pobliżu dwóch rezerwatów przyrody: „Jezioro Czarnówek”, „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”.
5. **„Góra Lisica”** – kolor żółty; *Złocieniec – Darskowo – Rzęśnica – Kosobudy – Kosobudki – Linowno – Lubieszewo – Stawno – Złocieniec* (28,7 km); trasa podąża przez wypiętrzony pagórkowaty obszar góry Lisicy (167 m n.p.m.); wzdłuż trasy liczne punkty widokowe oraz jez. Lubie; liczne zabytkowe pałace, dwory i kościoły.

6. **Trasa rowerowa Złocieniec – Połczyn Zdrój** – kolor niebieski; *Złocieniec – Cieszyno – Chlebowo – Połczyn Zdrój* (27 km); trasa rowerowa wykonana na bazie nieczynnego torowiska, na którym położono nawierzchnię asfaltową.
7. **„Greenway Naszyjnik Północy”** – kolor jasnozielony; szlak rowerowy przebiega przez województwa: zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie; na terenie Nadleśnictwa przebiega z Cieszyna, poprzez trasę rowerową na nieczynnym torowisku „*Złocieniec – Połczyn Zdrój*”, do Starego Rynku w Złocieniu, dalej szlakiem „*Dolina Wąsawy*”.

Szlaki kajakowe

1. **Rzeka Drawa – „Szlak im. ks. kardynała Karola Wojtyły”** – odcinek dostępny dla kajaka – 171,4 km; początek w Czaplunku, koniec w Krzyżu, gdzie Drawa uchodzi do Noteci; na terenie poligonu drawskiego szlak zamknięty; szlakiem tym kilkakrotnie przepływał Karol Wojtyła, zanim został papieżem Janem Pawłem II.

Tablica z zaznaczonymi szlakami turystycznymi

Na gruntach Nadleśnictwa Złocieniec, zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe, położone nad jez. Siecino i jez. Lubie. Obiekty te wyodrębniono w osobne wyłączenia taksacyjne i opisano jako miejsca turystyczne.

Lokalizacja miejsc turystycznych stanowiących wyłączenia taksacyjne

Lp.	Rodzaj obiektu	Oddz., pododz.	Pow. ha	Uwagi
1	2	3	4	5
1.	Miejsce turystyczne	137i	1,41	ośrodek wypoczynkowy „EKOLAND” nad jez. Siecino
2.	Miejsce turystyczne	162f	0,39	miejsce postoju pojazdów nad jez. Siecino
3.	Miejsce turystyczne	163a	1,27	ośrodek wypoczynkowy „DRAWA” nad jez. Siecino
4.	Miejsce turystyczne	165a	1,85	ośrodek wypoczynkowy „EKO-EDEN” nad jez. Siecino
5.	Miejsce turystyczne	243f	1,18	ośrodek wypoczynkowy „DŁUSKO” nad jez. Dłusko
6.	Miejsce turystyczne	243g	0,23	plaża przy ośrodku „DŁUSKO” nad jez. Dłusko
7.	Miejsce turystyczne	443h	0,77	ośrodek wypoczynkowy „MARGIP”
8.	Miejsce turystyczne	443i	1,65	ośrodek wypoczynkowy „LUBIE”
9.	Miejsce biwakowe	256Ac	0,30	nad jez. Darskowo
	Razem		8,75	

Ponadto Nadleśnictwo wyznaczyło i udostępniło dla turystyki pewne miejsca, na których można zostawić samochód, rozpałić ognisko czy rozbić biwak, jak również miejsca wykorzystywane przez myśliwych, tzw. „Huberówki”. Miejsca te nie stanowią odrębnych wyłączeń.

Lokalizacja miejsc turystycznych nie stanowiących wyłączeń

Lp.	Rodzaj miejsca	Oddz., pododz.	Uwagi
1	2	3	4
1.	Miejsce spotkań myśliwskich	45f	przy jez. Małe Gronowo; wiata, miejsce na ognisko
2.	Miejsce spotkań myśliwskich	128p	wiata, miejsce na ognisko
3.	Miejsce spotkań myśliwskich	484c	przy drodze Żabinek - Sienica
4.	Miejsce postoju pojazdów	69a	przy jez. Siecino
5.	Miejsce postoju pojazdów	139a	przy drodze Złocieniec - Siecino
6.	Miejsce postoju pojazdów	162f	nad jez. Siecino
7.	Miejsce postoju pojazdów	164a	nad jez. Siecino, przy OWP „EKO-EDEN”
8.	Miejsce postoju pojazdów	175f	przy drodze Złocieniec - Gronowo
9.	Miejsce postoju pojazdów	194h	nad jez. Kleszczno, tylko dla PZW
10.	Miejsce postoju pojazdów	212d	przy drodze Złocieniec - Siecino
11.	Miejsce postoju pojazdów	223d	nad jez. Dłusko

Lp.	Rodzaj miejsca	Oddz., pododz.	Uwagi
1	2	3	4
12.	Miejsce postoju pojazdów	256Ac	plaża nad jez. Darskowo
13.	Miejsce postoju pojazdów	308I	nad jez. Kańsko
14.	Miejsce postoju pojazdów	310g	nad jez. Kańsko
15.	Miejsce postoju pojazdów	487f	przy drodze Żabinek - Sienica
16.	Miejsce turystyczne	229c	plaża nad jez. Piaski
17.	Miejsce turystyczne	271Ah	plaża nad jez. Linowo
18.	Miejsce biwakowania	184g	nad rzeką Drawą
19.	Miejsce biwakowania	387c	nad jez. Lubie
20.	Miejsce biwakowania	387f	nad jez. Lubie
21.	Miejsce biwakowania	453h	nad jez. Lubie

7.3. Edukacja przyrodnicza na terenie Nadleśnictwa

Edukacja ekologiczna prowadzona w Polsce jest wyrazem ogólnych tendencji a także porozumień międzynarodowych. W zakres edukacji ekologicznej wchodzi m.in. edukacja leśna społeczeństwa. Od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku edukacja leśna społeczeństwa jest obowiązkiem Lasów Państwowych. Wynika to m.in. z następujących dokumentów:

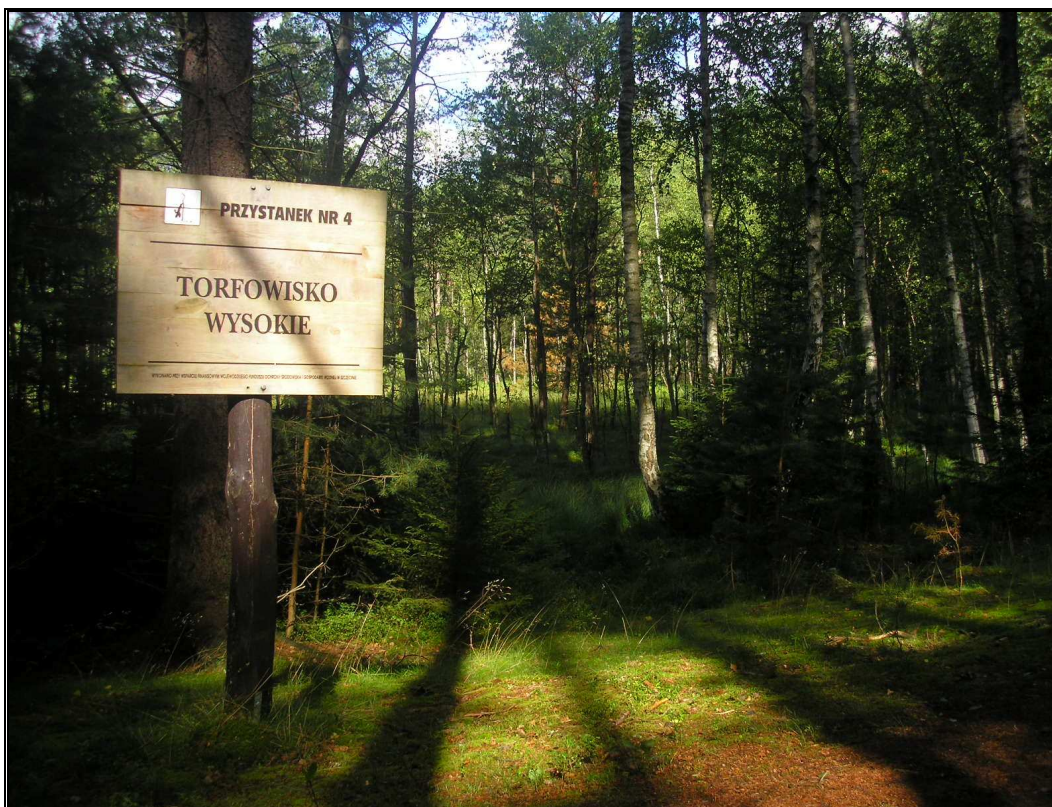
- „Polityka ekologiczna państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, maj 1991 r.);
- Porozumienie Ministrów Edukacji Narodowej oraz Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19 kwietnia 1995 r. w sprawie opracowania i wdrożenia narodowej strategii edukacji przyrodniczej;
- Zarządzenie nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 grudnia 1994 r. w sprawie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP);
- „Polityka leśna państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, marzec 1997 r.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (z późniejszymi zmianami);
- Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku, w sprawie kierunków rozwoju edukacji leśnej w Lasach Państwowych oraz wytycznych do tworzenia programu edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie.

Wspomniane Zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej Lasów Państwowych dokument zatytułowany „**Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie**”. Dokument ten, obowiązujący od 1 stycznia 2004 roku, nadaje działalności edukacyjnej charakter planowy.

W przyjętych założeniach do „Programu edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Złocieniec na lata 2010 – 2019” określono cele i zadania do realizacji na najbliższe 10-lecie. Nadleśnictwo będzie prowadziło edukację leśną wykorzystując naturalne walory przyrodnicze terenu (miejscowe rezerваты przyrody, pomniki przyrody, ścieżkę przyrodniczą, ciekawe przyrodniczo miejsca: jeziora lobeliowe, źródłiska nad jez. Lubie), salę narad w budynku Nadleśnictwa, „zielone klasy terenowe” (np. szkółka leśna, mini ogródek botaniczny przy Nadleśnictwie).

Sala narad wyposażona jest w sprzęt audiowizualny, filmy przyrodnicze, biblioteczkę, edukacyjne tablice tematyczne oraz zbiory eksponatów edukacyjnych.

Bazą do realizacji zadań w terenie będzie m.in. ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Jezioro Czarnówek”. Wytyczono ją wspólnie z w Drawskim Parkiem Krajobrazowym. Długość ścieżki wynosi 5 km, czas przejścia ok. 2 godz. Na jej trasie wyznaczono 14 przystanków, z tablicami edukacyjnymi, które służą do realizacji zagadnień: geneza i świat organiczny różnych typów torfowisk, klasyfikacja jezior pod względem czystości wód, etapy "życia" jezior, typy środowisk leśnych, gospodarowanie na terenach leśnych.

Tablica na ścieżce przyrodniczo-dydaktycznej „Jezioro Czarnówek”, oddz. 191k

Partnerami w edukacji leśnej mają być lokalne przedszkola i szkoły, Drawski Park Krajobrazowy, Wydział Spraw Terenowych I Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Urząd Miasta i Gminy w Złocięncu, organizacje i stowarzyszenia pozarządowe.

Plan działalności edukacyjnej na lata 2009 – 2019 przewiduje między innymi:

- wykonanie nowej aranżacji sali narad w budynku Nadleśnictwa, która pełni rolę izby edukacyjnej,
- wydanie folderu informacyjno-edukacyjnego,
- wzbogacenie zaplecza edukacyjnego o wydawnictwa informacyjne i filmy przyrodnicze,
- rozpowszechnianie ulotek informacyjnych o tematyce leśnej,
- redagowanie artykułów o tematyce leśnej w gazetkach wydawanych przez szkoły i przedszkola (np. przez przedszkole Nr 2),
- organizację i współorganizację różnego rodzaju przedsięwzięć edukacyjnych („Dni Ziemi”, „Pomóżmy Kasztanowcom”, „Sprzątanie Świata”).

Ponadto do najważniejszych zadań z tego zakresu należy zaliczyć:

- ustawianie tablic objaśniających poszczególne zagadnienia z ochrony przyrody i w razie potrzeby z zakresu gospodarki leśnej,
- unikanie ustawiania tablic z zakazami wstępu; raczej należy informować, gdzie można wejść, gdzie wjechać i pozostawić bezpiecznie samochód,
- wyraźne oznaczanie granic obiektów szczególnie cennych,
- komunikaty w lokalnych środkach masowego przekazu,
- prezentowanie walorów Nadleśnictwa i zagadnień związanych z ochroną przyrody poprzez internet.

Ważne jest, by podejmowane przez Nadleśnictwo działania edukacyjne i propagandowe nie ograniczały się wyłącznie do środowiska leśnego, ale by w jak najszerszym zakresie miały miejsce na terenach szkół, urzędów, ośrodków wypoczynkowych, itp. Wszystkie informacje prezentowane na tablicach, w folderach, itp. powinny być napisane językiem przystępnym i powinny zawierać jak najmniej terminów fachowych.

8. PLAN DZIAŁAŃ

8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej

8.1.1. Podział na gospodarstwa

Zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu przyjęto następujący podział na gospodarstwa:

- a) Specjalne - (S) - obejmujące drzewostany pełniące funkcje specyficzne:
- lasy w rezerwatach;
 - lasy glebochronne na stokach o nachyleniu powyżej 45° oraz na stromych zboczach jarów, wąwozów i wzgórz;
 - lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej oraz lasy w strefach ochronnych wokół miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków zwierząt chronionych;
 - lasy cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności lasy ze źródłiskami i lasy położone bezpośrednio przy rzekach;
 - lasy położone w granicach administracyjnych miast;
 - lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa;
 - lasy na gruntach wpisanych do rejestru zabytków i ze stanowiskami archeologicznymi w strefie „W”;
 - lasy na terenie ośrodków wypoczynkowych i w ich najbliższym otoczeniu;
 - lasy na siedliskach bagiennych: Bb, BMb, LMb;
 - drzewostany zachowawcze;
- b) Lasów ochronnych (O) - obejmujące wszystkie lasy ochronne z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S) lub do gospodarstwa przebudowy (R);
- c) Zrębowe w lasach gospodarczych (GZ) - obejmujące drzewostany w lasach gospodarczych, w których ze względu na typ siedliskowy lasu, GTD i aktualny skład gatunkowy projektować się będzie zrębowy sposób zagospodarowania; z wyjątkiem drzewostanów zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S) lub do gospodarstwa przebudowy (R); dotyczyć to będzie głównie drzewostanów na siedliskach: Bśw, Bw, BMśw (z GTD – So), BMw i Ol;

- d) Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ) - obejmujące drzewostany w lasach gospodarczych, w których projektować się będzie rębnię częściową, gniazdową lub stopniową, z wyjątkiem drzewostanów zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S) lub do gospodarstwa przebudowy (R); będą to głównie drzewostany na siedliskach: BMśw (z GTD – Bk So lub Db So), LMśw, LMw, Lśw, Lw, OIJ;
- e) Przebudowy (R) - obejmujące drzewostany ujęte w „Wykazie drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy w najbliższym 10-leciu”.

8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego

Projektowane sposoby użytkowania rębego i rodzaje rębni przyjęto zgodnie z protokołem KZP. Uwzględniają one aktualny stan lasu i jego specyfikę lokalną.

Podczas planowania cięć rębnych kierowano się wytycznymi zawartymi w „Zasadach hodowli lasu”, wprowadzonymi Zarządzeniem nr 99 Dyrektora Generalnego L.P. z dnia 24.12.2002 r. oraz zaleceniami KZP, w szczególności:

- w użytkach rębnych planowano do pozyskania nie więcej niż 95% miąższości; reszta starodrzewu powinna pozostać w formie kęp wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi aż do naturalnej śmierci (§ 80, pkt 7 ZHL);
- przy drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych o nawierzchniach asfaltowych, jak też bezpośrednio przy ciekach i zbiornikach wodnych, projektując użytkowanie rębne zastosowano rębnię złożoną - tam gdzie były warunki do odnowienia naturalnego, a na słabych siedliskach - w przypadku projektowania rębni zupełnej - planowano do pozostawienia pasy ochronne o szerokości 30-40 m; pasy ochronne pozostawiono również w razie projektowania w takich warunkach rębni gniazdowej zupełnej IIIa (zgodnie z ZHL, § 84, pkt 4);
- w celu urozmaicenia przebiegu działek zrębowych wykorzystano naturalne granice wyłączeń, drogi, rowy itp.;
- podczas planowania rodzaju rębni wzięto pod uwagę siedliska przyrodnicze; niektóre drzewostany cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym wyłączono z użytkowania rębego.

8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego

Biorąc pod uwagę regionalizację przyrodniczo-leśną oraz lokalne warunki siedliskowe, KZP ustaliła dla poszczególnych typów siedliskowych lasu gospodarcze typy drzewostanów (GTD) oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw. Określając GTD dla konkretnego wydzielenia uwzględniano stan siedliska, rzeczywisty skład gatunkowy drzewostanu, stopień uwilgotnienia, występujące mikrosiedliska. KZP przyjęła również przyrodnicze typy drzewostanów (PTD), orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla siedlisk przyrodniczych Natura 2000. Niewielką korektę tych zapisów wprowadziło Zarządzenie Nr 29 Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 1 grudnia 2009 r. w sprawie stosowania „Zasady postępowania hodowlanego na siedliskach chronionych na okres przejściowy, tj. do czasu opracowania wytycznych w tym zakresie”.

8.2. Ochrona różnorodności biologicznej

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Złocieniec zaleca się:

a) dla zachowania różnorodności gatunkowej:

- zwracać uwagę na skład gatunkowy nie tylko upraw i warstwy drzewiastej, ale również podszytów,
- stwarzać warunki dla rozwoju wszystkich warstw lasu;

b) w celu zachowania bogactwa i różnorodności ekosystemów należy dążyć do:

- wykorzystania zmienności w ramach mikrosiedlisk, wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki,
- zachowania w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzania śródleśnych cieków i zbiorników wodnych,
- pozostawiania w stanie nienaruszonym nisz źródliskowych, bagien, trzęsawisk i torfowisk z ich charakterystyczną florą i fauną,
- zachowania olsów i innych naturalnych zbiorowisk jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
- indywidualizowania zasad postępowania gospodarczego,
- popierania mechanizmów samoregulacji w przyrodzie (o ile nie zagraża to trwałości lasów),

- zwiększania udziału starych drzew w lasach oraz związanych z nimi roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- wyznaczania i pozostawiania drzew dziuplastych do ich naturalnego rozkładu;
- preferowania odnowień naturalnych,
- kształtowania strefy ekotonowej, bogatej w gatunki stykowe, szczególnie na siedliskach porolnych,
- zagospodarowania lasu w sposób zapewniający maksymalizację korzystnego ich wpływu na klimat, wodę, glebę i warunki życia człowieka,
- czynnej ochrony ekosystemów łąkowych poprzez regularne wykaszanie, a tam, gdzie jest to konieczne – zbiór siana;

c) w celu zachowania różnorodności genowej należy:

- chronić populacje rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
- zwracać uwagę, ażeby pozyskiwanie materiału siewnego (głównie drzew i krzewów leśnych) odbywało się z jak największej liczby osobników oraz z różnych miejsc Nadleśnictwa.

Zarządzenie Nr 5 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 2 marca 2010 r. wprowadziło do stosowania „Wytyczne w sprawie ochrony różnorodności biologicznej oraz zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku”. Jednym z celów wprowadzenia takich wytycznych jest wyznaczenie w każdym nadleśnictwie ostoi różnorodności biologicznej, wyłączonych z użytkowania gospodarczego. Utworzenie takich miejsc powinno pozytywnie wpłynąć m.in. na rozwój populacji organizmów związanych ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych oraz poprawić stan siedlisk chronionych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej.

8.3. Kształtowanie stref ekotonowych

Biocenozy mogą mieć w przyrodzie wyraźnie wykształcone granice lub przechodzić jedna w drugą stopniowo, szerszym lub węższym pasem przejściowym. Ta strefa przejściowa, zwana inaczej ekotonem, odznacza się zazwyczaj większym bogactwem flory i fauny, niż podstawowe, graniczące ze sobą ekosystemy. Szczególnie

korzystne są szerokie strefy ekotonowe, będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

W celu kształtowania korzystnej strefy ekotonowej w Nadleśnictwie Złocieniec należy:

- dążyć do tego, by zewnętrzne obrzeże lasu oraz lasy wzdłuż dróg, cieków wodnych, szlaków turystycznych itp. w pasie 10-30 m były maksymalnie wypełnione; by tworzyła się ściana lasu ograniczająca wnikanie i penetrację czynników szkodliwych; ściana ta winna składać się z wielu warstw roślinnych, obejmujących roślinność drzewiastą, krzewiastą i runo;
- stosować na obrzeżach lasu silniejsze cięcia pielęgnacyjne, umożliwiając w ten sposób wnikanie światła do wnętrza lasu i powstawanie ścian ochronnych drzewostanów;
- w cięciach pielęgnacyjnych preferować drzewa i krzewy silnie korzeniące się oraz drzewa silnie ugałęzione;
- przy sztucznym kształtowaniu tej strefy stosować luźniejszą więźbę sadzenia, wprowadzać możliwie dużą gamę gatunków o wysokich walorach estetycznych;

Realizacja powyższych zaleceń powinna odbywać się etapami, przy okazji wykonywania bieżących zadań gospodarczych w poszczególnych drzewostanach.

8.4. Kształtowanie stosunków wodnych

Zagadnienia gospodarki wodnej są niezmiernie istotne na znacznym obszarze Nadleśnictwa. Wiele hektarów lasów prawidłowo rozwijać się będzie jedynie w przypadku utrzymania obecnego poziomu wód gruntowych.

Realizacji tego celu ma służyć przestrzeganie następujących zasad:

- należy chronić brzegi zbiorników wodnych przed dewastacją;
- wokół jezior, których brzegi stwarzają korzystne warunki dla rozwoju rekreacji, powinny być wyznaczone strefy ochronne;
- należy utrzymywać w stanie zbliżonym do naturalnego śródleśne zbiorniki i oczka wodne;
- pozwolić na naturalne kształtowanie się koryt rzek;
- nie można osuszać i zalesiać torfowisk;

- melioracje odwadniające powinny być ograniczone do niezbędnego minimum;
- zaleca się lokalne zbieranie wód, np. w rowach bez odpływu;
- podmokłe, trudne do odnowienia grunty można odnawiać samosiewem lub wieloletnikami, bez przygotowania gleby ciężkim sprzętem i bez stosowania rabatowałków; dopuszczalne są tu również odstępstwa od zalecanego składu gatunkowego;
- nie można zalesiać tych łąk i pastwisk, które mają kluczowe znaczenie przyrodnicze;
- wskazana jest likwidacja gruntów ornich dochodzących do zbiorników i koryt rzek; należałoby je zmieniać na trwałe użytki zielone bądź zalesiać,
- zaleca się realizację projektów budowy obiektów małej retencji.

8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną

Nadleśnictwo wykonuje zadania z zakresu ochrony przyrody na podstawie planów ochrony (lub zaleceń wydanych przez organ właściwy do sprawowania ochrony przyrody) i po zapewnieniu środków finansowych na ochronę.

Postępowanie w obiektach chronionych, wyszczególnionych w rozdziale „Formy ochrony przyrody”, powinna uwzględniać:

a) **odnośnie rezerwatu przyrody „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”:**

- sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych, określone w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia Nr 6/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 stycznia 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody, zakładające:
 - wybudowanie zastawki na rowie w oddz. 164i (w pobliżu drogi) odprowadzającym wodę z jeziora Morzysław Mały,
 - monitoring poziomu wód w jeziorze i jego dopływach poprzez ustawienie wodowskazu przy zastawce i w dnie jeziora w celu kontroli poziomu wody,
 - ograniczenie penetracji rezerwatu do szlaku turystycznego i ścieżki rowerowej w sąsiedztwie rezerwatu,
 - regularne kontrole Straży Leśnej i służby Zespołu Drawskiego i Ińskiego Parku Krajobrazowego,
 - rezygnację z wykonywania zrębów zupełnych w odległości minimum 100 m od granic rezerwatu,
 - monitoring jakości wód w jeziorze i w jego dopływach,

- usunięcie samosiewów sosny, brzozy, wierzby łązy do osiągnięcia pokrycia warstwy drzew i krzewów do 15%, a w niektórych powierzchniach do 25%, wyciętą biomasę należy wynieść poza rezerwat;
 - oznakowanie nowych granic oraz uaktualnienie tablic informacyjnych, umieszczonych w pobliżu rezerwatu;
- b) odnośnie parków krajobrazowych:**
- przestrzeganie zakazów wprowadzonych rozporządzeniem wojewody w sprawie utworzenia parku krajobrazowego, zgodnych z Art. 17, ust. 1, pkt 1 ustawy o ochronie przyrody;
- c) odnośnie obszarów chronionego krajobrazu:**
- przestrzeganie zakazów wprowadzonych rozporządzeniem wojewody lub uchwałą rady gminy w sprawie utworzenia obszaru chronionego krajobrazu, zgodnych z Art. 24, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody;
- d) odnośnie obszarów Natura 2000:**
- przestrzeganie planu zadań ochronnych lub planu ochrony obszaru Natura 2000, gdy takie dokumenty będą sporządzone;
- e) w stosunku do pomników przyrody:**
- przestrzeganie zakazów wprowadzonych rozporządzeniem wojewody lub uchwałą rady gminy w sprawie ustanowienia odpowiedniego obiektu, zgodnych z zapisami Art. 45, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody;
 - właściwe oznakowanie obiektów w terenie;
- f) w stosunku do proponowanych rezerwatów przyrody:**
- uczestniczenie w pracach nad sporządzaniem dokumentacji niezbędnej do utworzenia tej formy ochrony, szczególnie zwracając uwagę na właściwe wyznaczenie granic obiektów oraz ustalenie przewidzianych sposobów ochrony czynnej i ustanowienie zakazów dla tych obszarów;
- g) w stosunku do proponowanych pomników przyrody:**
- sporządzenie dokumentacji przyrodniczej (np. wymiary drzewa proponowanego na pomnik, ewentualne zabiegi ochronne) dla każdego z obiektów wymienionych w wykazie proponowanych pomników przyrody (rozdz. 3.2.2);

- przygotowanie właściwych wniosków o utworzenie tej formy ochrony przyrody, a następnie skierowanie do zatwierdzenia do rady gminy, na której terenie te obiekty są zlokalizowane;
- h) w stosunku do proponowanych użytków ekologicznych:**
- sporządzenie dokumentacji przyrodniczej dla obiektów wymienionych w wykazie proponowanych użytków ekologicznych (rozdz. 3.2.3);
 - przygotowanie właściwych wniosków o utworzenie tej formy ochrony przyrody, a następnie skierowanie do zatwierdzenia do rady gminy, na której terenie te obiekty są zlokalizowane;
 - czynne uczestniczenie w przygotowaniu projektu aktu prawnego tworzącego proponowaną formę ochrony, zwracając szczególną uwagę na określenie właściwych granic, ewentualnych sposobów ochrony czynnej oraz ustanowienie zakazów dla danego obszaru;
- i) w stosunku do proponowanych zespołów przyrodniczo-krajobrazowych:**
- czynne uczestniczenie w przygotowaniu projektu aktu prawnego tworzącego proponowaną formę ochrony, zwracając szczególną uwagę na określenie właściwych granic oraz ustanowienie zakazów dla danego obszaru.

8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków

W celu ochrony rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk należy:

- a) w stosunku do roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową:**
- stanowiska cennych gatunków nanieść na odpowiednie mapy (np. szkice powierzchni manipulacyjnej), a w razie potrzeby zaznaczyć w terenie,
 - działania gospodarcze na stanowiskach cennych gatunków lub w bezpośrednim otoczeniu prowadzić w sposób niezagrażający trwaniu populacji (np. poprzez pozostawianie biogrup na zrębach, wytyczenie szlaków zrywkowych z ominięciem występujących płatów cennej flory),
 - nowe stanowiska cennej roślinności w odpowiedni sposób katalogować i kartować (np. uzupełniając kronikę w programie ochrony przyrody),
 - przeprowadzać szkolenia pracowników z rozpoznawania cennych gatunków,

- przestrzegać zaleceń mających na celu zapobieganie lub ograniczenie niektórych negatywnych oddziaływań w stosunku do wybranych gatunków flory;

b) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową:

- przestrzegać zasad podanych w rozdziale „Kształtowanie stosunków wodnych”, które pozwolą zachować we właściwym stanie zbiorniki będące miejscem rozrodu płazów i gadów,
- przestrzegać sposobów gospodarowania w pobliżu zbiorników wodnych, stanowiących potencjalne miejsca bytowania wielu gatunków ptaków,
- pozostawiać w starszych drzewostanach dębowych i bukowych drzewa martwe i obumierające, które będą stanowić potencjalne miejsca gniazdowania ptaków dziuplastych,
- w drzewostanach stanowiących miejsca bytowania żurawia wszelkie prace gospodarcze wykonywać poza okresem lęgowym (tj. z wyłączeniem miesięcy III-VII);
- przestrzegać zaleceń mających na celu zapobieganie lub ograniczenie niektórych negatywnych oddziaływań w stosunku do wybranych gatunków fauny;

c) odnośnie stref ochrony:

- dla gatunków ptaków, które gniazdują na terenach leśnych zarządzanych przez Nadleśnictwo:
 - **bielik** – przestrzegać zakazu przebywania osób, z wyjątkiem osób sprawujących zarząd i nadzór, w wyznaczonej strefie ochrony całorocznej; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (1.01 – 31.07), niezbędne prace wykonywać poza tym okresem i w uzgodnieniu z RDOŚ,
 - **orlik krzykliwy** – przestrzegać zakazu przebywania osób, z wyjątkiem osób sprawujących zarząd i nadzór, w wyznaczonej strefie ochrony całorocznej; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (1.03 – 31.08), niezbędne prace wykonywać poza tym okresem i w uzgodnieniu z RDOŚ.
- dla gatunków ptaków, które prawdopodobnie gniazdują na terenach leśnych zarządzanych przez Nadleśnictwo:
 - **bocian czarny** – zlokalizować gniazdo i wyznaczyć strefy ochrony; w sąsiedztwie gniazda utrzymać zwarcie drzewostanu;

- **kania czarna** – zlokalizować gniazdo i wyznaczyć strefy ochrony; podczas prowadzenia prac gospodarczych w starszych drzewostanach zlokalizowanych w sąsiedztwie skraju lasu (50-100 m) zwracać szczególną uwagę na istniejące gniazda, które potencjalnie mogą być zajęte przez ten gatunek;
- **kania ruda** – dążyć do lokalizacji gniazda i wyznaczenia strefy ochrony; podczas prowadzenia prac gospodarczych w starszych drzewostanach liściastych położonych na skraju lasu przy zbiornikach wodnych zwracać szczególną uwagę na istniejące gniazda, które potencjalnie mogą być zajęte przez ten gatunek;
- **puchacz** – zlokalizować gniazdo i wyznaczyć strefy ochrony; w sąsiedztwie gniazda wyłączyć drzewostany z użytkowania;
- **rybołów** – zlokalizować gniazdo i wyznaczyć strefy ochrony.

Należy zauważyć, że w wytycznych wprowadzonych Zarządzeniem Nr 29 Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 1 grudnia 2009 r. zwraca się uwagę, aby cięcia rębne oraz pielęgnacyjne w miejscach występowania ptaków podlegających ochronie na podstawie dyrektyw UE, były wykonywane w zasadzie w okresie od początku lipca do końca marca. W przypadku stwierdzenia na gruncie chronionych gatunków, dla których jest niezbędny inny okres wykonywania cięć, powinien on być dobrany indywidualnie, w zależności od biologii danego gatunku.

Ochrona rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków wynika ponadto z „Zasad, Kryteriów i Wskaźników Dobrej Gospodarki Leśnej w Polsce” grupy FSC (Forest Stewardship Council), certyfikującej jednostki RDLP w Szczecinku. Przestrzeganie zawartych tam zapisów weryfikowane jest corocznym audytem w formie kontroli terenowej w wybranych nadleśnictwach.

8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych

8.7.1. Chronione siedliska leśne

Informacje przedstawione w tym rozdziale pochodzą z „Zasad postępowania hodowlanego na siedliskach chronionych na okres przejściowy, tj. do czasu opracowania wytycznych w tym zakresie”, wprowadzonych do stosowania Zarządzeniem Nr 29

Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 1 grudnia 2009 r. Zasady te zawierają wskazówki, jakimi należy się kierować podczas wykonywania zabiegów w drzewostanach na siedliskach przyrodniczych.

Główne zasady postępowania na siedliskach chronionych, to:

- zrównoważenie funkcji gospodarczej lasu z funkcją przyrodniczą,
- wszelkie działania na siedliskach w „stanie uprzywilejowanym/wzorcowym – A” powinny zmierzać do zachowania tego stanu,
- podniesienie w trakcie kształtowania kolejnego pokolenia drzew stopnia zachowania siedlisk przynajmniej o jeden stopień (dotyczy to szczególnie siedlisk w stanie silnie zniekształconym „C”, których renaturyzacja bez interwencji człowieka może trwać bardzo długo),
- całkowita rezygnacja z celowego użytkowania lasu na siedliskach skrajnie ubogich pod względem troficznym, których ilość i powierzchnia w danym nadleśnictwie jest niewielka lub bardzo mała; pozyskanie drewna może być prowadzone przy zabiegach ochronnych (np. usuwanie nadmiaru osobników brzoźowych w Bb) czy cięciach rozluźniających lub sanitarnych (w borach chrobotkowych).

Celem zabiegów pielęgnacyjnych powinno być:

- stworzenie najodpowiedniejszych dla danych warunków siedliskowych:
 - struktur drzewostanów,
 - składu gatunkowego,
 - zróżnicowania wieku,
 - ukształtowania koron,
 - budowy warstwowej drzewostanów;
- poprawa stanu zdrowotnego i sanitarnego drzewostanów, zwłaszcza o niewłaściwym składzie gatunkowym (monokultury).

Cięcia rębne

Cięcia rębne powinny wynikać z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych, z uwzględnieniem ładu przestrzennego i czasowego. Głównym zadaniem cięć rębnych jest stworzenie odpowiednich warunków do powstania i rozwoju młodego pokolenia lub wprowadzenia pożądanych gatunków drzew i krzewów. Należy dobrać rodzaj rębni najbardziej zbliżonej do naturalnych procesów rozwojowych drzewostanu w danych warunkach siedliskowych i klimatycznych. Użytkowanie nie może spowodować zaniku określonego typu siedliska i zmniejszenia jego powierzchni.

Trzebieże

Podczas wykonywania trzebieży należy odsłaniać powstające stożki odnowieniowe. Niektóre zabiegi trzebieżowe należy wykonywać pod kątem ochrony gatunków runa leśnego. Stopniowo eliminować gatunki niezgodne z siedliskiem i obce geograficznie.

Odnowienia, zalesienia, poprawki, uzupełnienia i dolesienia

Podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek, uzupełnień i dolesień powinien być określony w „Zasadach...” i przyjęty przez Komisję Założeń Planu docelowy skład gatunkowy drzewostanów dojrzałych oraz wyjściowy, orientacyjny skład gatunkowy upraw.

Przyrodnicze typy drzewostanów, orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla typów siedlisk przyrodniczych występujących w Nadleśnictwie Złocieniec przedstawia tabela.

Przyrodnicze typy drzewostanów, orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposób zagospodarowania dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych występujących w Nadleśnictwie Złocieniec

Kod	Nazwa siedliska	PTD	Orientacyjne składy gatunkowe - %		Sposób zagospodarowania
			Gat. główne	Gat. domieszkowe	
1	2	3	4	5	6
9110-1	Kwaśna buczyna niżowa	Bk	Bk 70	So 20, Dbb 10, Czrp 10	II / III / IV
9130-1	Żyzna buczyna niżowa	Bk	Bk 80	Dbb 10, Lp, Czrp, Gb 10	II / III / IV
9160	Grąd subatlantycki	Db	Dbb 50	Bk 20, Gb 20, Lp, Czrp, Jb, Gr, Jw, Kl, Wz, Os 10	II / III / IV
		Gb Db	Dbb 50, Gb 30	Bk 10, Lp, Jb, Gr 10	II / III / IV
		Bk Db	Dbb 50, Bk 30	Gb 10, Lp, Jb, Gr 10	II / III / IV
9190-2	Kwaśna dąbrowa	So Db	Dbb 40, So 30	Bk 20, Brz 10	II / III / IV
		Db	Dbb 90	Bk, Brz 10	II / III / IV
		Bk Db	Dbb 60, Bk 30	So i Brz 10	II / III / IV
91D0-1*	Brzezina bagienna	Brz	Naturalnie wykształcająca się proporcja pomiędzy So i Brz omsz, przy przewadze Brz		Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
91D0-2*	Sosnowy bór bagienny	So	Naturalnie wykształcająca się proporcja pomiędzy So i Brz omsz, przy przewadze So		Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu

Kod	Nazwa siedliska	PTD	Orientacyjne składy gatunkowe - %		Sposób zagospodarowania
			Gat. główne	Gat. domieszkowe	
1	2	3	4	5	6
91E0	Łęgi jesionowo-olszowe	OI	OI 70	Wz 20, Js, Gb, Lp, Kl, Czm 10	II / III / IV
		JsOI**	OI 60, Js 30	Wz, Gb, Lp, Kl, Czm 10	II / III / IV
	Źródłiskowe lasy olszowe na niżu	OI	OI 90	Js, Bst 10	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	So	So 100		IV / V

*siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

**gospodarczy typ drzewostanu zastosować po ustaniu zamierania jesionu

W odnowieniach przyjmować następującą kolejność postępowania: samosiew, siew, sadzenie. Może zachodzić potrzeba wykorzystania w jednym drzewostanie wszystkich wymienionych sposobów. Należy zwrócić uwagę na wykorzystanie mikrosiedlisk i odpowiedni do nich dobór gatunków.

We wszystkich fazach rozwojowych drzewostanu, przy wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych, starać się stwarzać korzystne warunki do odnowienia naturalnego.

Wykonując prace hodowlane na leśnych siedliskach chronionych należy kierować się następującymi zasadami:

- podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek i uzupełnień jest określony dla każdego siedliska przyrodniczego docelowy skład gatunkowy;
- w pielęgnacji upraw należy preferować gatunki właściwe dla siedliska;
- chronić i pielęgnować odnowienia naturalne;
- charakter i intensywność zabiegów pielęgnacyjnych powinny wynikać z potrzeby ochrony siedliska i dążenia do ukształtowania struktury i składu drzewostanu zgodnego z siedliskiem, charakterystycznego dla danego zespołu leśnego;
- powstające luki i przerzedzenia należy wykorzystywać dla odnowienia naturalnego lub sztucznego gatunków charakterystycznych i typowych dla danego zespołu leśnego;
- preferować odnowienie naturalne gatunków domieszkowych;

- chronić cenne domieszki, w tym takich gatunków, jak: osika, cis pospolity, czeremcha zwyczajna;
- cięcia odnowieniowe wykonywać tylko w przypadku koniecznej przebudowy, konieczności odsłaniania istniejących, wartościowych i zgodnych z siedliskiem odnowień naturalnych lub starości drzewostanu;
- starać się o zachowanie dłuższego okresu przebudowy drzewostanu;
- w odniesieniu do lasów bukowych o uproszczonej strukturze wiekowo-gatunkowej należy wprowadzać naturalne gatunki domieszkowe (w zależności od żyzności gleb): grab, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, jawor, lipa drobnolistna, czereśnia ptasia;
- z uwagi na niszczenie runa nie stosować kruszarek do gałęzi;
- realizując ogólną zasadę trwałości szaty leśnej należy dążyć do wytworzenia dolnego pietra lub podszytu (z wyjątkiem siedlisk ubogich), o ile nie występują one naturalnie.

Postępowanie z gatunkami obcego pochodzenia

Z ekologicznego punktu widzenia obecność w lasach gatunków obcych nie jest pożądana, chociaż nie zawsze jednoznacznie szkodliwa mając na myśli produkcyjny aspekt gospodarki leśnej. Jednak gospodarka leśna ma również na celu zrównoważone zarządzanie środowiskiem, co przy wprowadzaniu gatunków obcego pochodzenia nie jest realizowane.

W obrębie grupy drzew obcych znajduje się kilka gatunków ważnych pod względem gospodarczym: świerk pospolity, modrzewie, daglezwia zielona, jodła pospolita.

Pod względem ekonomicznym najważniejszym gatunkiem obcym jest świerk. Jednak jego mała odporność na wiatr oraz czynniki chorobotwórcze i patogenne, powoduje straty gospodarcze. W związku z tym należy zrezygnować ze świerka jako głównego składnika drzewostanu. Obecnie świerk jest gatunkiem zadomowionym, który może pełnić w biocenozie rolę gatunku wpływającego na różnorodność biologiczną, m.in. awifauny leśnej (np. mysikrólik, drozd, włośchatka). Biorąc pod uwagę wszystkie aspekty związane z występowaniem świerka, udział tego gatunku należałoby sprowadzić do składnika domieszkowego. Ze względu na dużą rolę przestrzenną świerka w drzewostanach nadleśnictw, powinien on być stopniowo usuwany z siedlisk buczyn, grądów, łęgów oraz brzeziny bagiennej. Uwzględnić należy spontaniczne osiedlanie się świerka i niewielki udział głównie w drugim piętrze i podszytach.

Jako kontynuację tradycyjnej, lokalnej kultury leśnej dopuszcza się w ograniczonym zakresie wprowadzanie Jd (*WDN z Nadleśnictwa Osusznica*).

W odniesieniu do pozostałych gatunków (Dg, Md, Jd) nie zachodzi potrzeba ich eliminacji z drzewostanów, jeśli nie zachowują się ekspansywnie.

Obce, ekspansywne gatunki drzew (klon jesionolistny, robinia, czeremcha amerykańska) powinny być stopniowo eliminowane z drzewostanów.

Zalecenia do prowadzenia działań hodowlanych na leśnych siedlisk przyrodniczych

➤ Kwaśne buczyny niżowe (kod siedliska 9110-1)

- podczas wykonywania czyszczeń późnych i trzebieży popierać buka i dęba bezszypułkowego,
- w drzewostanach rębnych i starszych stosować rębnię częściową, gniazdową lub stopniową, w zależności od ilości i jakości buka zdolnego do odnowienia naturalnego,
- dopuszcza się uzupełnianie samosiewów bukowych w końcowej fazie cięć odsłaniających oraz po cięciu uprzątającym poprzez wysadzanie buka w celu zwiększenia udziału tego gatunku w składzie drzewostanu,
- wskazane jest wprowadzanie domieszki innych gatunków liściastych, m.in. klonu, jaworu, lipy, które istotnie wpływają na rozkład ściółki, jak również różnicują środowisko glebowe pod okapem drzewostanu,
- należy zaznaczyć, że w buczynie pojedyncze, stare drzewa iglaste mogą mieć znaczenie dla populacji cennych gatunków ptaków (dziuple);

➤ Żyzne buczyny niżowe (kod siedliska 9130-1)

- podczas wykonywania czyszczeń późnych i trzebieży popierać buka,
- jednostkowy udział gatunków iglastych (Md, Św, Dg) można pozostawić, jeśli nie jest przeszkodą dla wzrostu młodego pokolenia buka i dębów (Dbs),
- obecność substratów gliniastych i gleb brunatnych jest podstawą do nieco większego udziału Dbs niż udział jednostkowy,
- dopuszcza się uzupełnianie samosiewów bukowych w końcowej fazie cięć odsłaniających oraz po cięciu uprzątającym poprzez wysadzanie buka w celu zwiększenia udziału tego gatunku w składzie drzewostanu,
- w starszych klasach wieku protegowanie buka i dębu bezszypułkowego oraz szypułkowego, jeśli pojawiają się w sposób naturalny,
- ewentualne luki – odnowić (jeśli konieczne, to poszerzyć) bukiem i dębem, z pozostawieniem części gatunków lekkonasiennych (jako osłona lub podgon, głównie dębu),

- luki nie spełniające wymagań ekologicznych gatunków głównych i domieszkowych pozostawić do naturalnej sukcesji,
- w drzewostanach rębnych i przeszłorębnych stosować rębnię II, III, IVd, która stwarza możliwości wykorzystania odnowień naturalnych, ich inicjowania i odnowień sztucznych;

➤ **Grąd subatlantycki (kod siedliska 9160)**

- dostosowanie składu gatunkowego grądów do panujących warunków siedliskowych, z racji silnych możliwości regeneracyjnych, należy przeprowadzać przy możliwie maksymalnym wykorzystaniu potencjału regeneracyjnego istniejących fitocenzoz,
- przy pielęgnacji, jak i odnowieniu rębniami złożonymi, należy dążyć do tworzenia struktury wielopiętrowej i wielogeneracyjnej, przy szczególnej ochronie pietra grabowego,
- w drzewostanach podlegających użytkowaniu rębniemu należy zwrócić uwagę na możliwość wprowadzenia dębu szypułkowego,
- użytkować rębniami II, III, IVd, z wprowadzeniem na gniazda i przestrzenie międzygniazdowe dębów,
- na powierzchni międzygniazdowej wykorzystać w sposób umiarkowany odnowienia naturalne buka,
- ściśle kontrolować udział graba, szczególnie na etapie uprawy i młodnika, aby nie zagłuszał odnowień dębu,
- grab wprowadzać w zmieszaniu grupowym lub drobnokepowym,
- do tworzenia drugiego pietra, na siedliskach żyźniejszych, nadaje się również lipa;

➤ **Kwaśne dąbrowy (kod siedliska 9190-2)**

- w przypadku zniekształcenia, proces kształtowania prawidłowej struktury siedliska powinien polegać na wprowadzeniu do drzewostanów młodszych klas wieku (do IIIa) gatunków liściastych,
- w drzewostanach rębnych oraz bliskorębnych, jeśli powstanie możliwość sztucznego wprowadzenia dębu bezszypułkowego lub buka w powstałych lukach, należy to wykorzystać jako początek procesu przebudowy,
- w drzewostanach przewidzianych do użytkowania rębni stosować rębnię II, III lub IV;

➤ **Brzezina bagienna (kod siedliska 91D0-1)**

- nie pogarszać stosunków wodnych,
- wyłączyć z użytkowania rębego,
- w fitocenozach ze znacznym udziałem sosny należy zredukować jej udział i preferować brzozę omszoną,
- w drzewostanach zniekształconych z panującym świerkiem należy zredukować jego udział do ilości jednostkowych,
- samorzutnie powstające biogrupy złożone z gatunków właściwych zbiorowisku, szczególnie młodego pokolenia, należy wspierać w trakcie czyszczeń i trzebieży,
- spontaniczne pojawianie się brzoź, rzadziej sosny, należy uznać za początek przyszłego składu botanicznego drzewostanu, a działania związane z przebudową należy prowadzić pod kątem protegowania tych gatunków,
- w przypadku wkraczania świerka do podszytu i drzewostanu należy go usuwać całkowicie lub utrzymać w ilości nie większej niż 20%,
- wskazane jest usuwanie lub ograniczanie świerka z bezpośredniego otoczenia brzezin, celem zapobieżenia jego samorzutnego rozprzestrzeniania się,
- należy pamiętać, że trudno uzyskać poprawę struktury i składu tego zbiorowiska zabiegami hodowlanymi, gdyż zmianie ulega trofia gleb;

➤ **Sosnowy bór bagienny (kod siedliska 91D0-2)**

- nie pogarszać stosunków wodnych,
- wyłączyć z użytkowania rębego;

➤ **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe, jesionowe (kod siedliska 91E0)**

- podtyp „źródłiskowe lasy olszowe” należy wyłączyć z użytkowania rębego,
- łąg jesionowo-olszowy – zapobiegać przesuszeniu siedliska oraz stagnacji wody;

➤ **Bór chrobotkowy (91T0)**

- utrzymywać zwarcie w przedziale 60-80%,
- nie dopuszczać do silnego i pełnego zwania drzewostanu (dotyczy to również upraw i drągowin),
- w starych drzewostanach zawiesić cięcia rębne do czasu wyjaśnienia, jak skutecznie można chronić to siedlisko,

- w płatach siedliska nie wprowadzać podszytów, usuwać czeremchę amerykańską i dąb czerwony,
- istniejące płaty siedliska wymagają zabezpieczenia przed bezpośrednim zniszczeniem runa (np. w wyniku zrywki, prób wprowadzenia podszytu),
- nie stosować zasady pozostawiania martwego drewna, które dla tego typu siedliska działa użyźniająco.

8.7.2. Chronione siedliska nieleśne

Zalecenia dla siedlisk nieleśnych opracowano na podstawie publikacji „Natura 2000 – Niezbędnik leśnika”, wydanej przez Klub Przyrodników w 2008 r. Rekomendacje zawarte w tej publikacji poddano niewielkim modyfikacjom, dostosowując je do warunków siedliskowych Nadleśnictwa Złocieniec.

➤ **Jeziora eutroficzne (kod siedliska 3150)**

- nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, choć można wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie,
- zachować ostrożność w udostępnianiu do rekreacji,
- nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją;

➤ **Jeziorka dystroficzne (kod siedliska 3160)**

- nie wydzierżawiać do hodowli ryb,
- nie udostępniać do wędkowania,
- nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją;

➤ **Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (kod siedliska 6510)**

- nie zalesiać,
- nie konserwować rowów melioracyjnych,
- nie planować zbiorników retencyjnych,
- kosić po 15 czerwca, usuwając pokos;

➤ **Torfowiska wysokie, przejściowe (kod siedliska 7110, 7140)**

- nie zalesiać,
- nie odwadniać, nie konserwować rowów melioracyjnych,
- rozważyć zablokowanie rowów melioracyjnych,
- nie planować zbiorników retencyjnych,

- pozostawiać biogrupy o szerokości 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska;

➤ **Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion**

- nie zalesiać,
- nie odwadniać, nie konserwować rowów melioracyjnych,
- rozważyć zablokowanie rowów melioracyjnych,
- nie planować zbiorników retencyjnych,
- zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu,
- pozostawiać biogrupy o szerokości 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska.

9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY

W związku z koniecznością prowadzenia przez Nadleśnictwo wielu uzgodnień, konsultacji i korespondencji związanej z szeroko pojętą problematyką ochrony przyrody, zamieszcza się pomocniczy wykaz instytucji i organizacji zajmujących się tą tematyką na terenie województwa zachodniopomorskiego, w tym szczególnie z terenu byłego województwa koszalińskiego:

- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie,
ul. Jagiellońska 32, 70-382 Szczecin;
- Wydział Spraw Terenowych I Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
w Szczecinie, ul. Dworcowa 13, 78-520 Złocieniec;
- Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Koszalinie,
ul. Grunwaldzka 20, 75-241 Koszalin;
- Klub Przyrodników, ul. 1 Maja 22, 66-200 Świebodzin;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Szczecinie, Biuro w Koszalinie, ul. Kościuszki 33, 75-415 Koszalin;
- Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
w Szczecinie, ul. Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin;
- Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
w Szczecinie, Delegatura w Koszalinie,
ul. Zgoda 23, 75-553 Koszalin;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie,
ul. Kuśnierska 14a, 70-536 Szczecin;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie, Delegatura
w Koszalinie, ul. Zwycięstwa 125, 75-602 Koszalin;
- Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim, Wydział Ochrony Środowiska, Plac
Elizy Orzeszkowej 3, 75-500 Drawsko Pomorskie;
- Biuro Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Pojezierza Drawskiego,
Rynek 1, 78-550 Czaplinek.

10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

W ramach „Programu ochrony przyrody” w Nadleśnictwie Złocieniec opracowano następujące mapy tematyczne:

1. Mapa przeglądowa walorów przyrodniczych.
2. Mapa rozmieszczenia chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.
3. Mapa zagrożeń przyrody i działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu lasu.
4. Mapa gatunków, siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000.

11. LITERATURA

1. Czarnecka H. [red.]: „Atlas podziału hydrograficznego Polski” – IMGW Warszawa 2005.
2. Kapuściński R., Zadura J.: „Edukacja przyrodnicza i leśna w Lasach Państwowych” – GDLP, Warszawa 2007.
3. Karty ewidencyjne stanowisk archeologicznych – *Wojewódzki Konserwator Ochrony Zabytków, Koszalin*.
4. Kondracki J.: „Geografia regionalna Polski”, PWN, Warszawa 2002.
5. Makomaska-Juchiewicz M., Perzanowska J.: „Ogólne zalecenia dla ochrony typów siedlisk oraz gatunków zwierząt (poza ptakami) i roślin wymienionych w załącznikach I i II Dyrektywy Siedliskowej, przewidywane na terenach Specjalnych Obszarów Ochrony sieci Natura 2000 w Polsce” – <http://natura2000.mos.gov.pl>.
6. Matuszkiewicz J.M.: „Regionalizacja geobotaniczna Polski” IGiPZ PAN, Warszawa 2008.
7. Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T.: „Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300 000”, Arkusz A1, IGiPZ PAN, Warszawa 1995.
8. „Operat glebowo-siedliskowy” – BULiGL O/Szczecinek 1991.
9. Pawlaczyk P.: „Natura 2000 – Niezbędnik leśnika” – Klub Przyrodników, Świebodzin 2008.
10. „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” – MŚ, Warszawa 2008.
11. „Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2001” – WIOŚ, Szczecin 2002.
12. „Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w latach 2002 - 2003” – WIOŚ, Szczecin 2004.
13. „Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego - raport za rok 2009” – WIOŚ Szczecin 2010.
14. „Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Złocieniec na okres od 1.01.2000 do 31.12.2009 r.” – BULiGL O/Szczecinek 2000.

15. „Referat Nadleśniczego Nadleśnictwa Złocieniec na posiedzenie Komisji Założeń Planu do opracowania Programu Ochrony Przyrody” – *Nadleśnictwo Złocieniec 2009*.
16. „Siedliskowe podstawy hodowli lasu” – *PWRiL, Warszawa 1990*.
17. Standardowy Formularz Danych „Jeziora Czaplineckie” – *stan aktualizacji 2008 r.*
18. Standardowy Formularz Danych „Jezioro Lubie i Dolina Drawy” – *stan aktualizacji 2008 r.*
19. Standardowy Formularz Danych „Ostoja Drawska” – *stan aktualizacji 2008 r.*
20. „Światowa Czerwona Lista gatunków zagrożonych” (Red List of Threatened Species) – *IUCN 2008*.
21. Tramplera T. [red.]: „Regionalizacja przyrodniczo - leśna na podstawach ekologiczno - fizjograficznych” – *PWRiL, Warszawa 1990*.
22. „Waloryzacja przyrodnicza gminy Drawsko Pomorskie” – *Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2002*.
23. „Waloryzacja przyrodnicza gminy Kalisz Pomorski” – *Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2003*.
24. „Waloryzacja przyrodnicza gminy Ostrowice” – *Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2002*.
25. „Waloryzacja przyrodnicza gminy Wierzchowo” – *Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2004*.
26. „Waloryzacja przyrodnicza gminy Złocieniec” – *Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2003*.
27. „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2009 r.” – *BULiGL, Warszawa 2010*.
28. Zasady hodowli lasu – *Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, Warszawa 2002*.
29. Zdjęcia – *BULiGL O/Szczecinek 2009*.
30. Zestawienie inwentaryzacji zwierzyny łownej wg stanu na 10.03.2010 r. – *Nadleśnictwo Złocieniec 2010*.
31. Zestawienie występowania i zwalczania szkodników lasu w Nadleśnictwie Złocieniec – *Zespół Ochrony Lasu, Szczecinek 2009*.
32. Zestawienie siedlisk przyrodniczych po weryfikacji wg stanu na 30 kwietnia 2009 r. – *Nadleśnictwo Złocieniec 2009*.

KRONIKA